

Lääkealan perustutkinto

Lääkealan perustutkinto

Lääkeala on sekä osa terveydenhuoltojärjestelmää että teollisuuden ala. Lääkeala vastaa lääkkeiden kehitystyöstä, tutkimisesta, valmistamisesta, logistiikasta, jakelusta sekä lääkkeen oikean käytön ohjaamisesta ja seurannasta. Lääkealalla korostuvat eri ammattiryhmien ja toimijoiden keskinäinen arvostus, yhteistyö ja asiantuntijuus. Työssä toimitaan asiakaskeskeisesti ja asiakkaan parhaaksi.

Lääkealan perustutkinnon suorittanut lääketeknikko osaa toimia moniammatillisessa työyhteisössä lääkealan eri tehtävissä hyödyntäen tietotekniikan, lääkealan logistiikan ja laatutyön ammatillista osaamistaan. Hänellä on erityisosaamista ja työelämän edellyttämä ammattitaito vaihtoehtoisesti apteekkityössä, sairaala-apteekkityössä, lääketeollisuudessa tai lääketukkukauppatyössä sekä valinnaisten tutkinnon osien kautta hankittu monipuolinen erikoisosaaminen esimerkiksi automaatiolaitteiden käytössä, lääkkeiden valmistuksessa, markkinoinnissa ja somistuksessa, tietotekniikan soveltamisessa, tuoteryhmän ylläpidossa sekä apteekin verkkopalvelussa työskentelyssä. Lääketeknikko osaa noudattaa työssään lääkealan kansallisia ja kansainvälisiä säädöksiä ja määräyksiä. Hän osaa toimia potilas- ja asiakasturvallisuutta, ammattietiikkaa, ergonomiaa ja kestäväää kehitystä noudattaen ja huolehtia työhyvinvoinnistaan. Hän osaa ottaa työssään huomioon alan salassapito- ja työsuojelumääräykset sekä yritystoiminnan tavoitteet ja yrityksen kannattavuuden. Lääketeknikko osaa hyödyntää työssään monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikkaa ja kielitaitoaan lääkealan eri tehtävissä ja lääketeknikon työhön liittyvässä asiakaspalvelussa.

Lääketeknikot työskentelevät yksityisellä ja julkisella sektorilla koulutuksensa mukaisesti logistiikan, toimistotehtävien, tietotekniikan, tuotannon, klinisen tutkimuksen, myyntilupa-asioden, tuotekehityksen ja viranomaistoiminnan tehtävissä. Keskeisiä toimintayksiköitä ovat apteekit, sairaala-apteekit, sairaaloiden ja terveyskeskusten lääkekeskukset, lääketehaat ja lääketukkukaupat.

Lääkealan perustutkinnon tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista määrätään Opetushallituksen määräyksessä "Opiskelijan terveydentilaa koskevat vaatimukset ammatillisissa perustutkinnoissa".

Perusteen nimi	Lääkealan perustutkinto
Määräyksen diaarinumero	OPH-2630-2017
Koulutuskoodit	Lääkealan perustutkinto (371110)
Osaamisalat	Apteekkialan osaamisala (1785) Lääkealan osaamisala (1786)
Tutkintonimikkeet	Lääketeknikko (10115)
Voimaantulo	01.08.2018

SISÄLTÖ

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	4
2.1. Apteekin verkkopalvelun tehtävissä työskentely, 10 osp (105535).	4
2.2. Apteekkityö, 45 osp (105536).	7
2.3. Asiakaspalvelu lääkealalla, 10 osp (105537).	18
2.4. Automaatiolaitteen käyttö, 10 osp (105538).	22
2.5. Huippuosaaajana toimiminen, 15 osp (400010).	26
2.6. Laatutyö lääkealalla, 15 osp (105539).	30
2.7. Lääkealan logistiikka, 40 osp (105540).	34
2.8. Lääketeollisuustyö, 45 osp (105541).	44
2.9. Lääketukkukauppatyö, 45 osp (105542).	51
2.10. Lääkkeiden valmistus, 20 osp (105543).	61
2.11. Markkinointi ja somistus, 20 osp (105544).	68
2.12. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (400013).	71
2.13. Sairaala-apteekkityö, 45 osp (105545).	80
2.14. Tietotekniikan hallinta, 30 osp (105546).	91
2.15. Tietotekniikan soveltaminen lääkealalla, 30 osp (105547).	97
2.16. Tuoteryhmän ylläpito, 10 osp (105548).	101
2.17. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (400011).	103
2.18. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (400012).	106
2.19. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (400014).	166
2.20. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (400009).	189
2.21. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (400008).	191
3. Arviointiasteikko.	194

1. Tutkinnon muodostuminen

Lääkealan perustutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (145 osaamispistettä) ja yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä). Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Lääkealan perustutkinto sisältää kaksi pakollista tutkinnon osaa Lääkealan logistiikka ja Tietotekniikan hallinta ja kaksi osaamisalaa. Apteekkialan osaamisalan pakollinen tutkinnon osa on Apteekkityö. Lääkealan osaamisalan kolme tutkinnon osaa, joista opiskelija valitsee tutkintoonsa yhden tutkinnon osan, ovat Sairaala-apteekkityö, Lääketeollisuustyö ja Lääketukku kauppatyö. Kummassakin osaamisalassa tutkinnon osat ovat 45 osaamispisteen laajuisia.

Yhteiset tutkinnon osat ovat: Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen ja Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen. Tutkintoon sisältyy valinnaisuutta 30 osaamispisteen laajuisesti.

Lääkealan perustutkinnon tutkintonimike on lääketeknikko.

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT 145 osp	
Pakolliset tutkinnon osat 70 osp	
Lääkealan logistiikka, 40 osp, P	
Tietotekniikan hallinta, 30 osp, P	
Apteekkialan osaamisala	
Pakolliset tutkinnon osat 45 osp	
Apteekkityö, 45 osp, P	
Lääkealan osaamisala	
<i>Valitaan 45 osaamispistettä.</i>	
Valinnaiset tutkinnon osat 45 osp	
Sairaala-apteekkityö, 45 osp	
Lääketeollisuustyö, 45 osp	
Lääketukkukauppatyö, 45 osp	
Valinnaiset tutkinnon osat 30 osp	
<i>Valitaan 30 osaamispistettä.</i>	
Asiakaspalvelu lääkealalla, 10 osp	
Automaatiolaitteen käyttö, 10 osp	
Laatutyö lääkealalla, 15 osp	
Lääkkeiden valmistus, 20 osp	
Markkinointi ja somistus, 20 osp	
Tietotekniikan soveltaminen lääkealalla, 30 osp	
Tuoteryhmän ylläpito, 10 osp	
Apteekin verkkopalvelun tehtävissä työskentely, 10 osp	
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp	
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp	
Yrityksessä toimiminen, 15 osp	
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp	
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp	
<i>Tutkinnon osa sisältää työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>	
Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp	
<i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta. Riippumatta sisällytettävän tutkinnon osan laajuudesta, tutkinnon osan laajuus on tässä kohdassa enintään 15 osaamispistettä.</i>	
Korkeakouluopinnot 5-15 osp	
<i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>	

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp
YHTEISET TUTKINNON OSAT 35 OSP
<i>Viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen laajuus on vähintään 11 osaamispistettä, matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen laajuus on vähintään 6 osaamispistettä ja yhteiskunta- ja työelämäosaamisen laajuus on vähintään 9 osaamispistettä. Lisäksi yhteisiin tutkinnon osiin tulee sisältyä valinnaisia osaamistavoitteita opiskelijan valitsemasta yhdestä tai useammasta yhteisestä tutkinnon osasta ja tutkinnon osan osa-alueelta tai osa-alueilta siten, että yhteisten tutkinnon osien 35 osaamispisteen laajuus täyttyy.</i>
Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp, P
Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp, P
Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp, P
Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet 9 osp
<i>Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet voivat olla tutkinnon perusteissa määrättyjä tai koulutuksen järjestäjän päättämiä muita valinnaisia osaamistavoitteita, jotka tukevat kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä tavoitteita. Valinnaisiin osaamistavoitteisiin voidaan sisällyttää myös opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita.</i>

2. Tutkinnon osat

2.1. Apteekin verkkopalvelun tehtävissä työskentely, 10 osp (105535)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- ylläpitää verkkopalvelun sivustoa
- huolehtia asiakastilauksista
- hoitaa maksuliikennettä
- ylläpitää varastoa
- ratkaista ongelmatilanteita.

Arviointi

Opiskelija ylläpitää verkkopalvelun sivustoa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ylläpitää verkkopalvelun sivustoa työryhmän jäsenenä • syöttää ja päivittää tietoja verkkopalveluohjelmalla annettujen ohjeiden mukaan • ilmoittaa havaitsemistaan virheistä ja ongelmista sivustolla • huolehtii tietoturvasta ohjeiden mukaan • arvioi omaa toimintaansa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ylläpitää verkkopalvelun sivustoa • syöttää ja päivittää tietoja verkkopalveluohjelmalla sujuvasti • korjaa oikeuksiensa mukaan havaitsemiaan virheitä ja ongelmia sivustolla ja tiedottaa muista virhe- ja ongelmatilanteista eteenpäin • huolehtii tietoturvasta itsenäisesti • arvioi ja suunnittelee omaa toimintaansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ylläpitää itsenäisesti ja sujuvasti verkkopalvelun sivustoa • syöttää ja päivittää tuotetietoja itsenäisesti verkkopalveluohjelmalla • korjaa oikeuksiensa mukaan sujuvasti havaitsemiaan virheitä ja ongelmia sivustolla ja tiedottaa muista virhe- ja ongelmatilanteista eteenpäin • huolehtii tietoturvasta itsenäisesti ja havainnoi aktiivisesti tietoturvaan liittyviä riskejä • osallistuu verkkokaupan markkinointiviestintään • arvioi, suunnittelee ja kehittää omaa toimintaansa.

Opiskelija huolehtii asiakastilauksista.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- vastaaanottaa tilauksia ohjatusti - keräilee tilattuja tuotteita ohjatusti - vie lääkkeet farmaseuttiseen tarkastukseen - pakkaa tuotteita ohjatusti - lähettää tuotteet asiakkaalle ohjatusti - varmistaa ohjatusti, että asiakas saa tuotteista tarvittavat tiedot (kuten, että lähetys sisältää tarvittavat tiedotteet tai asiakas saa farmaseuttiselta henkilökunnalta tarvittavan neuvonnan) - noudattaa sähköistä kaupankäyntiä koskevia säädöksiä ja ohjeita
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- vastaaanottaa tilaukset - keräilee tilatut tuotteet - vie lääkkeet farmaseuttiseen tarkastukseen - valitsee sopivat pakkausmateriaalit ja pakkaa tuotteet huolellisesti - lähettää tuotteet asiakkaan valitsemalla toimitustavalla - varmistaa, että asiakas saa tuotteista tarvittavat tiedot (kuten, että lähetys sisältää tarvittavat tiedotteet tai asiakas saa farmaseuttiselta henkilökunnalta tarvittavan neuvonnan) - palvelee asiakkaita tarvittaessa puhelimitse tai sähköisillä viestintävälineillä - noudattaa sähköistä kaupankäyntiä koskevia säädöksiä ja ohjeita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- vastaaanottaa tilaukset - keräilee tilatut tuotteet itsenäisesti ja ratkaisee ongelmatilanteita - vie lääkkeet farmaseuttiseen tarkastukseen - valitsee sopivat pakkausmateriaalit itsenäisesti ja pakkaa tuotteet sujuvasti ja huolellisesti - lähettää tuotteet asiakkaan valitsemalla toimitustavalla - varmistaa, että asiakas saa tuotteista tarvittavat tiedot (kuten, että lähetys sisältää tarvittavat tiedotteet tai asiakas saa farmaseuttiselta henkilökunnalta tarvittavan neuvonnan) - palvelee asiakkaita puhelimitse tai sähköisillä viestintävälineillä - noudattaa sähköistä kaupankäyntiä koskevia säädöksiä ja ohjeita ja perustelee toimintaansa tiedolla.

Opiskelija hoitaa maksuliikennettä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- hoitaa verkkopalvelun maksuliikennettä huolellisesti ohjatusti - tekee ohjatusti maksuihin liittyviä jälkitoimia (kuten arkistointi)
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- hoitaa verkkopalvelun maksuliikennettä huolellisesti ohjeiden mukaan - tekee maksuihin liittyvät jälkitoimet
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- hoitaa maksuliikennettä huolellisesti ja sujuvasti ohjeiden mukaan - tekee itsenäisesti maksuihin liittyvät jälkitoimet - havainnoi maksuliikenteen mahdollisia riskejä ja tiedottaa niistä tarvittaessa.

Opiskelija ylläpitää varastoa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- huolehtii varaston siisteydestä ja järjestyksestä ohjeiden mukaan - varmistaa tuotteiden kelpoisuuden
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- huolehtii varaston siisteydestä ja järjestyksestä - varmistaa tuotteiden kelpoisuuden - arvioi varaston riittävyttä - tiedottaa havaitsemistaan tilaustarpeista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- huolehtii omatoimisesti varaston siisteydestä ja järjestyksestä - varmistaa tuotteiden kelpoisuuden - arvioi ennakoivasti varaston riittävyttä - tekee tilauksia itsenäisesti - tekee ehdotuksia verkkokaupan valikoimasta - seuraa kilpailutilannetta verkkokaupan tuoteryhmissä.

Opiskelija ratkaisee ongelmatilanteita.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	tiedottaa ongelmatilanteista vastuuhenkilöä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	ratkaisee tavallisia ongelmatilanteita ja tarvittaessa tiedottaa vastuuhenkilöä ongelmasta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	ratkaisee sujuvasti tavallisia ongelmatilanteita ja tarvittaessa tiedottaa vastuuhenkilölle ongelmasta.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.2. Apteekkityö, 45 osp (105536)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia työtään ohjaavien säädösten ja ohjeiden sekä eettisten periaatteiden mukaan
- työskennellä apteekin laatutavoitteiden mukaan
- työskennellä apteekin logistisissa tehtävissä
- palvella asiakkaita
- tehdä apteekin toimistotöitä
- työskennellä lääkealan ammattilaisten kanssa
- arvioida ja kehittää ammatillista osaamistaan ja toimintaansa
- huolehtia terveydestään, turvallisuudestaan ja toimintakyvystään.

Arviointi

Opiskelija toimii työtään ohjaavien säädösten ja ohjeiden sekä eettisten periaatteiden mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii keskeisten työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomais määräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvien osin) • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa, mutta tarvitsee ohjausta uusissa tilanteissa • noudattaa salassapito-ohjeita • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomais määräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvien osin) • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa • noudattaa salassapito-ohjeita • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita huomioiden niiden merkityksen apteekin toiminnalle • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti ja perustelee toimintaansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomais määräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvien osin) ja perustelee toimintaansa monipuolisesti • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa ja perustelee toimintaansa • noudattaa salassapito-ohjeita ja perustelee toimintaansa • tuntee apteekkeja velvoittavan tietosuojalainsäädännön keskeistä sisältöä ja noudattaa sitä työssään • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita huomioiden niiden merkityksen apteekin toiminnalle sekä osallistuu mahdolliseen kehittämistyöhön • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti, perustelee toimintaansa ja arvioi kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista työpaikalla sekä tarvittaessa tekee perusteltuja kehittämis ehdotuksia kestävän kehityksen toteutumiseksi.

Opiskelija työskentelee apteekin laatutavoitteiden mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee apteekin toimintaohjeiden mukaisesti • työskentelee huomioiden omaan työhönsä liittyvät laatuvaatimukset (kuten huolellisuus) • arvioi työsuorituksensa laatua jossain työtehtävässään • ottaa vastaan palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen toimivuutta työyhteisön tukemana • toimii työyhteisön tukemana kustannustehokkaasti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee apteekin toimintaohjeiden mukaisesti ja perustelee pääosin niiden merkityksen laadukkaalle toiminnalle • työskentelee huomioiden työyhteisön keskeiset laatuvaatimukset • arvioi työsuorituksensa laatua tavallisimmissa työtehtävissään • kysyy palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen toimivuutta • toimii kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee apteekin toimintaohjeiden mukaisesti ja perustelee monipuolisesti niiden merkityksen laadukkaalle toiminnalle • työskentelee huomioiden työyhteisön laatuvaatimukset • arvioi työsuorituksensa laatua työtehtävissään monipuolisesti • asettaa työyhteisön kanssa omalle työlleen laatutavoitteita ja toimii niiden mukaisesti • kysyy aktiivisesti palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvien työ- tai toimintaohjeiden toimivuutta • toimii oma-aloitteisesti kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit.

Opiskelija työskentelee apteekin logistisissa tehtävissä.

Tuotteiden tilaaminen	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tekee päivittäiset tilaukset käytössä olevalla tilausohjelmalla huomioiden apteekkialan tavallisimmat logistiset erityispiirteet työryhmän jäsenenä • huomioi tilaamisessa apteekin ostostrategian työryhmän jäsenenä • hakee tietoa lääketukkukauppojen tietojärjestelmistä • huolehtii tilaamiseen liittyvistä muista toimenpiteistä (kuten tilausvahvistus)
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tekee päivittäiset tilaukset sujuvasti käytössä olevalla tilausohjelmalla huomioiden apteekkialan tavallisimmat logistiset erityispiirteet ja kausivaihtelut • huomioi tilaamisessa apteekin ostostrategian ja varaston kustannusrakenteeseen vaikuttavia tekijöitä • varmistaa tuotteiden saatavuuden oikea-aikaisilla tilauksilla • hakee tietoa lääketukkukauppojen tietojärjestelmistä ja hyödyntää työssään myös muita sähköisiä tietolähteitä • huolehtii tilaamiseen liittyvistä muista toimenpiteistä (kuten tilausvahvistus) • tekee myös muita tilauksia (kuten kampanja-, kosmetiikka- ja toimistotarviketilaukset)
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tekee sujuvasti päivittäiset tilaukset käytössä olevalla tilausohjelmalla huomioiden apteekkialan logistiset erityispiirteet ja kausivaihtelut ja perustelee toimintansa tiedolla • huomioi tilaamisessa apteekin ostostrategian ja varaston kustannusrakenteeseen vaikuttavat tekijät ja perustelee toimintansa tiedolla • varmistaa tuotteiden saatavuuden oikea-aikaisilla tilauksilla ja perustelee toimintansa tiedolla • huomioi valmisteiden hinnanmuutoksia ja toimii ennakoivasti ja taloudellisesti • hakee sujuvasti tietoa lääketukkukauppojen tietojärjestelmistä ja hyödyntää työssään myös muita sähköisiä tietolähteitä sekä arvioi tiedon luotettavuutta • huolehtii oma-aloitteisesti tilaamiseen liittyvistä muista toimenpiteistä (kuten tilausvahvistus) • tekee sujuvasti myös muita tilauksia (kuten kampanja-, kosmetiikka- ja toimistotarviketilaukset).

Tuotteiden varastointi	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää apteekin varastonvalvontaohjelmaa • huolehtii varaston kierrosta • seuraa tuotteiden vanhenemista ja tekee tarvittavat toimenpiteet työryhmän jäsenenä • tekee tarvittavat hinnanmuutokset palveluvalintaan • huolehtii tuotteen palauttamisesta apteekista tukkuliikkeeseen työryhmän jäsenenä • perustaa tai poistaa tuotteen varastonvalvontaohjelmassa ja tekee saldomuutoksia työryhmän jäsenenä • sijoittaa tuotteet varastopaikoille (tarvittaessa myös varastoautomaattiin) varmistaen lääketurvallisuuden ja huomioiden myös erityisolosuhteita ja erityiskäsittelyä vaativat tuotteet • huolehtii varastopaikkojen siisteydestä • huomioi esteettisyyden sijoittaessaan tuotteita palveluvalintaan tai kampanja- tai ajankohtaishyllyyn
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käyttää apteekin varastonvalvontaohjelmaa monipuolisesti • huolehtii varaston kierrosta toimien järjestelmällisesti ja taloudellisesti • seuraa tuotteiden menekkiä ja vanhenemista ja tekee tarvittavat toimenpiteet • tekee oma-aloitteisesti tarvittavat hinnanmuutokset palveluvalintaan • huolehtii itsenäisesti tuotteen palauttamisesta apteekista tukkuliikkeeseen • perustaa tai poistaa tuotteen varastonvalvontaohjelmassa, tekee saldomuutoksia ja tulostaa varastohallinnassa tarvittavia raportteja • sijoittaa tuotteet varastopaikoille (tarvittaessa myös varastoautomaattiin) itsenäisesti varmistaen lääketurvallisuuden ja huomioiden myös erityisolosuhteita ja erityiskäsittelyä vaativat tuotteet • huolehtii oma-aloitteisesti varastopaikkojen siisteydestä • huomioi myynnin ja esteettisyyden sijoittaessaan tuotteita palveluvalintaan tai kampanja- tai ajankohtaishyllyyn
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käyttää apteekin varastonvalvontaohjelmaa monipuolisesti ja sujuvasti • huolehtii varaston kierrosta toimien järjestelmällisesti, sujuvasti ja taloudellisesti • seuraa aktiivisesti tuotteiden menekkiä ja vanhenemista ja tekee itsenäisesti tarvittavat toimenpiteet sekä perustelee toimintansa • huomioi mahdolliset toimittajien hyvitykset • tekee oma-aloitteisesti tarvittavat hinnanmuutokset palveluvalintaan • huolehtii itsenäisesti ja sujuvasti tuotteen palauttamisesta apteekista tukkuliikkeeseen • perustaa tai poistaa tuotteen varastonvalvontaohjelmassa, tekee saldomuutoksia ja tulostaa varastohallinnassa tarvittavia raportteja tarvittavin rajauksin • sijoittaa tuotteet varastopaikoilleen (tarvittaessa myös varastoautomaattiin) oma-aloitteisesti ja sujuvasti varmistaen

	lääketurvallisuuden ja huomioiden myös erityisolosuhteita ja erityiskäsittelyä vaativat tuotteet sekä perustelee toimintansa tiedolla • huolehtii oma-aloitteisesti ja sujuvasti varastopaikkojen siisteydestä • huomioi myynnin ja esteettisyyden sijoittaessaan tuotteita palveluvalintaan ja kampanja- tai ajankohtaishyllyyn.
--	---

Opiskelija palvelee asiakkaita.

Kassatyöskentely	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• palvelee asiakkaita säädösten ja ohjeiden mukaisesti • käyttäytyy asiallisesti ja kohteliaasti • kohtelee asiakkaita yhdenvertaisesti ja asiakaslähtöisesti palvelutilanteissa • ohjaa tarvittaessa asiakkaan keskustelemaan farmaseuttisen henkilöstön kanssa • käyttää itsenäisesti kassalaitteistoa ja -ohjelmistoa ja korjaa tavallisimpia virhe- ja muutostilanteita • käsittelee erilaisia maksuvälineitä ja -tapoja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• palvelee erilaisia asiakkaita säädösten ja ohjeiden mukaisesti • käyttäytyy asiallisesti, kohteliaasti ja ystävällisesti • kohtelee asiakkaita yhdenvertaisesti ja asiakaslähtöisesti palvelutilanteissa • ohjaa tarvittaessa asiakkaan keskustelemaan farmaseuttisen henkilöstön kanssa • palvelee asiakkaita englannin kielellä • huolehtii omassa työssään asiakkaan oikeuksien toteutumisesta (kuluttajansuojalaki) • käyttää itsenäisesti ja sujuvasti kassalaitteistoa ja -ohjelmistoa ja korjaa useimmat virhe- ja muutostilanteet • käsittelee sujuvasti erilaisia maksuvälineitä ja -tapoja • kehittää tuotetuntemustaan työpaikan valikoiman ja toiveiden sekä vastuualueellaan tapahtuvan kehityksen mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• palvelee erilaisia asiakkaita säädösten ja ohjeiden mukaisesti ja selvittää tavalliset ongelmatilanteet asiakkaiden kanssa • käyttäytyy asiallisesti, kohteliaasti ja ystävällisesti kaikkia asiakkaita kohtaan • kohtelee asiakkaita yhdenvertaisesti ja asiakaslähtöisesti kaikissa palvelutilanteissa • ohjaa tarvittaessa asiakkaan keskustelemaan farmaseuttisen henkilöstön kanssa • palvelee asiakkaita sujuvasti englannin kielellä ja tarvittaessa toisella kotimaisella kielellä • huolehtii omassa työssään aktiivisesti asiakkaan oikeuksien toteutumisesta (kuluttajansuojalaki) • käyttää itsenäisesti ja sujuvasti kassalaitteistoa ja -ohjelmistoa ja korjaa sujuvasti virhe- ja muutostilanteet • käsittelee sujuvasti erilaisia maksuvälineitä ja -tapoja • kehittää aktiivisesti tuotetuntemustaan työpaikan valikoiman ja toiveiden mukaisesti sekä vastuualueellaan tapahtuvan kehityksen mukaisesti.

Opiskelija tekee apteekin toimistotöitä.

Apteekin rahaliikenteen hoitaminen	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• hoitaa apteekin rahaliikenteen tavallisimpia tehtäviä saamiensa valtuuksien mukaan • huolehtii, että kassassa on sopiva määrä vaihtorahaa • laskee kassan huolellisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• hoitaa apteekin rahaliikenteen saamiensa valtuuksien mukaan • huolehtii vaihtokassasta • laskee kassat huolellisesti • tekee kassatilitykset huolellisesti ohjeen mukaan • tulostaa tarvittavat tilitysraportit
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• hoitaa sujuvasti apteekin rahaliikenteen saamiensa valtuuksien mukaan • huolehtii itsenäisesti ja sujuvasti vaihtokassasta • laskee kassat sujuvasti ja huolellisesti • tekee kassatilitykset itsenäisesti ja huolellisesti • tulostaa tarvittavat tilitysraportit itsenäisesti.

Laskutus	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tarkistaa saapuvien laskujen oikeellisuuden - tarkistaa saapuneet maksut - tekee hyvityslaskun tai muistutuslaskun yhdessä työparin kanssa - tilittää lääkäripalkkiot käyttäen palkkioiden keruu- ja tilitysjärjestelmää - laskuttaa työpaikkakassoja, mahdollisia viranomaistahoja ja apteekin tiliasiakkaita työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tarkistaa itsenäisesti saapuvien laskujen oikeellisuuden - tulostaa tarvittavat laskutuksen raportit kirjanpitoa varten - tekee hyvityslaskun tai muistutuslaskun - tilittää lääkäripalkkiot itsenäisesti käyttäen palkkioiden keruu- ja tilitysjärjestelmää - perustaa laskutusasiakkaita ja ylläpitää asiakasrekisteriä - laskuttaa työpaikkakassoja, mahdollisia viranomaistahoja ja apteekin tiliasiakkaita ja kirjaa saapuneet maksut - selvittää tavallisimpia ongelmatilanteita laskutuksessa työryhmän jäsenenä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tarkistaa itsenäisesti saapuvien laskujen oikeellisuuden ja tekee huomautuksen laskun lähettäjälle tarvittaessa - tulostaa itsenäisesti tarvittavat laskutuksen raportit kirjanpitoa varten - tekee itsenäisesti hyvityslaskutusta tai muistutuslaskutusta - tilittää lääkäripalkkiot itsenäisesti ja sujuvasti käyttäen palkkioiden keruu- ja tilitysjärjestelmää - perustaa laskutusasiakkaita ja ylläpitää asiakasrekisteriä itsenäisesti - laskuttaa itsenäisesti työpaikkakassoja, mahdollisia viranomaistahoja ja apteekin tiliasiakkaita ja kirjaa saapuneet maksut. - selvittää tavallisimpia ongelmatilanteita laskutuksessa sujuvasti.

Tuotteiden hinnoittelu	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- päivittää taksan ja tekee tarvittavat hinnanmuutokset työryhmän jäsenenä - laskee tuotteiden myyntihinnat verottomista hankintahinnoista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- päivittää taksan ja tekee tarvittavat hinnanmuutokset - huolehtii mahdollisista hinnanalennuksista johtuvien hyvitysten laskuttamisesta ja maksujen seurannasta ohjeiden mukaan - hinnoittelee tuotteet ottaen huomioon lääketaksan, arvonlisäveron, kampanjat ja muut tuotteiden hinnoittelun perusteet - laskee ei-lääkkeellisten tuotteiden myyntihinnat verottomista hankintahinnoista apteekin hinnoitteluohjeiden mukaan ja ottaa huomioon tärkeimpiä hinnanmuodostukseen vaikuttavia tekijöitä (esimerkiksi ostohinta, kate, arvonlisävero) ja tekee tarvittavat hinnanmuutokset
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- päivittää taksan ja tekee tarvittavat hinnanmuutokset itsenäisesti - huolehtii mahdollisista hinnanalennuksista johtuvien hyvitysten laskuttamisesta ja maksujen seurannasta ohjeiden mukaan - hinnoittelee tuotteet itsenäisesti ottaen huomioon lääketaksan, arvonlisäverot, kampanjat ja muut tuotteiden hinnoittelun perusteet - laskee sujuvasti ei-lääkkeellisten tuotteiden myyntihinnat verottomista hankintahinnoista apteekin hinnoitteluohjeiden mukaan ja ottaa huomioon tärkeimpiä hinnanmuodostukseen vaikuttavia tekijöitä (esimerkiksi ostohinta, kate, arvonlisävero) ja tekee tarvittavat hinnanmuutokset itsenäisesti.

Työlistan tai työvuoroluettelon laatiminen	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	laatii päiväkohtaisen tai tehtäväkohtaisen työlistan työpaikan ohjeita noudattaen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	laatii toimivan päiväkohtaisen tai tehtäväkohtaisen työlistan tai apteekin työvuoroluettelon työpaikan ohjeita noudattaen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	laatii itsenäisesti ja sujuvasti toimivan päiväkohtaisen tai tehtäväkohtaisen työlistan tai apteekin työvuoroluettelon työpaikan ohjeita noudattaen.

Apteekin työvälineiden (esimerkiksi kopiokone, faksi, vuoronumerolaite) käyttö ja ylläpito	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää yleisimpiä apteekin työvälineitä • ratkaisee tavallisimmat ongelmatilanteet
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käyttää apteekin työvälineitä ja tekee niille tavallista päivittäistä ylläpitoa ohjeiden mukaan sekä kutsuu tarvittaessa huollon • ratkaisee omatoimisesti tavallisimmat ongelmatilanteet
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käyttää apteekin työvälineitä sujuvasti, opastaa muita työyhteisön jäseniä niiden käytössä, tekee itsenäisesti ja ohjeiden mukaan päivittäistä ylläpitoa työvälineille sekä kutsuu tarvittaessa huollon • ratkaisee omatoimisesti ja sujuvasti tavallisimmat ongelmatilanteet.

Opiskelija työskentelee lääkealan ammattilaisten kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta uusissa tilanteissa • suunnittelee omia päivittäisiä työtehtäviä yhdessä työryhmän kanssa • toimii yhteistyökykyisesti työyhteisön jäsenten kanssa • viestii ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti • noudattaa työaikoja • ylläpitää hyvää työilmapiiriä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa • suunnittelee oma-aloitteisesti omia päivittäisiä työtehtäviä yhdessä työryhmän kanssa • toimii yhteistyökykyisesti ja luo toimivia ja luontevia vuorovaikutussuhteita työyhteisön jäsenten kanssa • viestii sujuvasti ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti • noudattaa työaikoja • ylläpitää hyvää työilmapiiriä ja tunnistaa siihen vaikuttavia asioita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee vastuullisesti ja joustavasti moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa • suunnittelee ja organisoii oma-aloitteisesti omia päivittäisiä työtehtäviä yhdessä työryhmän kanssa • toimii aktiivisesti ja yhteistyökykyisesti ja luo toimivia vuorovaikutussuhteita työyhteisön jäsenten kanssa • huomioi työskentelyssään seuraavan työvaiheen ja työntekijän • viestii sujuvasti ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti perustellen toimintaansa • noudattaa työaikoja • edistää aktiivisesti hyvää työilmapiiriä sekä tunnistaa siihen vaikuttavia asioita.

Opiskelija arvioi ja kehittää ammatillista osaamistaan ja toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ylläpitää ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa toimintaansa annettujen ohjeiden mukaisesti • tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan • hakee ongelmatilanteissa ohjausta oma-aloitteisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ylläpitää ja kehittää ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • pyytää palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta muuttaakseen tarvittaessa toimintaansa • tunnistaa ja arvioi vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan sekä hakee ohjausta tarvittaessa • ratkaisee työhönsä liittyviä ongelmia ja hakee tarvittaessa oma-aloitteisesti ohjausta ongelmatilanteissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ylläpitää ja kehittää aktiivisesti ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • antaa ja ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa • esittää realistisia työhönsä liittyviä kehittämis ehdotuksia • tunnistaa ja arvioi vahvuuksiaan, osaamistaan ja kehittämistarpeitaan sekä asettaa tavoitteita ammatilliselle kehitykselle • ratkaisee työhönsä liittyviä ongelmia ja esittää realistisia ratkaisuvaihtoehtoja ongelmatilanteissa.

Opiskelija huolehtii terveydestään, turvallisuudestaan ja toimintakyvystään.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • huolehtii työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä • välttää terveysvaaroja, -haittoja ja -riskejä työssään huomioiden työyhteisön työturvallisuuden • työskentelee ergonomisesti oikein tutuissa työtilanteissa ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia rasitusvammoja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • ymmärtää työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttavan lainsäädännön ja sopimusten merkityksen • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä • vastaa omalta osaltaan työturvallisuudesta työyhteisössä ja välttää terveysvaaroja, -haittoja ja riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein työtilanteissa ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia rasitusvammoja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • ymmärtää työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttavan lainsäädännön ja sopimusten merkityksen • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä ja perustelee merkityksen • vastaa omalta osaltaan työturvallisuuden kehittämisestä työyhteisössä ja ennaltaehkäisee ja välttää terveysvaaroja, -haittoja ja riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein ja ennaltaehkäisee aktiivisesti työn aiheuttamia rasitusvammoja.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla apteekki- tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.3. Asiakaspalvelu lääkealalla, 10 osp (105537)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- palvella sisäisiä tai ulkoisia asiakkaita työtehtävän vastuualueen mukaan
- tehdä yhteistyötä farmaseuttisen henkilökunnan tai muiden asiantuntijoiden kanssa
- noudattaa työpaikan liikeidean mukaista palvelukonseptia
- hoitaa palvelutilanteeseen liittyvät jälkityöt
- huolehtia työympäristön toimivuudesta
- työskennellä työryhmän jäsenenä.

Arviointi

Opiskelija palvelee sisäisiä tai ulkoisia asiakkaita työtehtävän vastuualueen mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• noudattaa toimialan säädöksiä ja ohjeita • palvelee asiakkaita tutuissa tilanteissa työtehtävän vastuualueen mukaisesti • käyttäytyy asiallisesti ja kohteliaasti • hyödyntää tarvittaessa jotain viestintävälinettä ja käyttää tilanteeseen ja välineeseen soveltuvaa kieltä • arvioi omaa toimintaansa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• noudattaa toimialan säädöksiä ja ohjeita • palvelee asiakkaita tavanomaisissa palvelutilanteissa työtehtävän vastuualueen mukaisesti • käyttäytyy asiallisesti, kohteliaasti ja ystävällisesti • tekee tarvittaessa palvelutilanteeseen liittyvää tiedonhankintaa ja välittää tiedon asiakkaalle • hyödyntää jotain viestintävälinettä ja käyttää tilanteeseen ja välineeseen soveltuvaa kieltä • arvioi ja suunnittelee omaa toimintaansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• noudattaa toimialan säädöksiä ja ohjeita ja perustelee toimintaansa tiedolla • palvelee asiakkaita vaihtelevissa palvelutilanteissa työtehtävän vastuualueen mukaisesti • käyttäytyy asiallisesti, kohteliaasti ja ystävällisesti • sopeuttaa käyttäytymisensä erilaisten asiakastilanteiden vaatimalla tavalla • tekee oma-aloitteisesti palvelutilanteeseen liittyvää tiedonhankintaa ja välittää tiedon asiakkaalle • hyödyntää eri viestintävälineitä ja käyttää tilanteeseen ja välineeseen soveltuvaa kieltä • arvioi, suunnittelee ja kehittää omaa toimintaansa.

Opiskelija tekee yhteistyötä farmaseuttisen henkilökunnan tai muiden asiantuntijoiden kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• kartoittaa asiakkaan tarpeita ja ohjaa asiakasta tarvittaessa asiantuntijan luokse • tekee yhteistyötä muun henkilökunnan kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• huomioi asiakkaan tarpeita ja ohjaa asiakasta tarvittaessa asiantuntijan luokse • tekee yhteistyötä joustavasti muun henkilökunnan kanssa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• huomioi oma-aloitteisesti asiakkaan tarpeita ja ohjaa asiakasta tarvittaessa asiantuntijan luokse • tekee yhteistyötä joustavasti oman organisaation henkilökunnan kanssa ja tarvittaessa myös organisaation ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa • huomioi työssään seuraavan työvaiheen ja toiset työntekijät.

Opiskelija noudattaa työpaikan liikeidean mukaista palvelukonseptia.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• hahmottaa työpaikan palvelukonseptin pääpiirteissään • toimii ohjattuna palvelukonseptin mukaisesti myös haastavissa asiakastilanteissa • edistää työssään ohjattuna asiakassuhteita
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tietää työpaikan palvelukonseptin • toimii palvelukonseptin mukaisesti tavanomaisissa tilanteissa mukaan lukien haastavat asiakastilanteet • edistää työssään asiakassuhteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ymmärtää työpaikan palvelukonseptin • soveltaa itsenäisesti palvelukonseptia vaihtelevissa tilanteissa mukaan lukien haastavat asiakastilanteet • edistää työssään toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita.

Opiskelija hoitaa palvelutilanteeseen liittyvät jälkityöt.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tekee ohjeistuksen mukaiset jälkitoimet tutuissa palvelutilanteissa työryhmän jäsenenä • ottaa ohjeiden mukaisesti vastaan asiakaspalautetta ja välittää tiedon siitä eteenpäin sovitulla tavalla
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tekee ohjeistuksen mukaiset jälkitoimet tavanomaisissa palvelutilanteissa • hoitaa asiakaspalautteita ohjeiden mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tekee ohjeistuksen mukaiset jälkitoimet vaihtelevissa palvelutilanteissa • hoitaa asiakaspalautteita ohjeiden mukaisesti • osallistuu reklamaatioiden hoitoon ohjeiden mukaisesti.

Opiskelija huolehtii työympäristön toimivuudesta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• huolehtii työympäristön siisteydestä ohjeiden mukaisesti • huolehtii työssä tarvittavista materiaaleista ja laitteista ohjeiden mukaisesti työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• huolehtii työympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä • huolehtii työssä tarvittavista materiaaleista ja laitteista ohjeiden mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• huolehtii itsenäisesti työympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä • huolehtii itsenäisesti työssä tarvittavista materiaaleista ja laitteista ja toimii tarvittaessa myös ennakoivasti.

Opiskelija työskentelee työryhmän jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii työryhmässä yhteistyökykyisesti • tekee yhteistyötä oman ammattiryhmänsä kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii työryhmässä yhteistyökykyisesti ja ystävällisesti • ylläpitää omalla toiminnallaan hyvää työilmapiiriä • tietää oman vastuualueensa työyhteisössä • tekee yhteistyötä eri ammattiryhmien kanssa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii yhteistyökykyisesti, ystävällisesti ja vastuullisesti työryhmässä • ylläpitää omalla toiminnallaan hyvää työilmapiiriä ja tunnistaa siihen vaikuttavia seikkoja • tietää eri ammattiryhmien vastuualueet työyhteisössä • tekee joustavasti yhteistyötä eri ammattiryhmien kanssa.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.4. Automaatiolaitteen käyttö, 10 osp (105538)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- käyttää lääkealan automaatiolaitetta työssään (kuten annosjakelulaite, varastoautomaatti, muu laite)
- tehdä laitteen päivittäiset puhdistus-, ylläpito- ja huoltotoimet
- tehdä laitteen käyttöön liittyvät esi- ja jälkityöt
- pukeutua ja suojautua tilojen puhtausluokituksen ja tehtävien mukaan
- dokumentoida ja tehdä laadunvarmistusta
- tehdä olosuhdeseurantaa
- ratkaista ongelmatilanteita
- työskennellä työryhmän jäsenenä.

Arviointi

Opiskelija käyttää lääkealan automaatiolaitetta työssään (kuten annosjakelulaite, varastoautomaatti, muu laite).

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää laitetta ohjeiden mukaan oikein ja turvallisesti työryhmän jäsenenä • käyttää laitteen ohjelmistoa tavanomaisissa työtehtävissä ohjeiden mukaan • hahmottaa laitteen toimintaperiaatteen pääpiirteissään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käyttää laitetta ohjeiden mukaan oikein ja turvallisesti • käyttää laitteen ohjelmistoa itsenäisesti tavanomaisissa työtehtävissä • hahmottaa laitteen toimintaperiaatteen • ratkaisee tavallisimpia ongelmatilanteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käyttää laitetta ohjeiden mukaan oikein ja turvallisesti ja perustelee toimintansa tiedolla • opastaa muita laitteen käytössä • käyttää laitteen ohjelmistoa itsenäisesti ja monipuolisesti • ymmärtää laitteen toimintaperiaatteen • ratkaisee erilaisia ongelmatilanteita.

Opiskelija tekee laitteen päivittäiset puhdistus-, ylläpito- ja huoltotoimet.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tarkistaa laitteen puhtauden tarpeen mukaan - tekee työryhmässä tai työparin kanssa tarvittavat puhdistustoimet - tekee tavallisia ylläpitotoimia (kuten varastoautomaattiin tuotteiden lisäys, annosjakelulaitteen kasettien täyttö, pakkausmateriaalien lisäys, värinauhan vaihto, paperin lisäys tms.) - ilmoittaa havaitsemistaan laitteen huoltotarpeista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tarkistaa laitteen puhtauden oma-aloitteisesti tarpeen mukaan - tekee tarvittavat puhdistustoimet ohjeiden mukaan - tekee tavallisia ylläpitotoimia - tekee tavanomaisia laitteen huoltotoimenpiteitä ohjeiden mukaan ja ilmoittaa vastuuhenkilölle havaitsemistaan muista huoltotarpeista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tarkistaa laitteen puhtauden oma-aloitteisesti tarpeen mukaan ja perustelee toiminnan tiedolla - tekee tarvittavat puhdistustoimet itsenäisesti - tekee itsenäisesti ja monipuolisesti ylläpitotoimia - tekee itsenäisesti tavanomaisia laitteen huoltotoimenpiteitä ja ilmoittaa vastuuhenkilölle havaitsemistaan muista huoltotarpeista.

Opiskelija tekee laitteen käyttöön liittyvät esi- ja jälkityöt.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tekee tarvittavia valmistelutöitä (kuten deblisterointi) työryhmän jäsenenä tai työparin kanssa - osallistuu tarvittavien tilausten tekemiseen - tekee tarvittavia jälkitöitä (kuten pakkaustyöt, kuljetus) työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tekee tarvittavia valmistelutöitä ohjeiden mukaan - tekee tarvittavat tilaukset ohjeen mukaan - tekee tarvittavia jälkitöitä ohjeiden mukaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tekee vastuualueelleen kuuluvat valmistelutyöt itsenäisesti ohjeiden mukaan - tekee tarvittavat tilaukset - tekee vastuualueelleen kuuluvat jälkityöt itsenäisesti ohjeiden mukaan.

Opiskelija pukeutuu ja suojautuu tilojen puhtausluokituksen ja tehtävien mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- noudattaa hygieniaohteita - pukeutuu tilan puhtausluokan ja tehtävän edellyttämällä tavalla - käyttää työtehtävässä tarvittavia suojaimia
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- noudattaa hygieniaohteita - pukeutuu tilan puhtausluokan ja tehtävän edellyttämällä tavalla - käyttää oma-aloitteisesti työtehtävässä tarvittavia suojaimia
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- noudattaa hygieniaohteita ja perustelee toimintansa - pukeutuu tilan puhtausluokan ja tehtävän edellyttämällä tavalla ja perustelee toimintansa tiedolla - käyttää oma-aloitteisesti työtehtävässä tarvittavia suojaimia.

Opiskelija dokumentoi ja tekee laadunvarmistusta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tekee tarvittavat dokumentoinnit työryhmän jäsenenä - osallistuu työryhmän jäsenenä laadunvarmistustoimenpiteisiin (kuten pussirullien tarkastukset, varastoautomaatin keräilyn oikeellisuuden tarkastus, prosessikontrollit) - arvioi omaa toimintaansa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tekee tarvittavat dokumentoinnit - tekee laadunvarmistustoimenpiteitä vastuualueensa mukaisesti ohjeiden mukaan - suunnittelee ja arvioi omaa toimintaansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tekee tarvittavat dokumentoinnit ja perustelee toimintaansa tiedolla - tekee itsenäisesti vastuualueensa mukaiset laadunvarmistustoimenpiteet ja perustelee toimintaansa tiedolla - havainnoi laitteen toimintaa ja reagoi ennakoivasti mahdollisiin poikkeamiin - suunnittelee, arvioi ja kehittää omaa toimintaansa.

Opiskelija tekee olosuhdeseurantaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- seuraa laitteen ja tilojen olosuhteita ja tekee tarvittavat kirjaukset toimintaohjeen mukaan - ilmoittaa vastuuhenkilölle, jos olosuhdevaatimukset eivät ole toteutuneet
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- seuraa itsenäisesti laitteen ja tilojen olosuhteita ja tekee tarvittavat kirjaukset toimintaohjeen mukaan - toimii vastuualueensa mukaisesti, jos olosuhdevaatimukset eivät ole toteutuneet ja perustelee toimintansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- seuraa itsenäisesti ja sujuvasti laitteen ja tilojen olosuhteita ja tekee tarvittavat kirjaukset toimintaohjeen mukaan - toimii vastuualueensa mukaisesti, jos olosuhdevaatimukset eivät ole toteutuneet ja perustelee toimintansa monipuolisesti - toimii ennaltaehkäisevästi, jos olosuhdevaatimukset uhkaavat jäädä toteutumatta.

Opiskelija ratkaisee ongelmatilanteita.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	tiedottaa ongelmatilanteista vastuuhenkilöä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	ratkaisee tavallisia ongelmatilanteita ja tarvittaessa tiedottaa vastuuhenkilölle ongelmasta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	ratkaisee sujuvasti tavallisia ongelmatilanteita ja tarvittaessa tiedottaa vastuuhenkilölle ongelmasta.

Opiskelija työskentelee työryhmän jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	toimii työryhmän jäsenenä yhteistyökykyisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- toimii työyhteisössä yhteistyökykyisesti - ylläpitää omalla toiminnallaan hyvää työilmapiiriä - tuntee oman vastuualueensa työyhteisössä - tekee yhteistyötä eri ammattiryhmien kanssa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- toimii työyhteisössä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti - ylläpitää omalla toiminnallaan hyvää työilmapiiriä ja tunnistaa siihen vaikuttavia seikkoja - tuntee eri ammattiryhmien vastuualueet työyhteisössä - tekee joustavasti yhteistyötä eri ammattiryhmien kanssa.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.5. Huippuosaajana toimiminen, 15 osp (400010)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- arvioida ja kehittää omaa osaamistaan ja työympäristöään
- työskennellä alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä
- huomioida huipputuotannon, -tuotteen tai -palvelun laatuvaatimukset
- toimia alan verkostoissa ja yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Arviointi

Opiskelija arvioi ja kehittää omaa osaamistaan ja työympäristöään.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• arvioi työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan • kehittää osaamistaan ja työtapojaan • laatii itselleen yksilöllisen kehityssuunnitelman • sopeutuu muutoksiin ja työskentelee pitkäjänteisesti huipputaamista vaativissa työtehtävissä • kehittää työympäristöään yhdessä muiden kanssa • toimii luontevasti osana tiimiä ja sopeutuu työyhteisöön
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• arvioi realistisesti työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan sekä perustelee arviotaan • kehittää aktiivisesti osaamistaan ja työtapojaan • laatii itselleen yksilöllisen kehityssuunnitelman niin, että se tukee kasvua alan huipputaamattilaiseksi • sopeutuu nopeasti muutoksiin ja työskentelee pitkäjänteisesti työtään kehittäen huipputaamista vaativissa työtehtävissä • tukee yhdessä muiden kanssa työympäristön kehittämistä huipputaamisen vaatimalle tasolle • toimii aktiivisesti osana tiimiä ja sopeutuu hyvin työyhteisöön
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• arvioi realistisesti työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan sekä perustelee arviotaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan • kehittää aktiivisesti osaamistaan ja työtapojaan haastavien työtehtävien tasolle • uudistaa aktiivisesti omaa osaamistaan niin, että se tukee kasvua alan huipputaamattilaiseksi • ennakoii muutoksia, jotta voi helpommin sopeutua niihin ja työskentelee pitkäjänteisesti työtään itseään kehittäen huipputaamista vaativissa tehtävissä • arvioi työympäristöään ja antaa siihen kehitysehdotuksia ja palautetta • toimii huipputaamattilaisena tiimissä ja jakaa aktiivisesti osaamistaan muille.

Opiskelija työskentelee alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää omatoimisesti työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja • työskentelee huolellisesti • hankkii ja käyttää työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti ja kysyy tarvittaessa neuvoa • toimii aika- ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti • toimii työssään edistään pysyviä asiakassuhteita • käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • toimii vastuullisesti ja noudattaa alan ammattieettisiä periaatteita • ottaa vastuun oman toimintansa työturvallisuudesta ja noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita • varmistaa asiakkaiden ja muiden käyttäjien turvallisuuden ohjeiden mukaan • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• valitsee omatoimisesti työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit sekä käyttää niitä muuttuvissa tilanteissa • työskentelee huolellisesti, luovasti ja innovatiivisesti • hankkii ja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti ja pystyy ratkomaan ongelmatilanteita yhdessä muiden kanssa • toimii oma-aloitteisesti aika- ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden kustannustehokkaasti ja yrityksen tai organisaation tuloksellisuutta edistävasti • edistää aktiivisesti toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita • käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • toimii vastuullisesti ja oma-aloitteisesti alan ammattieettisten periaatteiden mukaan • ottaa vastuun oman toimintansa työturvallisuudesta ja havaitsee ja ilmoittaa työhönsä liittyvät vaarat sekä noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita • varmistaa asiakkaiden ja muiden käyttäjien turvallisuuden itsenäisesti • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan myös haasteellisissa työtilanteissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• valitsee rohkeasti uusiakin työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja sekä käyttää niitä sujuvasti muuttuvissa tilanteissa • työskentelee järjestelmällisesti, tarkasti ja varmasti sekä luovasti ja innovatiivisesti • hankkii ja soveltaa itsenäisesti työssä tarvittavaa tietoa vaihtelevissa työtilanteissa ja perustelee ratkaisujaan hankkimansa tiedon pohjalta • työskentelee yrittäjämäisellä asenteella huomioiden ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit kustannustehokkaasti ja yrityksen tai organisaation tuloksellisuutta edistävasti • edistää itsenäisesti toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita

	• käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • on ylpeä ammatistaan ja osaamisestaan, toimii vastuullisesti ja kehittää työtään alan ammattieettisten periaatteiden mukaan • ottaa vastuun oman ja työtiimin toiminnan työturvallisuudesta, noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita sekä havaitsee ja ilmoittaa työhönsä liittyvät vaarat • varmistaa asiakkaiden ja muiden käyttäjien turvallisuuden aktiivisesti ja muuttuvissa tilanteissa • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan myös haasteellisissa työtilanteissa ja osallistuu työolosuhteiden kehittämiseen.
--	--

Opiskelija huomioi huipputuotannon, -tuotteen tai -palvelun laatuvaatimukset.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• havaitsee poikkeamia • selviytyy tavallisimmista ongelmatilanteista oppimateriaaleja ja ohjekirjoja hyödyntäen • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulun realistiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi huomioiden korkeat laatuvaatimukset • toimii yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• neuvottelee ja etsii ratkaisuja poikkeamille • selviytyy itsenäisesti ongelmatilanteista • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulun realistiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi muuttuvissa olosuhteissa huomioiden korkeat laatuvaatimukset • toimii aktiivisesti yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja havaitsee kehittämiskohteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• neuvottelee ja etsii ratkaisuja poikkeamille sekä korjaa toimintaa sovittujen ratkaisujen mukaan • selviytyy itsenäisesti ongelmatilanteista ja pystyy perustelemaan valintansa • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä itsenäisesti ja aikataulun realistiseksi ja vaiheiltaan toteuttamiskelpoiseksi muuttuvissa olosuhteissa huomioiden korkeat laatuvaatimukset ja kykenee tarvittaessa muuttamaan suunnitelmaa • toimii sitoutuneesti yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti sekä kehittää toimintamalleja näiden tavoitteiden aikaansaamiseksi.

Opiskelija toimii alan verkostoissa ja yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• kommunikoi asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä välttävästi vähintään yhdellä itselleen vieraalla kielellä • tuntee toimialan keskeiset kansalliset verkostot ja tutustuu alansa toimijoihin
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• kommunikoi asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä vähintään yhdellä itselleen vieraalla kielellä • tuntee toimialan keskeiset kansalliset ja kansainväliset verkostot ja tutustuu alansa toimijoihin
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• kommunikoi sujuvasti asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä sujuvasti yhdellä itselleen vieraalla kielellä • tuntee toimialan keskeiset kansalliset ja kansainväliset verkostot ja osaa hyödyntää verkostoja työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä toimimalla huippuosaamista vaativissa oman alan työtehtävissä. Osaaminen on mahdollista osoittaa myös kansallisissa ja kansainvälisissä kilpailutilanteissa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.6. Laatu työ lääkealalla, 15 osp (105539)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- osallistua työpaikan laadunhallintaan
- toimia työpaikan arvojen mukaan
- osallistua työpaikkansa toimintaympäristön kartoitukseen ja työolosuhteiden arviointiin
- käyttää työpaikan laadun käsitteitä ja ottaa huomioon laatu työn merkityksen työssään
- noudattaa työyhteisössä käytössä olevia toimintaohjeita
- laatia tai päivittää työ- tai toimintaohjeen omasta työtehtävästään
- arvioida omaa toimintaansa ja asettaa laatu tavoitteita omalle työlleen
- muuttaa toimintaansa palautteen perusteella
- työskennellä työryhmän jäsenenä.

Arviointi

Opiskelija osallistuu työpaikan laadunhallintaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- osallistuu työpaikan laadunhallintaan - hoitaa omiin tehtäviinsä liittyvät laadunhallinnan edellyttämät mittaukset, seurannat ja dokumentoinnit
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- käyttää työryhmän jäsenenä työpaikalla olevaa laadunhallintamenetelmää, yleisimpiä laatutyökaluja ja arviointimenetelmiä - hoitaa omiin tehtäviinsä liittyvät laadunhallinnan edellyttämät mittaukset, seurannat ja dokumentoinnit
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- käyttää työryhmän jäsenenä työpaikalla olevaa laadunhallintamenetelmää, yleisimpiä laatutyökaluja ja arviointimenetelmiä - hoitaa omien vastuualueidensa osalta laadunhallinnan edellyttämät mittaukset, seurannat ja dokumentoinnit - tekee johtopäätöksiä tuloksista hyödyntäen tietoa ja esittää tarvittaessa kehittämissuhteita.

Opiskelija toimii työpaikan arvojen mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	toimii työpaikan arvojen mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	toimii työpaikan arvojen mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	toimii työpaikan arvojen mukaisesti ja perustelee toimintaansa.

Opiskelija osallistuu työpaikkansa työympäristön kartoitukseen ja työolosuhteiden arviointiin.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- osallistuu työpaikkansa toimintaympäristön kartoitukseen ja muutaman työolosuhteen arviointiin oman työnsä osalta - tekee joitain päätelmiä tuloksista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- osallistuu työpaikkansa toimintaympäristön kartoitukseen ja työolosuhteiden arviointiin oman työnsä osalta - tekee päätelmiä tuloksista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- osallistuu työpaikkansa toimintaympäristön laaja-alaiseen kartoitukseen ja työolosuhteiden arviointiin oman työnsä osalta - tekee päätelmiä tuloksista ja esittää ehdotuksia kehittämistarpeista.

Opiskelija käyttää työpaikan laadun käsitteitä ja ottaa huomioon laatutyön merkityksen työssään.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää joitakin laadun käsitteitä omassa työssään • ottaa huomioon laatutyön merkityksen omassa työssään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käyttää keskeisiä laadun käsitteitä ja ottaa huomioon ja erittelee tärkeimpiä laadun osatekijöitä omassa työssään • ottaa huomioon laatutyön merkityksen omassa työssään ja työyhteisössään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käyttää monipuolisesti laadun käsitteitä ja ottaa huomioon ja erittelee laajasti laadun osatekijöitä omassa työssään • ottaa huomioon laatutyön merkityksen omassa työssään ja työyhteisössään ja kehittää omaa työtään.

Opiskelija noudattaa työyhteisössä käytössä olevia toimintaohjeita.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• noudattaa työyhteisössä käytössä olevia toimintaohjeita
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• noudattaa työyhteisössä käytössä olevia toimintaohjeita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• noudattaa työyhteisössä käytössä olevia toimintaohjeita ja perustelee niiden merkityksen.

Opiskelija laatii tai päivittää työ- tai toimintaohjeen omasta työtehtävästään.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• laatii tai päivittää ohjattuna työ- tai toimintaohjeen omasta työtehtävästään yhteisesti sovitun mallin mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• laatii tai päivittää työ- tai toimintaohjeen omasta työtehtävästään yhteisesti sovitun mallin mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• laatii tai päivittää itsenäisesti selkeän ja toimivan työ- tai toimintaohjeen omasta työtehtävästään yhteisesti sovitun mallin mukaisesti • huolehtii tarpeen mukaan työ- tai toimintaohjeiden päivittämisestä ja ylläpidosta • esittää tarvittaessa parannusehdotuksia käyttämiinsä työ- tai toimintaohjeisiin.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa ja asettaa laatutavoitteita omalle työlleen.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• arvioi omaa toimintaansa työtehtävissä • asettaa laatutavoitteita omalle työlleen ja kehittää toimintatapoja niihin pääsemiseksi, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• arvioi onnistumistaan työtehtävissä ja osallistuu vertaisarviointiin työpaikalla • asettaa laatutavoitteita omalle työlleen ja kehittää toimintatapoja niihin pääsemiseksi • tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa työntekijänä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• arvioi itseään ja työtään monipuolisesti • kehittää oman toimintansa laatua ja osallistuu vertaisarviointiin työpaikalla • käyttää monipuolisesti erilaisia arviointimenetelmiä toiminnan kehittämisessä • asettaa aktiivisesti laatutavoitteita omalle työlleen ja kehittää toimintatapoja ja mittareita niihin pääsemiseksi • tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa.

Opiskelija muuttaa toimintaansa palautteen perusteella.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen perusteella
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• muuttaa toimintaansa joustavasti saamansa palautteen perusteella
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• muuttaa toimintaansa joustavasti saamansa ja hakemansa palautteen perusteella.

Opiskelija työskentelee työryhmän jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee työryhmän jäsenenä ja huolehtii omalta osaltaan tiedon kulusta työryhmän sisällä • käyttää tietojaan ja taitojaan uusissa tilanteissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee aktiivisesti työryhmän jäsenenä ja huolehtii omalta osaltaan tiedon kulusta työryhmän sisällä ja työryhmien välillä • käyttää tietojaan ja taitojaan uusissa tilanteissa.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.7. Lääkealan logistiikka, 40 osp (105540)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- työskennellä lääkealan säädösten ja arvopohjan mukaan ja käyttää lääkealan käsitteitä
- työskennellä logistiikan työtehtävissä
- noudattaa yrityksen tai organisaation laatutavoitteita omassa työssään
- vastaanottaa lähetyksiä
- käyttää ja päivittää tietojärjestelmää
- varastoida ja keräillä tuotteita
- tehdä varaston olosuhdeseurantaa
- inventoida varastoa
- käsitellä lääkejätteitä ja muita työssä syntyviä jätteitä
- toimia vuorovaikutustilanteissa työpaikalla
- hyödyntää kielitaitoa työtehtävissään
- ylläpitää työhyvinvointia ja terveellistä, turvallista ja viihtyisää työympäristöä.

Arviointi

Opiskelija työskentelee lääkealan säädösten ja arvopohjan mukaan ja käyttää lääkealan käsitteitä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii keskeisen työtä ohjaavan lainsäädännön mukaan, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • käyttää työssään lääkealan yleisimpiä käsitteitä • noudattaa lääkealan eettisiä periaatteita • noudattaa salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta koskevia normeja • toimii lääketeknikon vastuualueen rajoissa • ottaa työskentelyssään huomioon oman työpaikkansa ammattiryhmät ja heidän vastuunsa ja velvollisuutensa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii keskeisen työtä ohjaavan lainsäädännön mukaan • käyttää työssään lääkealan käsitteitä • noudattaa lääkealan eettisiä periaatteita ja perustelee niiden merkityksen työssään • noudattaa salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta koskevia normeja • toimii lääketeknikon vastuualueen rajoissa • ottaa työskentelyssään huomioon oman työpaikkansa ammattiryhmät ja heidän vastuunsa ja velvollisuutensa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii keskeisen työtä ohjaavan lainsäädännön mukaan ja perustelee toimintansa • käyttää työssään monipuolisesti lääkealan käsitteitä • noudattaa lääkealan eettisiä periaatteita ja perustelee monipuolisesti niiden merkityksen työssään • noudattaa salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta koskevia normeja • toimii lääketeknikon vastuualueen rajoissa • ottaa työssään huomioon eri lääkealan ammattiryhmät ja heidän vastuunsa ja velvollisuutensa • seuraa lääkealan kehittymistä ja ajankohtaisia muutoksia oman työnsä kannalta.

Opiskelija työskentelee logistiikan työtehtävissä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• hahmottaa työtehtävänsä osana logistista ketjua lääketurvallisuuden varmistamiseksi • hyödyntää keskeisiä tietoja tuotteiden elinkaaresta • hakee tarvittaessa tietoja tavarantoimittajien sivuilta ja muista mahdollisista tietolähteistä ja hakee tarvittaessa ohjausta • tekee yhteistyötä eri toimijoiden (kuten kuljettajien, tukkuliikkeiden, asiakkaiden) kanssa tarpeen mukaan • tunnistaa tavallisimpia ongelmatilanteita ja hakee tarvittaessa ohjausta • tekee annetut tehtävät ja arvioi työtään ja työssään onnistumista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• hahmottaa työtehtävänsä osana logistista ketjua ja perustelee osuutensa lääketurvallisuuden varmistamisessa • hyödyntää tietoja tuotteiden elinkaaresta • hakee tarvittaessa omatoimisesti tietoja tavarantoimittajien sivuilta ja muista mahdollisista tietolähteistä • tekee yhteistyötä eri toimijoiden (kuten kuljettajien, tukkuliikkeiden, asiakkaiden) kanssa tarpeen mukaan • selvittelee tavallisimpia ongelmatilanteita ja hakee tarvittaessa ohjausta • suunnittelee ja tekee annetut tehtävät huolellisesti ja arvioi työtään monipuolisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• hahmottaa työtehtävänsä osana logistista ketjua ja perustelee osuutensa lääketurvallisuuden varmistamisessa • hyödyntää tietoja tuotteiden elinkaaresta • hakee tarvittaessa tietoja tavarantoimittajien sivuilta ja muista mahdollisista tietolähteistä • tekee sujuvasti yhteistyötä eri toimijoiden (kuten kuljettajien, tukkuliikkeiden, asiakkaiden) kanssa tarpeen mukaan • selvittelee aktiivisesti ongelmatilanteita • suunnittelee ja tekee huolellisesti ja omatoimisesti annetut tehtävät ja arvioi työtään monipuolisesti.

Opiskelija noudattaa yrityksen tai organisaation laatutavoitteita omassa työssään.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee toimintaohjeiden mukaisesti • nimeää jonkin työhönsä liittyvän laatutavoitteen • arvioi työsuorituksensa laatua jonkin työtehtävän suhteen • ottaa vastaan palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee toimintaohjeiden mukaisesti • nimeää työhönsä liittyviä laatutavoitteita • arvioi työsuorituksensa laatua tavallisimmissa työtehtävissään • ottaa vastaan palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa myös oma-aloitteisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee toimintaohjeiden mukaisesti sujuvasti • nimeää työhönsä liittyviä laatutavoitteita • perustelee oman työnsä merkityksen yrityksen toiminnassa • arvioi työsuorituksensa laatua työtehtävissään ja kehittää omaa toimintaansa • hakee palautetta omasta työstään • ottaa rakentavasti vastaan palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa • suunnittelee omia työtehtäviään työpaikan tarpeiden mukaisesti.

Opiskelija vastaanottaa lähetyksiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- vastaanottaa saapuvia tuotteita ja tarkastaa tuotteiden moitteettomuuden - hyödyntää työskentelyssä varastonvalvontajärjestelmää - käyttää tarvittaessa varastoautomaattia tuotteiden vastaanotossa - käsittelee virheellisiä tuotteita yhteistyössä muiden työntekijöiden kanssa - arkistoi ja tarvittaessa toimittaa jatkokäsittelyyn tilausdokumentit
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- vastaanottaa sujuvasti saapuvia tuotteita ja tarkastaa tuotteiden moitteettomuuden - hyödyntää työskentelyssä varastonvalvontajärjestelmää sujuvasti - käyttää tarvittaessa sujuvasti varastoautomaattia tuotteiden vastaanotossa - käsittelee virheelliset tuotteet - arkistoi ja tarvittaessa toimittaa jatkokäsittelyyn tilausdokumentit sujuvasti sähköisinä tai paperisina
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- vastaanottaa itsenäisesti ja sujuvasti saapuvia tuotteita ja tarkastaa tuotteiden moitteettomuuden - hyödyntää työskentelyssä varastonvalvontajärjestelmää sujuvasti ja monipuolisesti - käyttää tarvittaessa itsenäisesti ja sujuvasti varastoautomaattia tuotteiden vastaanotossa - käsittelee virheelliset tuotteet sujuvasti - arkistoi ja tarvittaessa toimittaa jatkokäsittelyyn tilausdokumentit sujuvasti sähköisinä tai paperisina.

Opiskelija käyttää ja päivittää tietojärjestelmää.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- käyttää varastonvalvontaohjelmaa ja hakee tarvittaessa ohjausta - hakee tietoja hakuehdoilla työryhmän jäsenenä - päivittää tietokantaa (kuten tuote- tai asiakastietoja)
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- käyttää omatoimisesti varastonvalvontaohjelmaa tavallisimmissa logistiikan työtehtävissä - käyttää tietokantaohjelmistojen käsitteistöä - hakee tietoja hakuehdoilla ja lajittelee tietoja - päivittää tietokantaa (kuten tuote- tai asiakastietoja) sujuvasti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- käyttää varastonvalvontaohjelmaa monipuolisesti ja sujuvasti logistiikan tavallisimmissa työtehtävissä - käyttää tietokantaohjelmistojen käsitteistöä - hakee tietoja hakuehdoilla itsenäisesti ja lajittelee tietoja sujuvasti - päivittää tietokantaa (kuten tuote- tai asiakastietoja) sujuvasti.

Opiskelija varastoi ja keräilee tuotteita.

Varastointi	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- ryhmittelee ja käsittelee eri valmisteryhmiä huomioiden esimerkiksi niiden varastopaikat, säilytysolosuhteet, pakkausmerkinnät, vahvuudet ja reseptistatuksen - sijoittaa tuotteet paikoilleen - ylläpitää järjestystä varastossa ottaen huomioon esimerkiksi varaston kiertoa - puhdistaa varastopaikkoja tarvittaessa ja hyödyntää joitain tietoja puhdistusaineista ja -menetelmistä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ryhmittelee ja käsittelee omatoimisesti eri valmisteryhmiä huomioiden esimerkiksi niiden varastopaikat, säilytysolosuhteet, pakkausmerkinnät, vahvuudet ja reseptistatuksen - sijoittaa tuotteet huolellisesti paikoilleen - ylläpitää järjestystä varastossa ottaen huomioon esimerkiksi vanhenemassa olevat tuotteet, kampanjatuotteet ja kausituotteet - puhdistaa varastopaikkoja oma-aloitteisesti työpaikan ohjeiden mukaan ja hyödyntää tietoja puhdistusaineista ja -menetelmistä - tarvittaessa toimii ohjeiden mukaisesti tuotevirhe-epäily- tai tuotevirhetilanteessa - seuraa varastonkiertoa hyödyntäen varastonvalvontaohjelmaa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- ryhmittelee ja käsittelee omatoimisesti ja sujuvasti eri valmisteryhmiä huomioiden esimerkiksi niiden varastopaikat, säilytysolosuhteet, pakkausmerkinnät, vahvuudet ja reseptistatuksen ja perustelee toimintansa tiedolla - sijoittaa tuotteet huolellisesti ja sujuvasti paikoilleen - ylläpitää järjestystä varastossa ottaen huomioon esimerkiksi vanhenemassa olevat tuotteet, kampanjatuotteet ja kausituotteet - puhdistaa varastopaikkoja oma-aloitteisesti ja sujuvasti ja hyödyntää tietoja puhdistusaineista ja -menetelmistä - tarvittaessa toimii ohjeiden mukaisesti tuotevirhe-epäily- tai tuotevirhetilanteessa - seuraa varastonkiertoa hyödyntäen varastonvalvontaohjelmaa ja perustelee merkityksen tiedolla.

Keräily	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	keräilee tuotteita toimeksiannon mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	keräilee huolellisesti tuotteita toimeksiannon mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	keräilee huolellisesti ja sujuvasti tuotteita toimeksiannon mukaisesti ja ratkaisee poikkeustilanteita.

Opiskelija tekee varaston olosuhdeseurantaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tekee varastotilojen olosuhdeseurantaa toimintaohjeen mukaan • ilmoittaa vastuuhenkilölle, jos olosuhteet eivät ole toteutuneet
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tekee varastotilojen olosuhdeseurantaa toimintaohjeen mukaan ja perustelee olosuhteiden merkityksen lääkkeiden säilyvyydelle • ilmoittaa vastuuhenkilölle, jos olosuhteet eivät ole toteutuneet
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tekee varastotilojen olosuhdeseurantaa toimintaohjeen mukaan ja perustelee olosuhteiden merkityksen lääkkeiden säilyvyydelle • ilmoittaa vastuuhenkilölle, jos olosuhteet eivät ole toteutuneet • toimii ennaltaehkäisevästi silloin, jos olosuhdevaatimukset uhkaavat jäädä toteutumatta.

Opiskelija inventoi varastoa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• inventoi varastoa ja kirjaa tuotteiden määrät varastonvalvontaohjelmaan • poistaa epäkurantit tuotteet
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• inventoi varastoa ja kirjaa tiedot varastonvalvontaohjelmaan • poistaa epäkurantit tuotteet • ottaa huomioon saldoerojen syntymisen yleisimmät syyt
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• inventoi varastoa sujuvasti ja kirjaa tiedot varastonvalvontaohjelmaan • poistaa epäkurantit tuotteet • ottaa huomioon saldoerojen syntymisen yleisimmät syyt • selvittää saldoeroja ja välttää niiden syntymistä omassa työssään.

Opiskelija käsittelee lääkejätteitä ja muita työssä syntyviä jätteitä.

Lääkejätteiden käsittely	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii lääkejätteiden käsittelyssä toimintaohjeiden mukaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii lääkejätteiden käsittelyssä huolellisesti toimintaohjeiden mukaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii lääkejätteiden käsittelyssä sujuvasti ja huolellisesti toimintaohjeiden mukaan ja perustelee toimintansa tiedolla • opastaa lääkejätteiden käsittelyä.

Muiden työssä syntyvien jätteiden käsittely	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- poistaa työpisteestä ylimääräiset materiaalit - lajittelee jätteitä työpaikan ohjeiden mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- poistaa omatoimisesti työpisteestä ylimääräiset materiaalit - lajittelee jätteitä työpaikan ohjeiden mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- poistaa omatoimisesti työpisteestä ylimääräiset materiaalit - lajittelee jätteitä työpaikan ohjeiden mukaisesti ja perustelee toimintaa tiedolla lajittelun ympäristövaikutuksista.

Opiskelija toimii vuorovaikutustilanteissa työpaikalla.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- käyttäytyy asiallisesti ja kohteliaasti työyhteisössä - käyttää vuorovaikutustaitoja päivittäisissä tilanteissa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta - ottaa huomioon kielen, kulttuurin ja katsomuksen vaikutuksia vuorovaikutustilanteissa - käyttää tavanomaista lääkealan ammattisanastoa - sopii työhönsä liittyvistä asioista - pyytää tarvittaessa apua muilta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- käyttäytyy asiallisesti, kohteliaasti ja ystävällisesti työyhteisössä - toimii yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä tai -ryhmässä - käyttää vuorovaikutustaitoja päivittäisissä tilanteissa - ottaa huomioon kielen, kulttuurin ja katsomuksen vaikutuksia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa - käyttää lääkealan ammattisanastoa - sopii työhönsä liittyvistä asioista - huomioi seuraavan työvaiheen ja työntekijän
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- käyttäytyy asiallisesti, kohteliaasti ja ystävällisesti työyhteisössä - tekee joustavasti yhteistyötä erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä tai -ryhmässä - ilmaisee tarvittaessa selkeästi kantansa - käyttää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti työssään - ottaa huomioon kielen, kulttuurin ja katsomuksen vaikutuksia yksilöllisesti vuorovaikutustilanteissa - käyttää lääkealan ammattisanastoa monipuolisesti erilaisissa työtehtävissä - sopii työhönsä liittyvistä asioista - huomioi seuraavan työvaiheen ja työntekijän ja perustelee merkityksen.

Opiskelija hyödyntää kielitaitoa työtehtävissään.

Kielitaidon hyödyntäminen suomenkielisillä	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	palvelee asiakkaita suomen kielellä ja selviytyy auttavasti palvelutilanteesta ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	palvelee asiakkaita suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	palvelee asiakkaita suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen joustavasti toisella kotimaisella kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä.

Kielitaidon hyödyntäminen ruotsinkielisillä	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	palvelee asiakkaita ruotsin ja suomen kielellä ja selviytyy auttavasti palvelutilanteesta yhdellä vieraalla kielellä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	palvelee asiakkaita ruotsin ja suomen kielellä sekä hoitaa palvelutilanteen yhdellä vieraalla kielellä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	palvelee asiakkaita ruotsin ja suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen joustavasti yhdellä vieraalla kielellä.

Kielitaidon hyödyntäminen muunkielisillä	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	hoitaa palvelutilanteen suomen tai ruotsin kielellä sekä selviytyy auttavasti palvelutilanteessa yhdellä muulla kielellä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	hoitaa palvelutilanteen suomen ja ruotsin kielellä sekä yhdellä vieraalla kielellä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	palvelee asiakkaita suomen ja ruotsin kielellä sekä hoitaa palvelutilanteen joustavasti yhdellä vieraalla kielellä.

Opiskelija ylläpitää työhyvinvointia ja terveellistä, turvallista ja viihtyisää työympäristöä.

Työhyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• säätelee työnkuormitusta esimerkiksi vaihtelemalla työasentoja • työskentelee ergonomisesti tutuissa tilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja toimintakyvystään • huolehtii työhyvinvoinnistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• säätelee työnkuormitusta esimerkiksi vaihtelemalla työasentoja ja taukoliikunnan avulla • työskentelee ergonomisesti eri työtehtävissä • huolehtii omasta terveydestään ja toimintakyvystään • huolehtii työhyvinvoinnistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• säätelee työnkuormitusta oma-aloitteisesti esimerkiksi vaihtelemalla työasentoja ja taukoliikunnan avulla • ottaa itsenäisesti huomioon ergonomian eri työtehtävissä sekä soveltaa osaamistaan • huolehtii oma-aloitteisesti omasta terveydestään ja toimintakyvystään • huolehtii työhyvinvoinnistaan omatoimisesti.

Työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä huolehtiminen

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- noudattaa ja hyödyntää työpaikan työsuojeluohjeita, teknisiä turvallisuusjärjestelmiä sekä sähkö- ja paloturvallisuusmääräyksiä - ei aiheuta vaaraa toiminnallaan työpaikalla itselleen eikä muille - ilmoittaa tarvittaessa työturvallisuuspuutteista - huolehtii työpisteensä siisteydestä - käyttää asianmukaista työasua ja huolehtii henkilökohtaisesta hygieniasta - käyttää tarvittaessa suojaimia työtehtävässään - antaa ensiapua
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- noudattaa ja hyödyntää työpaikan työsuojeluohjeita, teknisiä turvallisuusjärjestelmiä sekä sähkö- ja paloturvallisuusmääräyksiä - ei aiheuta vaaraa toiminnallaan työpaikalla itselleen eikä muille - ilmoittaa tarvittaessa työturvallisuuspuutteista ja viallisista laitteista - huolehtii työympäristönsä siisteydestä omalta osaltaan - käyttää asianmukaista työasua ja huolehtii henkilökohtaisesta hygieniasta - käyttää tarvittaessa suojaimia työtehtävässään - antaa ensiapua
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- noudattaa ja hyödyntää työpaikan työsuojeluohjeita, teknisiä turvallisuusjärjestelmiä sekä sähkö- ja paloturvallisuusmääräyksiä ja perustelee niiden merkityksen - ei aiheuta vaaraa toiminnallaan työpaikalla itselleen eikä muille - ilmoittaa tarvittaessa työturvallisuuspuutteista ja viallisista laitteista ja huolehtii jatkotoimenpiteistä - huolehtii oma-aloitteisesti työympäristönsä siisteydestä - käyttää asianmukaista työasua ja huolehtii henkilökohtaisesta hygieniasta - käyttää oma-aloitteisesti suojaimia työtehtävässään tarpeen mukaan - antaa ensiapua.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä. Tutkinnon osan logistisiin tehtäviin liittyvien ammattitaitovaatimusten ja arvioinnin mukauttamista ei voida tehdä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.8. Lääketeollisuustyö, 45 osp (105541)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia työtään ohjaavien säädösten ja ohjeiden sekä eettisten periaatteiden mukaan
- työskennellä työpaikan laatutavoitteiden mukaan

- työskennellä lääkealan perustutkinnon suorittaneen tehtävissä yhdellä lääketeollisuuden tai sen sidosryhmän toimialalla (kuten tuotanto, kliininen tutkimus, myyntilupa-asiat, tiedottaminen, tuotekehitys, lääketurvatoiminta tai viranomaistoiminta)
- käyttää työtehtävässä vaadittavia työväline- tai sovellusohjelmia
- käyttää englannin kieltä työssään
- käsitellä ja järjestää työhönsä liittyviä asiakirjoja
- työskennellä lääkealan ammattilaisten kanssa
- arvioida ja kehittää ammatillista osaamistaan ja toimintaansa
- huolehtia terveydestään, turvallisuudestaan ja toimintakyvystään.

Arviointi

Opiskelija toimii työtään ohjaavien säädösten ja ohjeiden sekä eettisten periaatteiden mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii keskeisten työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomaismääräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvin osin) • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa, mutta tarvitsee ohjausta uusissa tilanteissa • noudattaa salassapito-ohjeita • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomaismääräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvin osin) • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa • noudattaa salassapito-ohjeita • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita huomioiden niiden merkityksen työpaikan toiminnalle • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti ja perustelee toimintaansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomaismääräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvin osin) ja perustelee toimintaansa monipuolisesti • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa ja perustelee toimintaansa • noudattaa salassapito-ohjeita ja perustelee toimintaansa • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita huomioiden niiden merkityksen työpaikan toiminnalle sekä osallistuu mahdolliseen kehittämistyöhön • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti, perustelee toimintaansa ja arvioi kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista työpaikalla sekä tarvittaessa tekee perusteltuja kehittämis ehdotuksia kestävän kehityksen toteutumiseksi.

Opiskelija työskentelee työpaikan laatutavoitteiden mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee työpaikan toimintaohjeiden mukaisesti • työskentelee huomioiden omaan työhönsä liittyvät laatuvaatimukset (kuten huolellisuus) • arvioi työsuorituksensa laatua jossain työtehtävässään • ottaa vastaan palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen toimivuutta työyhteisön tukemana • toimii työyhteisön tukemana kustannustehokkaasti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee työpaikan toimintaohjeiden mukaisesti ja perustelee pääosin niiden merkityksen laadukkaalle toiminnalle • työskentelee huomioiden työyhteisön keskeiset laatuvaatimukset • arvioi työsuorituksensa laatua tavallisimmissa työtehtävissään • kysyy palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen toimivuutta • toimii kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee työpaikan toimintaohjeiden mukaisesti ja perustelee monipuolisesti niiden merkityksen laadukkaalle toiminnalle • työskentelee huomioiden työyhteisön laatuvaatimukset • arvioi työsuorituksensa laatua työtehtävissään monipuolisesti • asettaa työyhteisön kanssa omalle työlleen laatutavoitteita ja toimii niiden mukaisesti • kysyy aktiivisesti palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvien työ- tai toimintaohjeiden toimivuutta • toimii oma-aloitteisesti kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit.

Opiskelija työskentelee lääkealan perustutkinnon suorittaneen tehtävissä yhdellä lääketeollisuuden tai sen sidosryhmän toimialalla (kuten tuotanto, kliininen tutkimus, myyntilupa-asiat, tiedottaminen, tuotekehitys, lääketurvatoiminta tai viranomaistoiminta).

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tekee annetut tehtävät annettujen ohjeiden mukaisesti • arvioi oman toimintansa ja työn tekemisen vahvuuksia ja kehittämistarpeita, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • käyttää omaan työhönsä liittyviä lääkkeen elinkaaren peruskäsitteitä (ideointivaihe, prekliininen ja kliininen tutkimus, farmaseuttinen tuotekehitys, myyntiluvan hakeminen ja ylläpito, tuotanto, tiedottaminen, tuotehuolto, myynti, markkinointi, eri vaiheiden laadunvarmistus)
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tekee annetut tehtävät ja suunnittelee toimintaansa • arvioi oman toimintansa ja työn tekemisen vahvuuksia ja kehittämistarpeita • käyttää sujuvasti omaan työhönsä liittyviä lääkkeen elinkaaren peruskäsitteitä (ideointivaihe, prekliininen ja kliininen tutkimus, farmaseuttinen tuotekehitys, myyntiluvan hakeminen ja ylläpito, tuotanto, tiedottaminen, tuotehuolto, myynti, markkinointi, eri vaiheiden laadunvarmistus)
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tekee itsenäisesti ja sujuvasti annetut tehtävät, suunnittelee toimintaansa ja asettaa asioita tärkeysjärjestykseen • arvioi monipuolisesti oman toimintansa ja työn tekemisen vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä kehittää omaa työskentelyään • käyttää sujuvasti ja monipuolisesti lääkkeen elinkaaren peruskäsitteitä (ideointivaihe, prekliininen ja kliininen tutkimus, farmaseuttinen tuotekehitys, myyntiluvan hakeminen ja ylläpito, tuotanto, tiedottaminen, tuotehuolto, myynti, markkinointi, eri vaiheiden laadunvarmistus).

Opiskelija käyttää työtehtävässä vaadittavia työväline- tai sovellusohjelmia.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää ohjattuna työväline- tai sovellusohjelmia • tiedottaa ongelmatilanteista vastuuhenkilöä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käyttää itsenäisesti työväline- tai sovellusohjelmia • ratkaisee tavallisia ongelmatilanteita ja tarvittaessa tiedottaa vastuuhenkilöä ongelmasta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käyttää itsenäisesti ja monipuolisesti työväline- tai sovellusohjelmia • ratkaisee sujuvasti tavallisia ongelmatilanteita ja tarvittaessa tiedottaa vastuuhenkilöä ongelmasta.

Opiskelija käyttää englannin kieltä työssään.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ymmärtää lyhyttä ja yksinkertaista työtehtäviin liittyvää kirjallista tai suullista viestintää
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ymmärtää työtehtäviin liittyvää kirjallista ja suullista viestintää • osallistuu keskusteluun ja kirjoittaa englanniksi esimerkiksi sähköposteja, kirjeitä tai asiakirjoja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ymmärtää sujuvasti työtehtäviin liittyvää kirjallista ja suullista viestintää • osallistuu keskusteluun ja kirjoittaa sujuvasti englanniksi esimerkiksi sähköposteja, kirjeitä tai asiakirjoja.

Opiskelija käsittelee ja järjestää työhönsä liittyviä asiakirjoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• avustaa asiakirjojen käsittelyssä (kuten paperisten tai sähköisten asiakirjojen lähettäminen tai kopiointi) • järjestää tai arkistoi asiakirjoja annettujen ohjeiden mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käsittelee asiakirjoja (kuten paperisten tai sähköisten asiakirjojen lähettäminen tai kopiointi) • järjestää tai arkistoi itsenäisesti asiakirjoja ohjeiden mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käsittelee itsenäisesti ja omatoimisesti asiakirjoja (kuten paperisten ja tarvittaessa sähköisten asiakirjojen lähettäminen tai kopiointi) • järjestää tai arkistoi itsenäisesti ja sujuvasti asiakirjoja.

Opiskelija työskentelee lääkealan ammattilaisten kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta uusissa tilanteissa • suunnittelee omia päivittäisiä työtehtäviään yhdessä työryhmän kanssa • toimii yhteistyökykyisesti työyhteisön jäsenten kanssa • viestii ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti • noudattaa työaikoja • ylläpitää hyvää työilmapiiriä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa • suunnittelee oma-aloitteisesti omia päivittäisiä työtehtäviään yhdessä työryhmän kanssa • toimii yhteistyökykyisesti ja luo toimivia ja luontevia vuorovaikutussuhteita työyhteisön jäsenten kanssa • viestii sujuvasti ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti • noudattaa työaikoja • ylläpitää hyvää työilmapiiriä ja tunnistaa siihen vaikuttavia asioita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee vastuullisesti ja joustavasti moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa • suunnittelee ja organisoii oma-aloitteisesti omia päivittäisiä työtehtäviään yhdessä työryhmän kanssa • toimii aktiivisesti ja yhteistyökykyisesti ja luo toimivia vuorovaikutussuhteita työyhteisön jäsenten kanssa • huomioi työskentelyssään seuraavan työvaiheen ja työntekijän • viestii sujuvasti ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti perustellen toimintaansa • noudattaa työaikoja • edistää aktiivisesti hyvää työilmapiiriä sekä tunnistaa siihen vaikuttavia asioita.

Opiskelija arvioi ja kehittää ammatillista osaamistaan ja toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ylläpitää ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa toimintaansa annettujen ohjeiden mukaisesti • tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan • hakee ongelmatilanteissa ohjausta oma-aloitteisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ylläpitää ja kehittää ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • pyytää palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta muuttaakseen tarvittaessa toimintaansa • tunnistaa ja arvioi vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan sekä hakee ohjausta tarvittaessa • ratkaisee työhönsä liittyviä ongelmia ja hakee tarvittaessa oma-aloitteisesti ohjausta ongelmatilanteissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ylläpitää ja kehittää aktiivisesti ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • antaa ja ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa • esittää realistisia työhönsä liittyviä kehittämis ehdotuksia • tunnistaa ja arvioi vahvuuksiaan, osaamistaan ja kehittämistarpeitaan sekä asettaa tavoitteita ammatilliselle kehitykselle • ratkaisee työhönsä liittyviä ongelmia ja esittää realistisia ratkaisuvaihtoehtoja ongelmatilanteissa.

Opiskelija huolehtii terveydestään, turvallisuudestaan ja toimintakyvystään.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • huolehtii työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä • välttää terveysvaaroja, -haittoja ja -riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein tutuissa työtilanteissa ja ennalta ehkäisee työn aiheuttamia rasitusvammoja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • ymmärtää työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttavan lainsäädännön ja sopimusten merkityksen • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä • vastaa omalta osaltaan työturvallisuudesta ja välttää terveysvaaroja, -haittoja ja -riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein työtilanteissa ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia rasitusvammoja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • ymmärtää työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttavan lainsäädännön ja sopimusten merkityksen • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä ja perustelee merkityksen • vastaa omalta osaltaan työturvallisuuden kehittämisestä ja ennaltaehkäisee ja välttää terveysvaaroja, -haittoja ja -riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein ja ennaltaehkäisee aktiivisesti työn aiheuttamia rasitusvammoja.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.9. Lääketukku kauppatyö, 45 osp (105542)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia työtään ohjaavien säädösten ja ohjeiden sekä eettisten periaatteiden mukaan
- työskennellä lääketukku kaupan laatutavoitteiden mukaan
- työskennellä lääkealan perustutkinnon suorittaneen tehtävissä vähintään kahdessa lääketukku kaupan työtehtävässä (valitaan seuraavista vaihtoehdoista)
 - saapuvan tavarantoimituksen vastaanotossa
 - lääketukku kaupan varastossa
 - palautusten ja tuotevirhe-epäilyjen käsittelyssä
 - tutkimuslääkkeiden toimittamisessa
- käsitellä lääkettä
- työskennellä lääkealan ammattilaisten kanssa
- arvioida ja kehittää ammatillista osaamistaan ja toimintaansa
- huolehtia terveydestään, turvallisuudestaan ja toimintakyvystään.

Arviointi

Opiskelija toimii työtään ohjaavien säädösten ja ohjeiden sekä eettisten periaatteiden mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii keskeisten työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomaismääräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvien osin) • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa, mutta tarvitsee ohjausta uusissa tilanteissa • noudattaa salassapito-ohjeita • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomaismääräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvien osin) • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa • noudattaa salassapito-ohjeita • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita huomioiden niiden merkityksen lääketukukaupan toiminnalle • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti ja perustelee toimintaansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomaismääräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvien osin) ja perustelee toimintaansa monipuolisesti • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa ja perustelee toimintaansa • noudattaa salassapito-ohjeita ja perustelee toimintaansa • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita huomioiden niiden merkityksen lääketukukaupan toiminnalle sekä osallistuu mahdolliseen kehittämistyöhön • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti, perustelee toimintaansa ja arvioi kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista työpaikalla sekä tarvittaessa tekee perusteltuja kehittämis ehdotuksia kestävän kehityksen toteutumiseksi.

Opiskelija työskentelee lääketukkukaupan laatutavoitteiden mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee lääketukkukaupan toimintaohjeiden mukaisesti • työskentelee huomioiden omaan työhönsä liittyvät laatuvaatimukset (kuten huolellisuus) • arvioi työsuorituksensa laatua jossain työtehtävässään • ottaa vastaan palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen toimivuutta työyhteisön tukemana • toimii työyhteisön tukemana kustannustehokkaasti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee lääketukkukaupan toimintaohjeiden mukaisesti ja perustelee pääosin niiden merkityksen laadukkaalle toiminnalle • työskentelee huomioiden työyhteisön keskeiset laatuvaatimukset • arvioi työsuorituksensa laatua tavallisimmissa työtehtävissään • kysyy palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen toimivuutta • toimii kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit • ymmärtää pääpiirteittäin lääketukkukaupan toiminnan kokonaisuuden • ymmärtää oman työtehtävänsä osana lääketukkukaupan logistista toimintaa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee lääketukkukaupan toimintaohjeiden mukaisesti ja perustelee monipuolisesti niiden merkityksen laadukkaalle toiminnalle • työskentelee huomioiden työyhteisön laatuvaatimukset • arvioi työsuorituksensa laatua työtehtävissään monipuolisesti • asettaa työyhteisön kanssa omalle työlleen laatutavoitteita ja toimii niiden mukaisesti • kysyy aktiivisesti palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvien työ- tai toimintaohjeiden toimivuutta • toimii oma-aloitteisesti kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit. • ymmärtää monipuolisesti lääketukkukaupan toiminnan kokonaisuuden • ymmärtää oman työtehtävänsä osana lääketukkukaupan logistista toimintaa ja perustelee oman työnsä merkityksen kokonaisuudelle.

Opiskelija työskentelee saapuvan tavaran vastaanotossa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ottaa vastaan tavallisimmat saapuvat lähetykset • tarkistaa tavallisimpien saapuvien lähetysten oikeellisuuden ja huomioi turvamerkinnot • kirjaa saapuneen lähetyksen varastojärjestelmään • toimii lääkeväärennösepäilyssä yhteistyössä työryhmän kanssa • ottaa saapuvan tavaran vastaanotossa huomioon laatuun vaikuttavan lääketehaiden kirjallisen ja sähköisen informaation yhteistyössä työryhmän kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ottaa vastaan saapuvan lähetyksen • tarkistaa itsenäisesti saapuvan lähetyksen oikeellisuuden ja huomioi turvamerkinnot • kirjaa itsenäisesti saapuneen lähetyksen varastojärjestelmään • toimii lääkeväärennösepäilyssä yhteistyössä työryhmän kanssa ja osaa perustella toimintaansa • ottaa saapuvan tavaran vastaanotossa huomioon laatuun vaikuttavan lääketehaiden kirjallisen ja sähköisen informaation
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ottaa sujuvasti vastaan saapuvan lähetyksen ja perustelee työvaiheet ja -tehtävät monipuolisesti • tarkistaa itsenäisesti ja sujuvasti erilaisten lähetysten oikeellisuuden ja huomioi turvamerkinnot • kirjaa itsenäisesti ja sujuvasti saapuneen lähetyksen varastojärjestelmään ja perustelee kirjaamisen merkityksen saapuvan lähetyksen vastaanotossa • toimii lääkeväärennösepäilyssä yhteistyössä työryhmän kanssa ja perustelee toimintaansa monipuolisesti • ottaa saapuvan tavaran vastaanotossa sujuvasti huomioon laatuun vaikuttavan lääketehaiden kirjallisen ja sähköisen informaation • toimii viivytyksettä tyypillisissä ongelmatilanteissa.

Opiskelija työskentelee lääketukkukaupan varastossa.

Varastointi	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• sijoittaa tuotteet oikeille varastopaikoille • seuraa tuotteiden kestoajkoja työryhmän jäsenenä • poistaa rikkoutuneet tuotteet varastosta työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• sijoittaa tuotteet itsenäisesti oikeille varastopaikoille • seuraa itsenäisesti tuotteiden kestoajkoja varmistaakseen varaston kierron • poistaa rikkoutuneet tuotteet varastosta itsenäisesti • käsittelee myyntikiellossa (karanteenissa) olevat tuotteet työryhmän jäsenenä • käsittelee valikoimasta poistuvat tuotteet • toimittaa hävitettäväksi poistettavat tuotteet ohjeiden mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• sijoittaa tuotteet itsenäisesti ja sujuvasti oikeille varastopaikoille • seuraa itsenäisesti tuotteiden kestoajkoja varmistaakseen varaston kierron ja perustelee toimintansa • poistaa rikkoutuneet tuotteet varastosta itsenäisesti ja perustelee työvaiheet • käsittelee myyntikiellossa (karanteenissa) olevat tuotteet työryhmän jäsenenä ja osaa perustella myyntikiellon merkityksen lääketukkuliikkeen toiminnassa • käsittelee valikoimasta poistuvat tuotteet itsenäisesti • toimittaa hävitettäväksi poistettavat tuotteet ohjeiden mukaisesti.

Keräily ja pakkaaminen	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- keräilee tuotteita keräilyalueella - pakkaa tuotteet kuljetusta varten - täydentää keräilyaluetta työryhmän jäsenenä - noudattaa työryhmän jäsenenä ohjeita karanteeniin ja myyntikieltoon asetettujen tuotteiden osalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- keräilee tuotteita keräilyalueella itsenäisesti - pakkaa tuotteet kuljetusta varten itsenäisesti - keräilee erityiskäsittelyä vaativia tuotteita - pakkaa erityiskäsittelyä vaativia tuotteita ja tekee tarvittavat merkinnät - toimii havaitessaan vaurioituneen tuotteen - täydentää keräilyaluetta itsenäisesti - noudattaa itsenäisesti ohjeita karanteeniin ja myyntikieltoon asetettujen tuotteiden osalta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- keräilee tuotteita keräilyalueella itsenäisesti ja sujuvasti - pakkaa tuotteet kuljetusta varten itsenäisesti ja sujuvasti - keräilee erityiskäsittelyä vaativia tuotteita itsenäisesti - pakkaa erityiskäsittelyä vaativia tuotteita ja tekee tarvittavat merkinnät itsenäisesti - toimii itsenäisesti havaitessaan vaurioituneen tuotteen - täydentää keräilyaluetta oma-aloitteisesti ja itsenäisesti - noudattaa itsenäisesti ja sujuvasti ohjeita karanteeniin ja myyntikieltoon asetettujen tuotteiden osalta.

Inventointi	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	inventoi tuotteita työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- inventoi sujuvasti tuotteita työryhmän jäsenenä - tunnistaa yleisimpien saldovirheiden syitä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- inventoi sujuvasti tuotteita ja perustelee inventoinnin merkityksen - tunnistaa saldovirheiden syitä.

Opiskelija työskentelee palautusten ja tuotevirhe-epäilyjen käsittelyssä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• huomioi ja tarkastaa palautusilmoituksen tietojen oikeellisuuden työryhmän jäsenenä • lajittelee ja käsittelee palautukset syytunnuksen mukaan • tarkistaa palautetun lääkevalmisteen aitouden työryhmän jäsenenä • toimii tuotevirhe-epäilytilanteissa työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• huomioi ja tarkastaa palautusilmoituksen tietojen oikeellisuuden itsenäisesti • lajittelee ja käsittelee palautukset itsenäisesti syytunnuksen mukaan • tarkistaa palautetun lääkevalmisteen aitouden työryhmän jäsenenä ja perustelee toimintansa • toimii tuotevirhe-epäilytilanteissa itsenäisesti • täydentää ja arkistoi tarvittavat dokumentit tuotevirhe-epäilytilanteissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• huomioi ja tarkastaa palautusilmoituksen tietojen oikeellisuuden itsenäisesti ja sujuvasti • lajittelee ja käsittelee palautukset itsenäisesti ja sujuvasti syytunnuksen mukaan • tarkistaa palautetun lääkevalmisteen aitouden työryhmän jäsenenä ja perustelee toimintansa monipuolisesti • toimii tuotevirhe-epäily- ja tuotevirhetilanteissa itsenäisesti ja sujuvasti ja perustelee toimintansa • täydentää ja arkistoi itsenäisesti ja sujuvasti tarvittavat dokumentit tuotevirhe-epäily- ja tuotevirhetilanteissa ja perustelee toimintansa • selvittää viipymättä tavallisimpia ongelmatilanteita.

Opiskelija työskentelee tutkimuslääkkeiden toimittamisessa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- työskentelee klinisiin lääketutkimuksiin ja tuotantoon sovellettavien viranomaissäädösten mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta - vastaanottaa, tarkistaa ja käsittelee tutkimuslääkkeitä työryhmän jäsenenä - varastoi tutkimuslääkkeitä työryhmän jäsenenä - pakkaa ja lähettää tutkimuslääkkeitä - tekee kirjanpitoa ja dokumentointia työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- työskentelee klinisiin lääketutkimuksiin ja tuotantoon sovellettavien viranomaissäädösten mukaisesti - vastaanottaa, tarkistaa ja käsittelee tutkimuslääkkeitä itsenäisesti - varastoi tutkimuslääkkeitä itsenäisesti - pakkaa ja lähettää tutkimuslääkkeitä itsenäisesti - pitää yhteyttä päämiehiin ja asiakkaisiin ja noudattaa päämiesten antamia ohjeita - tarkistaa ja varastoi palautuvia tutkimuslääkkeitä - pakkaa ja merkitsee hävitettäviä tutkimuslääkkeitä - tekee kirjanpitoa ja dokumentointia itsenäisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- työskentelee klinisiin lääketutkimuksiin ja tuotantoon sovellettavien viranomaissäädösten mukaisesti - vastaanottaa, tarkistaa ja käsittelee tutkimuslääkkeitä itsenäisesti ja sujuvasti - varastoi tutkimuslääkkeitä itsenäisesti ja sujuvasti - pakkaa ja lähettää tutkimuslääkkeitä itsenäisesti ja sujuvasti - pitää yhteyttä päämiehiin ja asiakkaisiin ja noudattaa päämiesten antamia ohjeita huomioiden asiakastytyytyväisyyden - tarkistaa ja varastoi palautuvia tutkimuslääkkeitä itsenäisesti ja sujuvasti - pakkaa ja merkitsee hävitettäviä tutkimuslääkkeitä itsenäisesti ja sujuvasti - tekee kirjanpitoa ja dokumentointia itsenäisesti ja sujuvasti - tekee päämiesselvityksiä ja raportointeja - raportoi laatueroista esimiehelle.

Opiskelija käsittelee lääkejätteitä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	käsittelee ja lajittelee lääkejätteitä työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- käsittelee ja lajittelee lääkejätteitä huolellisesti - laatii tarvittavat lääkejätteiden hävitykseen liittyvät dokumentit työryhmän jäsenenä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- käsittelee ja lajittelee lääkejätteet itsenäisesti ja huolellisesti - huomioi lääkejätteiden käsittelyssä VAK-määräykset (vaarallisten aineiden kuljetus tiellä) - laatii tarvittavat lääkejätteiden hävitykseen liittyvät dokumentit.

Opiskelija työskentelee lääkealan ammattilaisten kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta uusissa tilanteissa • suunnittelee omia päivittäisiä työtehtäviä yhdessä työryhmän kanssa • toimii yhteistyökykyisesti työyhteisön jäsenten kanssa • viestii ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti • noudattaa työaikoja • ylläpitää hyvää työilmapiiriä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa • suunnittelee oma-aloitteisesti omia päivittäisiä työtehtäviä yhdessä työryhmän kanssa • toimii yhteistyökykyisesti ja luo toimivia ja luontevia vuorovaikutussuhteita työyhteisön jäsenten kanssa • viestii sujuvasti ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti • noudattaa työaikoja • ylläpitää hyvää työilmapiiriä ja tunnistaa siihen vaikuttavia asioita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee vastuullisesti ja joustavasti moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa • suunnittelee ja organisoii oma-aloitteisesti omia päivittäisiä työtehtäviä yhdessä työryhmän kanssa • toimii aktiivisesti ja yhteistyökykyisesti ja luo toimivia vuorovaikutussuhteita työyhteisön jäsenten kanssa • viestii sujuvasti ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti perustellen toimintaansa • noudattaa työaikoja • edistää aktiivisesti hyvää työilmapiiriä sekä tunnistaa siihen vaikuttavia asioita.

Opiskelija arvioi ja kehittää ammatillista osaamistaan ja toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ylläpitää ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa toimintaansa annettujen ohjeiden mukaisesti • tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan • hakee ongelmatilanteissa ohjausta oma-aloitteisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ylläpitää ja kehittää ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • pyytää palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta muuttaakseen tarvittaessa toimintaansa • tunnistaa ja arvioi vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan sekä hakee ohjausta tarvittaessa • ratkaisee työhönsä liittyviä ongelmia ja hakee tarvittaessa oma-aloitteisesti ohjausta ongelmatilanteissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ylläpitää ja kehittää aktiivisesti ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • antaa ja ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa • esittää realistisia työhönsä liittyviä kehittämis ehdotuksia • tunnistaa ja arvioi vahvuuksiaan, osaamistaan ja kehittämistarpeitaan sekä asettaa tavoitteita ammatilliselle kehitykselle • ratkaisee työhönsä liittyviä ongelmia ja esittää realistisia ratkaisuvaihtoehtoja ongelmatilanteissa.

Opiskelija huolehtii terveydestään, turvallisuudestaan ja toimintakyvystään.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • huolehtii työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä • välttää terveysvaaroja, -haittoja ja -riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein tutuissa työtilanteissa ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia rasitusvammoja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • ymmärtää työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttavan lainsäädännön ja sopimusten merkityksen • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä • vastaa omalta osaltaan työturvallisuudesta ja välttää terveysvaaroja, -haittoja ja -riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein työtilanteissa ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia rasitusvammoja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • ymmärtää työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttavan lainsäädännön ja sopimusten merkityksen • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä ja perustelee merkityksen • vastaa omalta osaltaan työturvallisuuden kehittämisestä ja ennaltaehkäisee ja välttää terveysvaaroja, -haittoja ja -riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein ja ennaltaehkäisee aktiivisesti työn aiheuttamia rasitusvammoja.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääketukkukaupan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.10. Lääkkeiden valmistus, 20 osp (105543)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- osallistua laatutöimintaan ja työskennellä noudattaen lääkkeen valmistusta koskevia säädöksiä ja hyviä tuotantotapoja
- pukeutua ja suojautua eri puhtausluokan tilojen ja tehtävän mukaan
- työskennellä lääkkeen valmistuksessa
- valmistella lääkkeen valmistustilan käyttökuntoon
- käsitellä lääkkeen valmistuksessa käytettäviä raaka-aineita ja pakkausmateriaaleja
- käyttää ja puhdistaa lääkkeen valmistuksen välineitä ja laitteita
- steriloida tarvikkeita tai valmisteita
- työskennellä puhdastiloissa
- tehdä lääkkeen valmistustilojen olosuhdeseurantaa
- työskennellä noudattaen työsuojelu- ja ympäristönsuojeluohjeita.

Arviointi

Opiskelija osallistuu laatutoimintaan ja työskentelee noudattaen lääkkeen valmistusta koskevia säädöksiä ja hyviä tuotantotapoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- noudattaa työryhmän jäsenenä toimintaohjeita ja valmistusohjeita sekä muita lääkkeen valmistusta koskevia työpaikan ohjeita - huomioi työssään tavallisimpien lääkemuotojen laatuvaatimukset
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- noudattaa toimintaohjeita ja valmistusohjeita sekä muita lääkkeen valmistusta koskevia työpaikan ohjeita - osallistuu työpaikan laatutoimintaan työryhmän jäsenenä (kuten Lean) - ymmärtää lääkeformulaation ja valmistusprosessin kehityskaaren merkityksen valmistusohjeelle - huomioi työssään lääkemuotojen laatuvaatimukset
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- noudattaa itsenäisesti toimintaohjeita ja valmistusohjeita sekä muita lääkkeen valmistusta koskevia työpaikan ohjeita ja perustelee niiden merkityksen - osallistuu työpaikan laatutoimintaan työryhmän jäsenenä (kuten Lean) ja perustelee merkityksen - ymmärtää ja perustelee lääkeformulaation ja valmistusprosessin kehityskaaren merkityksen valmistusohjeelle - huomioi työssään lääkemuotojen laatuvaatimukset ja perustelee niiden merkityksen.

Opiskelija pukeutuu ja suojautuu eri puhtausluokan tilojen ja tehtävän mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- noudattaa hygieniaohteita - pukeutuu ja suojautuu tilaluokan ja tehtävän edellyttämällä tavalla - pesee kädet aseptisen käsienpesun periaatteiden mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- noudattaa hygieniaohteita ja perustelee toimintansa - pukeutuu ja suojautuu sujuvasti tilaluokan ja tehtävän edellyttämällä tavalla - pesee kädet sujuvasti aseptisen käsienpesun periaatteiden mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- noudattaa hygieniaohteita ja perustelee toimintansa hyödyntäen myös mikrobiologian tietoja - pukeutuu ja suojautuu sujuvasti tilaluokan ja tehtävän edellyttämällä tavalla ja perustelee toimintansa - pesee kädet sujuvasti aseptisen käsienpesun periaatteiden mukaisesti ja perustelee toimintansa.

Opiskelija työskentelee lääkkeen valmistuksessa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- osallistuu valmistus- ja pakkaamisprosessiin työryhmän jäsenenä - työskentelee työryhmän jäsenenä työn vaatiman puhtausluokan mukaisissa tiloissa välttämällä kontaminaatiota ja ristikontaminaatiota - käyttää työtehtäväänsä kuuluvia yleisimpiä lääkkeiden valmistuksen perusmenetelmiä - dokumentoi tekemänsä työvaiheet ja mahdolliset poikkeamat - muuntaa mittayksiköt oikein - laskee lääkkeen valmistuksen laskuja oikein (kuten saanto ja hävikki) ja hakee tarvittaessa ohjausta - tiedottaa ongelmatilanteista vastuuhenkilöä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- osallistuu sujuvasti valmistus- ja pakkaamisprosessiin ja arvioi työskentelyään - työskentelee sujuvasti työryhmän jäsenenä työn vaatiman puhtausluokan mukaisissa tiloissa välttämällä kontaminaatiota ja ristikontaminaatiota - käyttää työtehtäväänsä kuuluvia lääkkeiden valmistuksen perusmenetelmiä - dokumentoi tekemänsä työvaiheet ja mahdolliset poikkeamat sujuvasti - muuntaa mittayksiköt oikein - laskee tavallisimpia lääkkeen valmistuksen laskuja oikein (kuten saanto ja hävikki, apuainelisäys, laimennos) - ratkaisee tavallisia ongelmatilanteita ja tiedottaa ongelmatilanteista vastuuhenkilöä - kehittää työtehtävien osaamistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- osallistuu sujuvasti valmistus- ja pakkaamisprosessiin ja arvioi työskentelyään monipuolisesti hyödyntäen tietoa tuotteen koostumuksesta, valmistusprosessista ja laatuvaatimuksista - työskentelee itsenäisesti ja sujuvasti työn vaatiman puhtausluokan mukaisissa tiloissa välttämällä kontaminaatiota ja ristikontaminaatiota ja perustelee toimintansa - käyttää työtehtäväänsä kuuluvia lääkkeiden valmistuksen perusmenetelmiä monipuolisesti - dokumentoi tekemänsä työvaiheet ja mahdolliset poikkeamat itsenäisesti ja sujuvasti sekä arvioi poikkeamien vaikutuksia - muuntaa mittayksiköt sujuvasti ja oikein - laskee monipuolisesti, sujuvasti ja oikein lääkkeen valmistuksen laskuja (kuten saanto ja hävikki, apuainelisäys, laimennos) - ratkaisee sujuvasti tavallisia ongelmatilanteita ja tiedottaa vastuuhenkilöä ongelmasta - kehittää omatoimisesti työtehtävien osaamistaan.

Opiskelija valmistelee lääkkeen valmistustilan käyttökuntoon.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tarkistaa tilan puhtauden työryhmän jäsenenä - tarvittaessa puhdistaa ja/tai desinfioi valmistustilan työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tarkistaa tilan puhtauden - tarvittaessa puhdistaa ja/ tai desinfioi valmistustilan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tarkistaa tilan puhtauden itsenäisesti ja sujuvasti - tarvittaessa puhdistaa ja/ tai desinfioi valmistustilan itsenäisesti ja sujuvasti.

Opiskelija käsittelee lääkkeen valmistuksessa käytettäviä raaka-aineita ja pakkausmateriaaleja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tarkistaa raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien oikeellisuuden työryhmän jäsenenä - käsittelee raaka-aineita ja pakkausmateriaaleja estäen niiden kontaminoitumisen - työskentelee huomioiden raaka-aineiden pakkauksissa käytettävät varoitusmerkinnät ja hakee tarvittaessa ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tarkistaa raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien oikeellisuuden ohjeen mukaan - käsittelee itsenäisesti raaka-aineita ja pakkausmateriaaleja estäen niiden kontaminoitumisen - työskentelee huomioiden raaka-aineiden pakkauksissa käytettävät varoitusmerkinnät itsenäisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tarkistaa sujuvasti raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien oikeellisuuden ohjeen mukaan - käsittelee itsenäisesti ja sujuvasti raaka-aineita ja pakkausmateriaaleja estäen niiden kontaminoitumisen - työskentelee huomioiden raaka-aineiden pakkauksissa käytettävät varoitusmerkinnät itsenäisesti ja perustelee toimintansa.

Opiskelija käyttää ja puhdistaa lääkkeen valmistuksen välineitä ja laitteita.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• valmistelee välineet käyttöä varten • käyttää lääkkeen valmistuksen perustyövälineitä • valmistelee valmistuslaitteen käyttökuntoon (kokoaminen ja toiminnan tarkistaminen) ja käyttää sitä ja hakee tarvittaessa ohjausta • tunnistaa laitteiden epäkuntoisuuden ja ilmoittaa asiasta vastuuhenkilölle ja hakee tarvittaessa ohjausta • puhdistaa välineet ja laitteet käytön jälkeen ja desinfioi ne tarvittaessa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• valmistelee välineet käyttöä varten itsenäisesti • käyttää lääkkeen valmistuksen perustyövälineitä itsenäisesti • valmistelee valmistuslaitteen käyttökuntoon (kokoaminen ja toiminnan tarkistaminen) ja käyttää sitä itsenäisesti • tunnistaa laitteiden epäkuntoisuuden ja ilmoittaa asiasta vastuuhenkilölle • puhdistaa välineet ja laitteet itsenäisesti käytön jälkeen ja desinfioi ne tarvittaessa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• valmistelee valmistusvälineet käyttöä varten itsenäisesti ja sujuvasti • käyttää lääkkeen valmistuksen perustyövälineitä itsenäisesti ja sujuvasti • valmistelee valmistuslaitteen käyttökuntoon (kokoaminen ja toiminnan tarkistaminen) ja käyttää sitä itsenäisesti ja sujuvasti • tunnistaa itsenäisesti laitteiden epäkuntoisuuden ja ilmoittaa asiasta vastuuhenkilölle • puhdistaa välineet ja laitteet käytön jälkeen itsenäisesti ja sujuvasti ja desinfioi ne tarvittaessa ja perustelee toimintaansa tiedolla puhdistusaineista ja -menetelmistä.

Opiskelija steriloi tarvikkeita tai valmisteita.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• valmistelee tarvikkeet tai valmisteet sterilointia varten • laittaa tarvikkeet tai valmisteet sterilointilaitteeseen ja steriloi ne työryhmän jäsenenä • dokumentoi sterilointiprosessin • arvioi sterilointiprosessin onnistumista työryhmän jäsenenä • käsittelee ja varastoi steriloidut tarvikkeet tai valmisteet
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• valmistelee itsenäisesti tarvikkeet tai valmisteet sterilointia varten • laittaa tarvikkeet tai valmisteet sterilointilaitteeseen ja steriloi ne itsenäisesti ja sujuvasti • dokumentoi itsenäisesti sterilointiprosessin • arvioi sterilointiprosessin onnistumista hyödyntäen tietojaan steriloinnista (kuten tehonvalvonta) • käsittelee ja varastoi steriloidut tarvikkeet tai valmisteet itsenäisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• valmistelee itsenäisesti ja sujuvasti tarvikkeet tai valmisteet sterilointia varten • laittaa tarvikkeet tai valmisteet sterilointilaitteeseen ja steriloi ne itsenäisesti ja sujuvasti ja perustelee toimintansa • dokumentoi itsenäisesti ja sujuvasti sterilointiprosessin • arvioi monipuolisesti sterilointiprosessin onnistumista hyödyntäen tietojaan steriloinnista (kuten tehonvalvonta) • käsittelee ja varastoi steriloidut tarvikkeet tai valmisteet itsenäisesti ja sujuvasti.

Opiskelija työskentelee puhdastiloissa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• valmistelee laminaari-ilmavirtakaapin käyttökuntoon • työskentelee puhdastilatyöskentelyn periaatteiden mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• valmistelee laminaari-ilmavirtakaapin käyttökuntoon itsenäisesti • työskentelee puhdastilatyöskentelyn periaatteiden mukaisesti ja perustelee toimintaansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• valmistelee laminaari-ilmavirtakaapin käyttökuntoon itsenäisesti ja perustelee toimintansa • työskentelee puhdastilatyöskentelyn periaatteiden mukaisesti ja perustelee toimintaansa hyödyntäen myös mikrobiologian tietoja.

Opiskelija tekee lääkkeen valmistustilojen olosuhdeseurantaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	tekee työryhmän jäsenenä lääkevalmistustilojen olosuhdeseurantaa (kuten lämpötila, kosteus, ilman kulkusuunta, paine-ero, hiukkaset, mikrobit)
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	tekee lääkevalmistustilojen olosuhdeseurantaa (kuten lämpötila, kosteus, ilman kulkusuunta, paine-ero, hiukkaset, mikrobit)
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	tekee itsenäisesti ja sujuvasti lääkevalmistustilojen olosuhdeseurantaa (kuten lämpötila, kosteus, ilman kulkusuunta, paine-ero, hiukkaset, mikrobit) ja perustelee toimintansa tiedolla.

Opiskelija työskentelee noudattaen työsuojelu- ja ympäristönsuojeluohjeita.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- noudattaa annettuja työsuojeluohjeita - noudattaa työergonomiaa lääkkeen valmistuksen työtehtävissä - käyttää työtehtävien vaatimia suojaimia ja hakee tarvittaessa ohjausta - käsittelee lääkejätteet annettujen ohjeiden mukaisesti - noudattaa työpaikan ympäristönsuojeluohjeita ja hakee tarvittaessa ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- noudattaa työsuojeluohjeita omassa toiminnassaan - noudattaa hyvää työergonomiaa lääkkeen valmistuksen työtehtävissä - käyttää työtehtävien vaatimia suojaimia - käsittelee lääkejätteet itsenäisesti ohjeiden mukaisesti - noudattaa työpaikan ympäristönsuojeluohjeita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- noudattaa työsuojeluohjeita ja toimii niiden mukaan työturvallisuutta edistävästi - noudattaa sujuvasti hyvää työergonomiaa lääkkeenvalmistuksen tehtävissä ja perustelee toimintansa - käyttää työtehtävien vaatimia suojaimia oma-aloitteisesti ja perustelee toimintansa - käsittelee lääkejätteet itsenäisesti ja sujuvasti ohjeiden mukaisesti - noudattaa työpaikan ympäristönsuojeluohjeita ja perustelee toimintansa.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.11. Markkinointi ja somistus, 20 osp (105544)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella tuotteelle kampanjatapahtuman markkinoinnin ja somistuksen
- toteuttaa tuotteelle kampanjatapahtuman markkinoinnin ja somistuksen
- työskennellä työryhmän jäsenenä kampanjatapahtumassa
- ottaa vastaan asiakaspalautetta kampanjatapahtumasta ja arvioida kampanjatapahtuman onnistumista
- toimia yhteistyössä tuotteiden valmistajien tai maahantuojien kanssa
- työskennellä lääkke-, elintarvike- ja kosmetiikka-alan markkinointia koskevien säädösten sekä CE-merkintää koskevien vaatimusten mukaan
- työskennellä lääkkealan eettisten ohjeiden mukaan kampanjatapahtumassa.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee tuotteelle kampanjatapahtuman markkinoinnin ja somistuksen.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• suunnittelee markkinointia ja somistusta ja hakee tarvittaessa ohjausta • tekee työryhmän jäsenenä markkinointi- ja somistussuunnitelman kampanjatapahtumasta • käyttää markkinoinnin perusteita ja kilpailukeinoja sekä hakee tarvittaessa ohjausta • käyttää somistuksen välineitä ja materiaaleja sekä hakee tarvittaessa ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• suunnittelee markkinointia ja somistusta • tekee vastuullisesti työryhmän jäsenenä markkinointi- ja somistussuunnitelman kampanjatapahtumasta ottaen huomioon esteettiset näkökohdat • käyttää markkinoinnin perusteita ja kilpailukeinoja • käyttää somistuksen välineitä ja materiaaleja •ideoi, kokeilee ja hakee ratkaisuja kampanjatapahtuman markkinointiin ja somistukseen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	•ideoi ja suunnittelee luovasti markkinointia ja somistusta • tekee aktiivisesti ja vastuullisesti työryhmän jäsenenä tavoitteellisen markkinointi- ja somistussuunnitelman ja ottaa huomioon esteettiset ja ekologiset näkökohdat sekä tilan kokonaisilmeen ja rajoitukset • käyttää monipuolisesti markkinoinnin perusteita ja kilpailukeinoja • käyttää monipuolisesti somistuksen välineitä ja materiaaleja •ideoi, kokeilee ja hakee monipuolisesti ja joustavasti ratkaisuja kampanjatapahtuman markkinointiin ja somistukseen.

Opiskelija toteuttaa tuotteelle kampanjatapahtuman markkinoinnin ja somistuksen.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää tuotteen valmista markkinointi- ja somistusmateriaalia sekä tuottaa markkinointi- ja somistusmateriaalia • toteuttaa kampanjatapahtuman mainontaa • toteuttaa markkinointi- ja somistussuunnitelman
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käyttää valmista markkinointi- ja somistusmateriaalia sekä tuottaa tuotteeseen sopivaa selkeää markkinointi- ja somistusmateriaalia ja ottaa huomioon somistuksen visuaalisen yleisilmeen • toteuttaa kampanjatapahtuman mainonnan eri medioita hyödyntäen • toteuttaa markkinointi- ja somistussuunnitelman ja muuttaa sitä tarvittaessa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• hyödyntää valmista markkinointi- ja somistusmateriaalia sekä tuottaa tuotteeseen sopivaa selkeää ja siistiä omaperäistä markkinointi- ja somistusmateriaalia sekä ottaa huomioon visuaalisen ilmeen, värit ja materiaalit • toteuttaa luovasti kampanjatapahtuman mainonnan eri medioita hyödyntäen • toteuttaa päämäärätietoisesti markkinointi- ja somistussuunnitelman ja muuttaa sitä joustavasti tarvittaessa.

Opiskelija työskentelee työryhmän jäsenenä kampanjatapahtumassa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee työryhmän jäsenenä • on vuorovaikutuksessa työryhmän jäsenten ja asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee aktiivisesti ja vastuullisesti työryhmän jäsenenä • on aktiivisesti ja vastuullisesti vuorovaikutuksessa työryhmän jäsenten ja asiakkaiden kanssa • tuo esiin omaa tuotetuntemustaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee suunnitelmallisesti, aktiivisesti, itsenäisesti ja vastuullisesti työryhmän jäsenenä • on aktiivisesti, itsenäisesti ja vastuullisesti vuorovaikutuksessa työryhmän jäsenten ja asiakkaiden kanssa • tuo esiin omaa tuotetuntemustaan monipuolisesti sekä luokittelee, vertailee ja jäsentää hankkimaansa tuotetuntemusta sekä muokkaa sitä käyttökelpoiseksi.

Opiskelija ottaa vastaan asiakaspalautetta kampanjatapahtumasta ja arvioi kampanjatapahtuman onnistumista.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- ottaa vastaan asiakaspalautetta - arvioi kampanjatapahtuman onnistumista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ottaa vastaan asiakaspalautetta ja käyttää sitä apuna työnsä kehittämisessä - arvioi kampanjatapahtuman onnistumista ja omaa työskentelyään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- hakee aktiivisesti asiakaspalautetta ja käyttää vastaanotettua asiakaspalautetta työnsä kehittämiseen - arvioi kampanjatapahtuman onnistumista ja omaa työskentelyään sekä kehittää omaa työtään.

Opiskelija toimii yhteistyössä tuotteiden valmistajien tai maahantuojien kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	toimii yhteistyössä tuotteen valmistajan tai maahantuojan kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	toimii aktiivisesti yhteistyössä tuotteen valmistajan tai maahantuojan kanssa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	etsii yhteistyökumppanit tuotteen valmistajasta tai maahantuojasta ja hoitaa suhdetoimintaa heidän kanssaan oma-aloitteisesti ja aktiivisesti.

Opiskelija työskentelee lääke-, elintarvike- ja kosmetiikka-alan markkinointia koskevien säädösten sekä CE-merkintää koskevien vaatimusten mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	noudattaa lääke-, elintarvike- ja kosmetiikka-alan markkinointia koskevia säädöksiä sekä CE-merkintää koskevia vaatimuksia suunnitellessaan ja toteuttaessaan kampanjatapahtuman markkinointia ja somistusta ja hakee tarvittaessa ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	noudattaa lääke-, elintarvike- ja kosmetiikka-alan markkinointia koskevia säädöksiä sekä CE-merkintää koskevia vaatimuksia suunnitellessaan ja toteuttaessaan kampanjatapahtuman markkinointia ja somistusta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	noudattaa lääke-, elintarvike- ja kosmetiikka-alan markkinointia koskevia säädöksiä sekä CE-merkintää koskevia vaatimuksia suunnitellessaan ja toteuttaessaan kampanjatapahtuman markkinointia ja somistusta ja perustelee toimintansa.

Opiskelija työskentelee lääkealan eettisten ohjeiden mukaan kampanjatapahtumassa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	työskentelee lääkealan eettisten ohjeiden mukaisesti ja hakee tarvittaessa ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	työskentelee lääkealan eettisten ohjeiden mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	työskentelee lääkealan eettisten ohjeiden mukaisesti ja perustelee toimintansa monipuolisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.12. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (400013)

Matematiikka ja matematiikan soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- tehdä laskutoimituksia ja mittayksiköiden muunnokset ja soveltaa talousmatematiikkaa oman alan ja arkielämän edellyttämässä laajuudessa
- tehdä havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- käyttää loogista päättelykykyä, yhtälöitä ja tarvittavia teknisiä apuvälineitä matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tulosten oikeellisuutta ja suuruusluokkaa sekä käytettyä ratkaisumenetelmää
- arvioida oman alan matemaattista osaamistaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija tekee laskutoimituksia ja mittayksiköiden muunnokset sekä soveltaa talousmatematiikkaa oman alan ja arkielämän edellyttämässä laajuudessa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- laskee omaan alaan ja arkielämään liittyvät laskutoimitukset, kuten peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskut - toteuttaa mittayksiköiden muunnokset - tekee ohjeiden avulla yksinkertaisia arki- ja työelämään liittyviä talousmatematiikan laskelmia - havaitsee suureiden välisiä riippuvuuksia ja verrannollisuuksia
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- suorittaa sujuvasti oman alan ja arkielämään liittyvät laskutoimitukset, kuten peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskut - toteuttaa itsenäisesti mittayksiköiden muunnokset - tekee yksinkertaisia arki- ja työelämään liittyviä talousmatematiikan laskelmia - havaitsee ja tunnistaa suureiden välisiä riippuvuuksia ja verrannollisuuksia
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- soveltaa oman alan ja arkielämään tarvittavia laskutoimituksia, kuten peruslaskutoimituksia ja prosenttilaskuja, sekä arvioi tulosten tarkkuustasoa - toteuttaa itsenäisesti ja sujuvasti mittayksiköiden muunnokset - tekee arki- ja työelämään liittyviä talousmatematiikan laskelmia ja tekee vertailujen pohjalta perusteltuja johtopäätöksiä - ymmärtää suureiden välisen riippuvuuden ja verrannollisuuden.

Opiskelija tekee havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- laskee tavanomaisimmat pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimitukset - ratkaisee käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- laskee sujuvasti tavanomaisimmat pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimitukset - ratkaisee alan käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- soveltaa työtehtäviin pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimituksia ja arvioi tuloksia - ratkaisee oman alan käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Opiskelija käyttää loogista päättelykykyä, yhtälöitä ja tarvittavia teknisiä apuvälineitä matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ratkaisee omaan alaan liittyviä, keskeisiä matemaattisia ongelmia hyödyntäen peruslaskutoimituksia • käyttää yksinkertaisia matemaattisia yhtälöitä yksinkertaisten matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen tarviten ajoittain ohjausta • käyttää laskinta ja muita teknisiä apuvälineitä, kuten matemaattisia ohjelmistoja, työtehtäviin liittyvien matemaattisten perustehtävien ratkaisemiseen • hyödyntää ohjeen mukaan taulukoita ja piirroksia työelämän tehtävien ratkaisemiseen • käsittelee tilastollisia aineistoja ja tulkitsee tunnuslukuja tarviten ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ratkaisee omaan alaan liittyviä ongelmia matemaattisten menetelmien avulla • käyttää yksinkertaisia matemaattisia yhtälöitä yksinkertaisten matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen • käyttää sujuvasti laskinta ja muita apuvälineitä, kuten matemaattisia ohjelmistoja, ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen • hyödyntää taulukoita ja piirroksia työelämän tehtävien ratkaisemiseen • käsittelee itsenäisesti tilastollisia aineistoja ja tulkitsee tunnuslukuja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• soveltaa matemaattisia menetelmiä omaan alaan liittyvien ongelmien asetteluun ja ratkaisemiseen sekä arvioi tulosten luotettavuutta ja tarkkuustasoa • käyttää matemaattisia yhtälöitä matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen • hyödyntää monipuolisesti ja tehokkaasti laskimen ja muiden apuvälineiden, kuten matemaattisten ohjelmistojen, ominaisuuksia ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen • hyödyntää taulukoita, piirroksia ja muuta tilastollisesti tuotettua materiaalia työelämän matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen • käsittelee itsenäisesti ja sujuvasti tilastollisia aineistoja ja tulkitsee tunnuslukuja.

Opiskelija arvioi tulosten oikeellisuutta ja suuruusluokkaa sekä käytettyä ratkaisumenetelmää.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tarkistaa tulosten oikeellisuuden ja niiden suuruusluokan - arvioi käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta tarviten ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tarkistaa tulosten oikeellisuuden ja niiden suuruusluokan sekä tunnistaa mahdollisia virhelähteitä - arvioi johdonmukaisesti käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tarkistaa tulosten oikeellisuuden ja suuruusluokan mahdolliset virhelähteet huomioiden - arvioi johdonmukaisesti käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta ja arvioi mahdollisia muita ratkaisumenetelmiä tulosten aikaansaamiseksi.

Opiskelija arvioi oman alan matemaattista osaamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset matemaattiset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa perustellusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset matemaattiset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset matemaattiset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää matemaattisen osaamisen kehittämistapoja.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- ratkaista omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelämällä, yhtälöillä ja kuvaajien avulla
- hankkia, ryhmitellä ja tulkita matemaattista tietoa
- tuottaa tilastoaineistosta informaatiota, tulkita graafisia esityksiä ja laskea todennäköisyyksiä
- arvioida matemaattisten ratkaisujen oikeellisuutta ja tuloksen suuruusluokkaa
- soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa
- arvioida matemaattista osaamistaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija ratkaisee omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelämällä, yhtälöillä ja kuvaajien avulla.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ratkaisee omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelämällä tarviten ajoittain ohjausta • käyttää yksinkertaisia matemaattisia yhtälöitä omaan alaan liittyvien matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa • hyödyntää ohjeen mukaan taulukoita ja piirroksia alakohteisissa tehtävissä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ratkaisee omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelämällä • ratkaisee tavanomaisia arkielämään ja omaan alaan liittyviä ongelmia matemaattisesti • hyödyntää yhtälöitä, taulukoita ja piirroksia alakohteisissa tehtävissä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ratkaisee itsenäisesti ja johdonmukaisesti omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelämällä • mallintaa ja ratkaisee arkielämään ja omaan alaan liittyviä ongelmia matemaattisesti • hyödyntää yhtälöitä, taulukoita ja piirroksia alakohteisissa tehtävissä arvioiden niiden käytettävyyttä.

Opiskelija hankkii, ryhmittelee ja tulkitsee matemaattista tietoa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tunnistaa omaan alaan liittyvää keskeistä matemaattista tietoa • kerää ja ryhmittelee graafista ja taulukoitua tietoa eri lähteistä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tunnistaa ja vertailee omaan alaan liittyvää matemaattista tietoa tarpeen mukaan käyttäen lähteenä tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä • kerää, ryhmittelee ja analysoi graafista ja taulukoitua tietoa eri lähteistä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tunnistaa, arvioi ja tekee johtopäätöksiä omaan alaan liittyvästä matemaattisesta tiedosta • kerää tietoa monipuolisesti soveltaen ja käyttäen tiedonlähteenä tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä ja ryhmittelee niiden pohjalta tietoa erilaisiin tarpeisiin.

**Opiskelija tuottaa tilastoaineistosta informaatiota,
tulkitsee graafisia esityksiä ja laskee todennäköisyyksiä.**

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tuottaa ohjattuna tilastoaineistosta keskeisimpiä tunnuslukuja • ymmärtää todennäköisyyslaskennan merkityksen työssään ja laskee yksinkertaisia todennäköisyyksiä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tuottaa alaan liittyvästä tilastoaineistosta keskeisimpiä tunnuslukuja • ymmärtää todennäköisyyslaskennan merkityksen työssään ja laskee todennäköisyyksiä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tuottaa itsenäisesti alaan liittyvästä tilastoaineistosta keskeisimpiä tunnuslukuja • ymmärtää todennäköisyyslaskennan merkityksen työssään ja laskee itsenäisesti todennäköisyyksiä.

Opiskelija arvioi matemaattisten ratkaisujen oikeellisuutta ja tuloksen suuruusluokkaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• varmistaa yksinkertaisten matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden ja hahmottaa tuloksen suuruusluokan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• varmistaa matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden ja päättelee tuloksen suuruusluokan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• varmistaa monivaiheisten matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden ja päättelee tuloksen suuruusluokan.

Opiskelija soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tekee yksinkertaisia kustannus- ja kannattavuusvertailuja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tekee kustannus- ja kannattavuusvertailuja ja tekee vertailujen pohjalta johtopäätöksiä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tekee monivaiheisia kustannus- ja kannattavuusvertailuja ja tekee vertailujen pohjalta perusteltuja johtopäätöksiä.

Opiskelija arvioi matemaattista osaamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa matemaattisessa osaamisessaan perustellusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	tunnistaa ja arvioi omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan matemaattisessa osaamisessaan perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	tunnistaa ja arvioi omaa matemaattista osaamistaan perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää matemaattisen osaamisen kehittämistapoja.

Fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- tunnistaa keskeiset fysiikan käsitteet ja soveltaa niitä arki- ja työelämässä
- huomioida kemialliset aineet ja niiden ominaisuudet työssään
- arvioida oman alan fysiikan ja kemian osaamistaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija tunnistaa keskeiset fysiikan käsitteet ja soveltaa niitä arki- ja työelämässä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- kuvaava tavanomaisia fysiikan ilmiöitä keskeisillä käsitteillä - yhdistää tavanomaiset, fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa tarviten ajoittain ohjausta - käyttää fysiikan taitojaan työssään ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- kuvaava ja perustelee fysiikan ilmiöitä keskeisillä käsitteillä - yhdistää tavanomaiset, fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa - käyttää fysiikan taitojaan työssään monipuolisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- kuvaava ja perustelee monipuolisesti fysiikan ilmiöitä keskeisillä käsitteillä - yhdistää fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa - soveltaa fysiikan taitojaan monipuolisesti työssään.

Opiskelija huomioi kemialliset aineet ja niiden ominaisuudet työssään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• kuvaa tavanomaisia kemiallisia ilmiöitä keskeisillä käsitteillä • ottaa huomioon työssään käytettävien tavallisimpien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit • käsittelee kemiallisia aineita niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• kuvaa ja perustelee kemiallisia ilmiöitä keskeisillä käsitteillä • ottaa huomioon työssään käytettävien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit • käsittelee kemiallisia aineita niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• kuvaa ja perustelee monipuolisesti kemiallisia ilmiöitä keskeisillä käsitteillä • ottaa vastuullisesti huomioon työssään käytettävien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit • käsittelee kemiallisia aineita niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta.

Opiskelija arvioi oman alan fysiikan ja kemian osaamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikassa ja kemiassa perustellusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikassa ja kemiassa perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikassa ja kemiassa perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää osaamisen kehittämistapoja.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan käsitteiden ja lainalaisuuksien avulla omalla alallaan
- tehdä kokeellisia mittauksia ja havaintoja omaan alaansa liittyvistä fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä
- käsitellä kokeellisia mittaustuloksia ja analysoida havaintoja oman alan fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä
- arvioida fysiikan ja kemian osaamistaan.

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kuvaa ja selittää ilmiöitä fysiikan käsitteiden ja lainalaisuuksien avulla omalla alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• kuvaa ja selittää lämpöoppiin, mekaniikkaan, aalto-oppiin ja sähköoppiin liittyviä käsitteitä ja lainalaisuuksia työtehtävissään tarviten ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• kuvaa ja selittää johdonmukaisesti lämpöoppiin, mekaniikkaan, aalto-oppiin ja sähköoppiin liittyviä käsitteitä ja lainalaisuuksia työtehtävissään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• kuvaa ja selittää itsenäisesti lämpöoppiin, mekaniikkaan, aalto-oppiin ja sähköoppiin liittyviä käsitteitä ja lainalaisuuksia työtehtävissään.

Opiskelija tekee kokeellisia mittauksia ja havaintoja omaan alaan liittyvistä fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä tarviten ajoittain ohjausta • hankkii tietoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista tarviten ajoittain ohjausta • tekee mittauksia ja kokeellisia havaintoja alalle soveltuvia menetelmiä ja välineitä käyttäen, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä • hankkii tietoa arkielämään ja omaan alaan liittyvistä kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista • tekee itsenäisesti mittauksia ja kokeellisia havaintoja alalle soveltuvia menetelmiä ja välineitä käyttäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• laskee itsenäisesti pitoisuuksia ja aineiden määriä • hankkii tietoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista monipuolisia tietolähteitä hyödyntäen • suunnittelee ja tekee itsenäisesti mittauksia ja kokeellisia havaintoja alalle soveltuvia menetelmiä ja välineitä käyttäen.

Opiskelija käsittelee kokeellisia mittaustuloksia ja analysoi havaintoja oman alan fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• esittää keskeiset tulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä • arvioi mittaustulosten luotettavuutta tarviten ajoittain ohjausta • määrittelee mahdollisia virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen riittävällä tarkkuudella tarviten ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• esittää keskeiset tulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä • arvioi mittaustulosten luotettavuutta johdonmukaisesti • määrittelee mahdollisia virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen riittävällä tarkkuudella
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• esittää keskeiset tulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä havainnollisesti • arvioi itsenäisesti mittaustulosten luotettavuutta ja tekee niistä johtopäätöksiä • määrittelee mahdollisia virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen oikealla tarkkuudella.

Opiskelija arvioi fysiikan ja kemian osaamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tunnistaa omat vahvuudet ja kehittämiskohteet fysiikan ja matematiikan osaamisessaan perustellusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tunnistaa ja arvioi omia vahvuuksia ja kehittämiskohteita fysiikan ja kemian osaamisessaan perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tunnistaa ja arvioi omaa fysiikan ja kemian osaamistaan perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää osaamisen kehittämistapoja.

2.13. Sairaala-apteekkityö, 45 osp (105545)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia työtään ohjaavien säädösten ja ohjeiden sekä eettisten periaatteiden mukaan
- työskennellä sairaala-apteekin laatutavoitteiden mukaan
- työskennellä sairaala-apteekin logistisissa tehtävissä
- käsitellä osastojen palauttamia lääkkeitä ja lääkejätteitä
- arkistoida työhönsä liittyviä asiakirjoja
- työskennellä yhdessä tai useammassa sairaala-apteekin työtehtävässä (valitaan seuraavista)
 - työskennellä annosjakelussa
 - työskennellä osaston lääkehuollon tehtävissä omalla vastuualueellaan
 - työskennellä varastoautomaatilla
- työskennellä lääkealan ammattilaisten kanssa
- arvioida ja kehittää ammatillista osaamistaan ja toimintaansa

- huolehtia terveydestään, turvallisuudestaan ja toimintakyvystään.

Arviointi

Opiskelija toimii työtään ohjaavien säädösten ja ohjeiden sekä eettisten periaatteiden mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii keskeisten työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomais määräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvin osin) • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa, mutta tarvitsee ohjausta uusissa tilanteissa • noudattaa salassapito-ohjeita • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomais määräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvin osin) • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa • noudattaa salassapito-ohjeita • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita huomioiden niiden merkityksen sairaala-apteekin toiminnalle • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti ja perustelee toimintaansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii työtä ohjaavien säädösten ja ohjeiden mukaisesti (kuten lait, asetukset, viranomais määräykset ja EU:n lainsäädäntö soveltuvin osin) ja perustelee toimintaansa monipuolisesti • noudattaa työssään ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa ja perustelee toimintaansa • noudattaa salassapito-ohjeita ja perustelee toimintaansa • noudattaa tietoturvasuunnitelmaa ja tietosuojasta annettuja ohjeita huomioiden niiden merkityksen sairaala-apteekin toiminnalle sekä osallistuu mahdolliseen kehittämistyöhön • työskentelee kestävän kehityksen ohjeistuksen mukaisesti, perustelee toimintaansa ja arvioi kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista työpaikalla sekä tarvittaessa tekee perusteltuja kehittämis ehdotuksia kestävän kehityksen toteutumiseksi.

Opiskelija työskentelee sairaala-apteekin laatutavoitteiden mukaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee sairaala-apteekin toimintaohjeiden mukaisesti • työskentelee huomioiden omaan työhönsä liittyvät laatuvaatimukset (kuten huolellisuus) • arvioi työsuorituksensa laatua jossain työtehtävässään • ottaa vastaan palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen toimivuutta työyhteisön tukemana • toimii työyhteisön tukemana kustannustehokkaasti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee sairaala-apteekin toimintaohjeiden mukaisesti ja perustelee pääosin niiden merkityksen laadukkaalle toiminnalle • työskentelee huomioiden työyhteisön keskeiset laatuvaatimukset • arvioi työsuorituksensa laatua tavallisimmissa työtehtävissään • kysyy palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen toimivuutta • toimii kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee sairaala-apteekin toimintaohjeiden mukaisesti ja perustelee monipuolisesti niiden merkityksen laadukkaalle toiminnalle • työskentelee huomioiden työyhteisön laatuvaatimukset • arvioi työsuorituksensa laatua työtehtävissään monipuolisesti • asettaa työyhteisön kanssa omalle työlleen laatutavoitteita ja toimii niiden mukaisesti • kysyy aktiivisesti palautetta työstään ja muuttaa omaa toimintaansa ohjeistuksen mukaisesti • kirjoittaa tai päivittää omaan työhönsä liittyvän työ- tai toimintaohjeen tai arvioi omaan työhönsä liittyvien työ- tai toimintaohjeiden toimivuutta • toimii oma-aloitteisesti kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti ottaen huomioon ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit.

Opiskelija työskentelee sairaala-apteekin logistisissa tehtävissä.

Tavarin vastaanotto	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tarkistaa saapuneen tilauksen - kirjaa tuotteet varastonvalvontaohjelmaan - tunnistaa ja käsittelee oikein erityiskäsittelyä ja -säilytystä sekä kirjanpitoa vaativat valmisteet (kuten solunsalpaajat, kylmäsäilytystuotteet, huumausaineet) ja hakee tarvittaessa ohjausta - käsittelee virheellisiä tuotteita ja tekee tarvittaessa palautukset tukkuliikkeisiin ja hakee tarvittaessa ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tarkistaa saapuneen tilauksen itsenäisesti - kirjaa tuotteet varastonvalvontaohjelmaan itsenäisesti - tunnistaa ja käsittelee oikein erityiskäsittelyä ja -säilytystä sekä kirjanpitoa vaativat valmisteet (kuten solunsalpaajat, kylmäsäilytystuotteet, huumausaineet) - kerää osastoille heti toimitettavat tuotteet, esimerkiksi jälkitoimitukset - käsittelee virheelliset tuotteet ja tekee palautukset tukkuliikkeisiin
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tarkistaa saapuneen tilauksen itsenäisesti ja sujuvasti - kirjaa tuotteet varastonvalvontaohjelmaan itsenäisesti ja sujuvasti - tunnistaa ja käsittelee oikein erityiskäsittelyä ja -säilytystä sekä kirjanpitoa vaativat valmisteet (kuten solunsalpaajat, kylmäsäilytystuotteet, huumausaineet) ja perustelee toimintansa - kerää sujuvasti osastoille heti toimitettavat tuotteet, esimerkiksi jälkitoimitukset - käsittelee sujuvasti virheelliset tuotteet ja tekee palautukset tukkuliikkeisiin.

Varastointi	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- sijoittaa tuotteet paikoilleen varastointijärjestelmän mukaan ja hakee tarvittaessa ohjausta - varastoi oikein erityisvarastoitavia ja -käsiteltäviä tuotteita - ylläpitää järjestystä ja siisteyttä varastossa - tekee kestoaikaseurantaa - seuraa varastotilojen olosuhteita ja raportoi niissä havaitsemistaan poikkeamista vastuuhenkilölle ja hakee tarvittaessa ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- sijoittaa itsenäisesti tuotteet paikoilleen varastointijärjestelmän mukaan - varastoi oikein erityisvarastoitavia ja -käsiteltäviä tuotteita - ylläpitää oma-aloitteisesti järjestystä ja siisteyttä varastossa - tekee kestoaikaseurantaa - seuraa varastotilojen olosuhteita ja raportoi niissä havaitsemistaan poikkeamista vastuuhenkilölle
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- sijoittaa tuotteet paikoilleen itsenäisesti ja sujuvasti varastointijärjestelmän mukaan - varastoi oikein erityisvarastoitavia ja -käsiteltäviä tuotteita ja perustelee toimintansa - ylläpitää oma-aloitteisesti järjestystä ja siisteyttä varastossa ja perustelee niiden merkityksen - tekee itsenäisesti kestoaikaseurantaa - seuraa varastotilojen olosuhteita ja raportoi niissä havaitsemistaan poikkeamista vastuuhenkilölle ja perustelee toimintansa.

Osastojen lääketilausten keräily	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- lajittelee tarvittaessa saapuneet tilaukset - keräilee lääketilaukset huomioiden erityissäilytystä ja -käsittelyä vaativat tuotteet ja hakee tarvittaessa ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- suunnittelee toimintaansa ottaen huomioon kuljetusaikataulun - lajittelee tarvittaessa saapuneet tilaukset itsenäisesti - keräilee huolellisesti lääketilaukset huomioiden erityissäilytystä ja -käsittelyä vaativat tuotteet
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- suunnittelee itsenäisesti toimintaansa ottaen huomioon kuljetusaikataulun - lajittelee tarvittaessa saapuneet tilaukset itsenäisesti ja sujuvasti - keräilee huolellisesti ja sujuvasti lääketilaukset huomioiden erityissäilytystä ja -käsittelyä vaativat tuotteet ja perustelee toimintansa.

Osastojen lääketilausten pakkaaminen kuljetusta varten	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• pakkaa tuotteet ja sinetöi kuljetuslaatikot kuljetusta varten ottaen huomioon erityissäilytystä ja -käsittelyä vaativat tuotteet
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• pakkaa tuotteet ja sinetöi kuljetuslaatikot itsenäisesti kuljetusta varten ottaen huomioon erityissäilytystä ja -käsittelyä vaativat tuotteet
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• pakkaa tuotteet ja sinetöi kuljetuslaatikot itsenäisesti ja sujuvasti kuljetusta varten ottaen huomioon erityissäilytystä ja -käsittelyä vaativat tuotteet ja perustelee toimintansa.

Opiskelija käsittelee osastojen palauttamia lääkkeitä ja lääkejätteitä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• lajittelee osastoilta palautuneet lääkkeet lääkejätteisiin ja mahdollisesti varastoon palautettaviin lääkkeisiin tarkistusta varten ja hakee tarvittaessa ohjausta • kirjaa lääkejätteet osastojen lääkehävikiksi ja varastoon palautettavat lääkkeet varastonvalvontajärjestelmään ja hakee tarvittaessa ohjausta • lajittelee lääkejätteet toimintaohjeen mukaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• lajittelee itsenäisesti osastoilta palautuneet lääkkeet lääkejätteisiin ja mahdollisesti varastoon palautettaviin lääkkeisiin tarkistusta varten • kirjaa itsenäisesti lääkejätteet osastojen lääkehävikiksi ja varastoon palautettavat lääkkeet varastonvalvontajärjestelmään • lajittelee lääkejätteet itsenäisesti toimintaohjeen mukaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• lajittelee itsenäisesti ja sujuvasti osastoilta palautuneet lääkkeet lääkejätteisiin ja mahdollisesti varastoon palautettaviin lääkkeisiin tarkistusta varten • kirjaa itsenäisesti ja sujuvasti lääkejätteet osastojen lääkehävikiksi ja varastoon palautettavat lääkkeet varastonvalvontajärjestelmään • lajittelee lääkejätteet itsenäisesti ja sujuvasti toimintaohjeen mukaan ja perustelee toimintansa.

Opiskelija arkistoi työhönsä liittyviä asiakirjoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• arkistoi tavallisimmat asiakirjat (kuten huumausainekortit ja lähetysluettelot)
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• arkistoi asiakirjoja itsenäisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• arkistoi asiakirjoja itsenäisesti ja oma-aloitteisesti.

Opiskelija työskentelee annosjakelussa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• pukeutuu ja työskentelee puhtausluokan vaatimusten mukaisesti • purkaa lääkkeitä läpipainopakkauksista (deblisteröinti) • käyttää annosjakelulaitetta (kasettien täyttö, ajon käynnistäminen ja valvominen) • vaihtaa annosjakelussa tarvittavat pussi- ja värinauhat ja hakee tarvittaessa ohjausta • pakkaa asiakastilaukset kuljetusta varten • puhdistaa annosjakelulaitteen ja työpisteen ja hakee tarvittaessa ohjausta • huolehtii annosjakelun lääkevarastosta työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• pukeutuu ja työskentelee itsenäisesti puhtausluokan vaatimusten mukaisesti • purkaa lääkkeitä läpipainopakkauksista (deblisteröinti) itsenäisesti • käyttää itsenäisesti annosjakelulaitetta (kasettien täyttö, ajon käynnistäminen ja valvominen) • vaihtaa annosjakelussa tarvittavat pussi- ja värinauhat • tarkastaa annospussit • pakkaa itsenäisesti asiakastilaukset kuljetusta varten • puhdistaa itsenäisesti annosjakelulaitteen ja työpisteen • tekee olosuhdeseurantaa ja informoi olosuhdepoikkeamista vastuuhenkilöä • huolehtii annosjakelun lääkevarastosta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• pukeutuu ja työskentelee itsenäisesti ja sujuvasti puhtausluokan vaatimusten mukaisesti ja perustelee toimintansa • purkaa lääkkeitä läpipainopakkauksista (deblisteröinti) itsenäisesti ja sujuvasti • käyttää itsenäisesti ja sujuvasti annosjakelulaitetta (kasettien täyttö, ajon käynnistäminen ja valvominen sekä tarjottimen täyttö) • vaihtaa itsenäisesti annosjakelussa tarvittavat pussi- ja värinauhat • tarkastaa sujuvasti annospussit • pakkaa itsenäisesti ja sujuvasti asiakastilaukset kuljetusta varten • puhdistaa itsenäisesti ja sujuvasti annosjakelulaitteen ja työpisteen ja perustelee toimintansa • tekee olosuhdeseurantaa, informoi olosuhdepoikkeamista vastuuhenkilöä ja osaa perustella toimintansa • huolehtii annosjakelun lääkevarastosta itsenäisesti.

Opiskelija työskentelee osaston lääkehuollon tehtävissä omalla vastualueellaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee osastofarmaseutin työparina lääkehuollon tehtävissä • täydentää osaston lääke- tai liuosvarastoa (purkaa sairaala-apteekista tai lääkekeskuksesta tulleen tilauksen ja laittaa tuotteet varastopaikoilleen, tarvittaessa myös älylääkekaappiin) • ylläpitää osaston lääke- tai liuosvarastoa (kuten varaston siisteys, inventointi, vanhenevat tuotteet) farmaseutin työparina • tekee osaston lääke- tai liuosvaraston olosuhdeseurantaa ja informoi vastuuhenkilöä olosuhdepoikkeamista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee osastofarmaseutin työparina lääkehuollon tehtävissä • tekee tilausehdotuksen lääkkeitä tai liuoksista • täydentää sujuvasti osaston lääke- tai liuosvarastoa (purkaa sairaala-apteekista tai lääkekeskuksesta tulleen tilauksen ja laittaa tuotteet varastopaikoilleen, tarvittaessa myös älylääkekaappiin) • ylläpitää sujuvasti osaston lääke- tai liuosvarastoa (kuten varaston siisteys, inventointi, vanhenevat tuotteet) • tekee sujuvasti osaston lääke- tai liuosvaraston olosuhdeseurantaa ja informoi vastuuhenkilöä olosuhdepoikkeamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee sujuvasti osastofarmaseutin työparina lääkehuollon tehtävissä • tilaa lääkkeitä tai liuoksia osaston lääkevarastoon • täydentää oma-aloitteisesti ja sujuvasti osaston lääkevarastoa (purkaa sairaala-apteekista tai lääkekeskuksesta tulleen tilauksen ja laittaa tuotteet varastopaikoilleen, tarvittaessa myös älylääkekaappiin) • ylläpitää oma-aloitteisesti ja sujuvasti osaston lääke- ja liuosvarastoa (kuten varaston siisteys, inventointi, vanhenevat tuotteet) • tekee oma-aloitteisesti ja sujuvasti osaston lääkevaraston olosuhdeseurantaa ja informoi vastuuhenkilöä olosuhdepoikkeamista.

Opiskelija työskentelee varastoautomaatilla.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tekee saapuneen tukkutilauksen sisäänsyötön varastoautomaattiin • ylläpitää varastoautomaatin toimintaa esimerkiksi täyttämällä kuljetuslaatikoita ja kansia, täyttämällä tulostimeen papereita, vaihtamalla tulostimen värikasetin ja vaihtamalla sinettinauharullan • välivarastoi valmiit laatikot kuljetusta varten yhdessä työparin kanssa • tekee varastoautomaatin olosuhdeseurantaa ja informoi vastuuhenkilöä olosuhdepoikkeamista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tekee saapuneen tukkutilauksen sisäänsyötön varastoautomaattiin itsenäisesti • selvittää ongelmatilanteita (kuten väärä tuote, puuttuva tuote) yhdessä työparin kanssa • ylläpitää itsenäisesti varastoautomaatin toimintaa esimerkiksi täyttämällä kuljetuslaatikoita ja kansia, täyttämällä tulostimeen papereita, vaihtamalla tulostimen värikasetin ja vaihtamalla sinettinauharullan • välivarastoi valmiit laatikot sujuvasti kuljetusta varten • tekee itsenäisesti varastoautomaatin olosuhdeseurantaa ja informoi vastuuhenkilöä olosuhdepoikkeamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tekee saapuneen tukkutilauksen sisäänsyötön varastoautomaattiin itsenäisesti ja sujuvasti • selvittää ongelmatilanteita (kuten väärä tuote, puuttuva tuote) • ylläpitää itsenäisesti ja sujuvasti varastoautomaatin toimintaa esimerkiksi täyttämällä kuljetuslaatikoita ja kansia, täyttämällä tulostimeen papereita, vaihtamalla värikasetin ja vaihtamalla sinettinauharullan • välivarastoi valmiit laatikot oma-aloitteisesti ja sujuvasti kuljetusta varten • tekee itsenäisesti ja sujuvasti varastoautomaatin olosuhdeseurantaa ja informoi vastuuhenkilöä olosuhdepoikkeamista • tarkistaa varastoautomaatin keräilemän tilauksen oikeellisuuden yhteistyössä farmaseutin kanssa.

Opiskelija työskentelee lääkealan ammattilaisten kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta uusissa tilanteissa • suunnittelee omia päivittäisiä työtehtäviä yhdessä työryhmän kanssa • toimii yhteistyökykyisesti työyhteisön jäsenten kanssa • viestii ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti • noudattaa työaikoja • ylläpitää hyvää työilmapiiriä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa • suunnittelee oma-aloitteisesti omia päivittäisiä työtehtäviä yhdessä työryhmän kanssa • toimii yhteistyökykyisesti ja luo toimivia ja luontevia vuorovaikutussuhteita työyhteisön jäsenten kanssa • viestii sujuvasti ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti • noudattaa työaikoja • ylläpitää hyvää työilmapiiriä ja tunnistaa siihen vaikuttavia asioita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee vastuullisesti ja joustavasti moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa • suunnittelee ja organisoii oma-aloitteisesti omia päivittäisiä työtehtäviä yhdessä työryhmän kanssa • toimii aktiivisesti ja yhteistyökykyisesti ja luo toimivia vuorovaikutussuhteita työyhteisön jäsenten kanssa • huomioi työskentelyssään seuraavan työvaiheen ja työntekijän • viestii sujuvasti ja toimii ammatillisesti ja asiallisesti perustellen toimintaansa • noudattaa työaikoja • edistää aktiivisesti hyvää työilmapiiriä sekä tunnistaa siihen vaikuttavia asioita.

Opiskelija arvioi ja kehittää ammatillista osaamistaan ja toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ylläpitää ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa toimintaansa annettujen ohjeiden mukaisesti • tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan • hakee ongelmatilanteissa ohjausta oma-aloitteisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ylläpitää ja kehittää ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • pyytää palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta muuttaakseen tarvittaessa toimintaansa • arvioi ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan sekä hakee ohjausta tarvittaessa • ratkaisee työhönsä liittyviä ongelmia ja hakee tarvittaessa oma-aloitteisesti ohjausta ongelmatilanteissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ylläpitää ja kehittää aktiivisesti ammatin edellyttämiä tietoja ja taitoja • antaa ja ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa • esittää realistisia työhönsä liittyviä kehittämis ehdotuksia • tunnistaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kehittämistarpeitaan sekä asettaa tavoitteita ammatilliselle kehitymiselle • ratkaisee työhönsä liittyviä ongelmia ja esittää realistisia ratkaisuvaihtoehtoja ongelmatilanteissa.

Opiskelija huolehtii terveydestään, turvallisuudestaan ja toimintakyvystään.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • huolehtii työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä • välttää terveysvaaroja, -haittoja ja -riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein tutuissa työtilanteissa ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia rasitusvammoja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä • ymmärtää työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttavan lainsäädännön ja sopimusten merkityksen • vastaa omalta osaltaan työturvallisuudesta ja välttää terveysvaaroja, -haittoja ja -riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein työtilanteissa ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia rasitusvammoja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• noudattaa työpaikan työsuojelu- ja työhyvinvointiohjeita • ymmärtää työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttavan lainsäädännön ja sopimusten merkityksen • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä ja perustelee merkityksen • vastaa omalta osaltaan työturvallisuuden kehittämisestä ja ennaltaehkäisee ja välttää terveysvaaroja, -haittoja ja -riskejä työssään • työskentelee ergonomisesti oikein ja ennaltaehkäisee aktiivisesti työn aiheuttamia rasitusvammoja.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla sairaala-apteekissa tai muussa soveltuvassa lääkealan ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.14. Tietotekniikan hallinta, 30 osp (105546)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia työelämässä
- kirjoittaa kymmensormijärjestelmällä
- käsitellä tiedostoja ja käyttää käyttöjärjestelmää ja tietotekniikan sanastoa
- käyttää työvälineohjelmia
- käyttää työtehtävissä vaadittavia sovellusohjelmia
- päivittää sosiaalisen median palvelua tai nettisivuja
- noudattaa työssään tietoturvan perusvelvoitteita ja hakea tietoa sähköisistä tietolähteistä
- viestiä eri välineillä
- laatia lääkealalle sopivia materiaaleja
- arkistoida asiakirjoja
- noudattaa työssään ergonomisia työskentelytapoja.

Arviointi

Opiskelija toimii työelämässä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii työsuhdetta määrittävien normien (kuten työsopimuslaki, työaikalaki, vuosilomalaki, työ- ja virkaehtosopimus) mukaan omassa työssään • työskentelee vastuuntuntoisesti työtehtävissään ja työyhteisön jäsenenä • tarkistaa taulukosta oman palkkansa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii työsuhdetta määrittävien normien (kuten työsopimuslaki, työaikalaki, vuosilomalaki, työ- ja virkaehtosopimus) mukaan omassa työssään • työskentelee oma-aloitteisesti ja vastuuntuntoisesti työtehtävissään ja työyhteisön jäsenenä • laskee oman kuukausipalkkansa mahdollisine lisineen ja vähennyksineen • kehittää työtehtävien osaamistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii työsuhdetta määrittävien normien (kuten työsopimuslaki, työaikalaki, vuosilomalaki, työ- ja virkaehtosopimus) mukaan omassa työssään • työskentelee itsenäisesti, oma-aloitteisesti ja vastuuntuntoisesti työtehtävissään ja työyhteisön jäsenenä • laskee oman palkkansa lisineen ja vähennyksineen kuukausipalkkalaisena ja tuntityöntekijänä • kehittää omatoimisesti työtehtävien osaamistaan.

Opiskelija kirjoittaa kymmensormijärjestelmällä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• kirjoittaa kymmensormijärjestelmällä, mutta se vie vielä aikaa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• kirjoittaa kymmensormijärjestelmällä ja nettolyöntien määrä minuutissa on 125 -175 ja tarkkuus 96–100 %
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• kirjoittaa kymmensormijärjestelmällä ja nettolyöntien määrä minuutissa on yli 175 ja tarkkuus 96–100 %.

Opiskelija käsittelee tiedostoja ja käyttää käyttöjärjestelmää ja tietotekniikan sanastoa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• luo ja muokkaa tavallisimpia tiedostoja • tallentaa tietoa • tunnistaa ohjelmistojen päivittämistarpeen ja päivittää tarvittaessa ohjelmistoja työryhmän jäsenenä • käyttää tietotekniikan sanastoa • hakee ongelmatilanteissa ohjausta oma-aloitteisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• luo ja muokkaa erilaisia tiedostoja ja käyttää sopivia tallennusmuotoja • tallentaa tietoa sujuvasti • tunnistaa oma-aloitteisesti ohjelmistojen päivittämistarpeen ja päivittää tarvittaessa ohjelmistoja • muokkaa käyttöjärjestelmäympäristössä esimerkiksi näyttöä tai hiiren tai näppäimistön toimintaa • käyttää tietotekniikan sanastoa myös englanniksi • ratkaisee tavallisia ongelmatilanteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• luo ja muokkaa erilaisia tiedostoja monipuolisesti ja käyttää sopivia tallennusmuotoja • tallentaa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti • tunnistaa ohjelmistojen päivittämistarpeen ja päivittää tarvittaessa ohjelmistoja sujuvasti • muokkaa sujuvasti käyttöjärjestelmäympäristössä esimerkiksi näyttöä tai hiiren tai näppäimistön toimintaa • käyttää tietotekniikan sanastoa sujuvasti myös englanniksi • ratkaisee tavallisia ongelmatilanteita ja perustelee tekemiään ratkaisuja.

Opiskelija käyttää työvälineohjelmia.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää tekstinkäsittelyohjelman perustoimintoja (reunukset, teksti- ja kappalemuotoilut, kuvat, tulostus) • käyttää esitysgrafiikkaohjelman perustoimintoja (mallipohjat, diarakenteet, tekstit, kuvat) • käyttää taulukkolaskentaohjelman perustoimintoja (kaavat, funktiot, kaaviot)
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käyttää monipuolisesti tekstinkäsittelyohjelmaa (reunukset, teksti- ja kappalemuotoilut, kuvat, taulukot, tavutus, ylä- ja alatunnisteet, tulostus, ulkoasu) • käyttää monipuolisesti esitysgrafiikkaohjelmaa (mallipohjat, diarakenteet, tekstit, kuvat, grafiikkaobjektit, tulostus, ulkoasu) • käyttää monipuolisesti taulukkolaskentaohjelmaa (kaavat, funktiot, kaaviot, solumuotoilut, lajittelu, tulostus, ulkoasu)
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käyttää itsenäisesti ja monipuolisesti tekstinkäsittelyohjelmaa (reunukset, teksti- ja kappalemuotoilut, kuvat, grafiikkaobjektit, taulukot, tavutus, ylä- ja alatunnisteet, tyylien käyttö, ulkoasu) • käyttää itsenäisesti ja monipuolisesti esitysgrafiikkaohjelmaa (mallipohjat, diarakenteet, tekstit, kuvat, grafiikkaobjektit, lajittelu, ulkoasu) • käyttää itsenäisesti ja monipuolisesti taulukkolaskentaohjelmaa (kaavat, funktiot, kaaviot, solumuotoilut, lajittelu, tulostus, ulkoasu).

Opiskelija käyttää työtehtävissä vaadittavia sovellusohjelmia.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää sovellusohjelmia tavanomaisissa tilanteissa • tiedottaa ongelmatilanteista vastuuhenkilöä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käyttää sovellusohjelmia omatoimisesti erilaisissa tilanteissa • ratkaisee tavallisia ongelmatilanteita ja tarvittaessa tiedottaa vastuuhenkilöä ongelmasta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käyttää sovellusohjelmia itsenäisesti ja monipuolisesti • ratkaisee sujuvasti tavallisia ongelmatilanteita ja tarvittaessa tiedottaa vastuuhenkilöä ongelmasta.

Opiskelija päivittää sosiaalisen median palvelua tai nettisivuja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- päivittää tietoja ja kuvia sosiaalisen median palveluun tai verkkosivuille työryhmän jäsenenä - noudattaa nettietikettiä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- päivittää tietoja ja kuvia monipuolisesti sosiaalisen median palveluun tai verkkosivuille tekijänoikeuksia noudattaen - käyttää asianmukaista kieltä päivityksissä - noudattaa nettietikettiä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- päivittää tietoja ja kuvia monipuolisesti ja sujuvasti sosiaalisen median palveluun tai nettisivuille tekijänoikeuksia noudattaen - käyttää asianmukaista ja virheetöntä kieltä päivityksissä - noudattaa nettietikettiä ja perustelee sen merkityksen.

Opiskelija noudattaa työssään tietoturvan perusvelvoitteita ja hakee tietoa sähköisistä tietolähteistä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- toimii työpaikan tietoturva- ja tietosuojaohjeiden mukaisesti - hakee tietoja sähköisistä tietolähteistä - arvioi tietolähteiden luotettavuutta työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- toimii työpaikan tietoturva- ja tietosuojaohjeiden mukaisesti - hakee tietoja sähköisistä tietolähteistä - arvioi tietolähteiden luotettavuutta - varmuuskopioi tietoja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- toimii työpaikan tietoturva- ja tietosuojaohjeiden mukaisesti ja perustelee toimintansa tiedolla - hakee tietoja itsenäisesti sähköisistä tietolähteistä - arvioi monipuolisesti tietolähteiden luotettavuutta - varmuuskopioi tietoja suunnitelmallisesti.

Opiskelija viestii eri välineillä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	viestii jollakin välineellä (kuten sähköposti, puhelin, tekstiviesti, mobiiliapplikaatio)
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- viestii eri välineillä (kuten sähköposti, puhelin, tekstiviesti, mobiiliapplikaatio) - käyttää tilanteeseen ja välineeseen sopivaa kieltä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- viestii sujuvasti eri välineillä (kuten sähköposti, puhelin, tekstiviesti, mobiiliapplikaatio) - käyttää tilanteen mukaista ja välineeseen sopivaa virheetöntä ja sujuvaa asiasuomea.

Opiskelija laatii lääkealalle sopivia materiaaleja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• laatii sopivaa materiaalia (kuten markkinointimateriaaleja, tiedotteita, esitteitä, ohjeita tai asiakaskirjeitä) työryhmän jäsenenä hyödyntäen käytössä olevia työvälineohjelmia • laatii asiakirjoja organisaation ohjeiden mukaisesti työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• laatii sopivaa materiaalia (kuten markkinointimateriaaleja, tiedotteita, esitteitä, ohjeita tai asiakaskirjeitä) työryhmän jäsenenä hyödyntäen käytössä olevia työvälineohjelmia • laatii asiakirjoja organisaation ohjeiden mukaisesti • käyttää asiayhteyteen sopivaa kieltä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• laatii sopivaa materiaalia (kuten markkinointimateriaaleja, tiedotteita, esitteitä, ohjeita tai asiakaskirjeitä) työryhmän jäsenenä hyödyntäen käytössä olevia työvälineohjelmia • laatii asiakirjoja sujuvasti organisaation ohjeiden mukaisesti vakioasettelumallia tai vastaavaa asettelua hyödyntäen vaihtelevissa tilanteissa • käyttää asiayhteyteen sopivaa kieltä kielipillisesti oikein.

Opiskelija arkistoi asiakirjoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• arkistoi ja hävittää asiakirjoja annettujen ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• arkistoi ja hävittää sekä tarvittaessa järjestee asiakirjoja organisaation ohjeiden mukaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• arkistoi ja hävittää sekä tarvittaessa järjestee asiakirjoja sujuvasti organisaation ohjeiden mukaan.

Opiskelija noudattaa työssään ergonomisia työskentelytapoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• työskentelee ergonomisesti oikein tutuissa työtilanteissa ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia rasitusvammoja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• työskentelee ergonomisesti oikein työtilanteissa ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia rasitusvammoja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• työskentelee ergonomisesti oikein ja ennaltaehkäisee aktiivisesti työn aiheuttamia rasitusvammoja.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.15. Tietotekniikan soveltaminen lääkealalla, 30 osp (105547)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia tietotekniikan työtehtävissä lääkealalla
- käsitellä tiedostoja ja tehdä tavallisia ylläpitotöitä
- käyttää työväline- ja sovellusohjelmien kehittyneitä ominaisuuksia
- laatia tietotekniikkaohjeita ja esitellä ohjelmien käyttöä
- toimia erilaisissa verkkoympäristöissä ja sosiaalisen median palveluissa.

Arviointi

Opiskelija toimii tietotekniikan työtehtävissä lääkealalla.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- noudattaa tietoturvan periaatteita ja tekijänoikeuksia - työskentelee ergonomisesti oikein - käyttää työmenetelmiä ja ohjelmia annettujen ohjeiden mukaisesti - hakee työtehtävissä tarvittavaa tietoa eri tietolähteistä ja pyytää tarvittaessa apua - tekee annetut tehtävät ja arvioi työtään ja onnistumistaan - ratkaisee yksinkertaisia omaan työskentelyyn liittyviä tietoteknisiä ongelmia - tuottaa ulkoasultaan ja kieleltään selkeitä materiaaleja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- noudattaa vastuullisesti ja monipuolisesti tietoturvan periaatteita ja tekijänoikeuksia - työskentelee ergonomisesti oikein ja tauottaa työtään - valitsee sopivat työmenetelmät ja ohjelmat omatoimisesti - hakee monipuolisesti työtehtävissä tarvittavaa tietoa eri tietolähteistä ja havaitsee ongelmakohdat - suunnittelee ja tekee annetut tehtävät huolellisesti ja arvioi työtään - ratkaisee työskentelyyn liittyviä tietoteknisiä ongelmia - tuottaa ulkoasultaan selkeitä ja kieleltään selkeitä ja sujuvia materiaaleja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- noudattaa itsenäisesti, vastuullisesti ja monipuolisesti tietoturvan perusvelvoitteita ja tekijänoikeuksia ja perustelee toimintansa - työskentelee ergonomisesti oikein ja tauottaa työtään - käyttää monipuolisesti ja itsenäisesti tarkoitukseen sopivia työvälineitä, työmenetelmiä ja ohjelmia - hakee monipuolisesti työtehtävissä tarvittavaa tietoa eri tietolähteistä ja pyrkii rakentavasti ratkaisemaan myös ongelmakohdat - suunnittelee ja tekee annetut tehtävät huolellisesti ja arvioi työtään monipuolisesti - ratkaisee itsenäisesti työskentelyyn liittyviä tietoteknisiä ongelmia ja ohjaa tarvittaessa myös muita työyhteisön jäseniä tietotekniikan käytössä - tuottaa ulkoasultaan selkeitä ja kieleltään virheettömiä materiaaleja - toimii tarvittaessa aktiivisesti omalta osaltaan työpaikan tietoteknisten ratkaisujen kehittämiseksi.

Opiskelija käsittelee tiedostoja ja tekee tavallisia ylläpitotöitä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää oikeita tiedostomuotoja annettujen ohjeiden mukaisesti • tuottaa ja muokkaa ohjelmistoriippumattomia tiedostoja (kuten PDF, RTF, JPG, ZIP, CSV) • jakaa resursseja, esimerkiksi tiedostoja ja kansioita • luo käyttäjiä, tuotteita tai vastaavia tietojärjestelmään tai antaa käyttäjille sopivia käyttöoikeuksia • yhdistelee eri tiedostomuodoissa olevia aineistoja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• valitsee oikeat tiedostomuodot eri tehtäviin • tuottaa ja muokkaa ohjelmistoriippumattomia tiedostoja (kuten PDF, RTF, JPG, ZIP, CSV) • jakaa resursseja, esimerkiksi tiedostoja ja kansioita, ja myöntää käyttöoikeuksia • luo käyttäjiä, tuotteita tai vastaavia tietojärjestelmään tai antaa käyttäjille sopivia käyttöoikeuksia • yhdistelee itsenäisesti eri tiedostomuodoissa olevia aineistoja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• valitsee itsenäisesti oikeat tiedostomuodot eri tehtäviin ja perustelee valintansa • tuottaa ja muokkaa ohjelmistoriippumattomia tiedostoja (kuten PDF, RTF, JPG, ZIP, CSV) • jakaa itsenäisesti resursseja, esimerkiksi tiedostoja ja kansioita, ja myöntää niihin tarkoitukseen sopivia käyttöoikeuksia • luo käyttäjiä, tuotteita tai vastaavia tietojärjestelmään tai antaa käyttäjille sopivia käyttöoikeuksia ja perustelee toimintansa • yhdistelee itsenäisesti, sujuvasti ja monipuolisesti eri tiedostomuodoissa olevia aineistoja.

Opiskelija käyttää työväline- ja sovellusohjelmien kehittyneitä ominaisuuksia.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää ja muokkaa työpaikan valmiita asiakirja-, taulukko- tai esitysmalleja tai vastaavia työryhmän jäsenenä • käyttää kehittyneitä tekstinkäsittelyn ominaisuuksia annettujen ohjeiden mukaisesti (kuten tyylit, vakioasettelu, joukkokirjeet, lomakkeet) • käyttää kehittyneitä esitysgrafiikan ominaisuuksia annettujen ohjeiden mukaisesti (kuten perustyylit, tehosteet, esityksen ajastaminen) • käyttää kehittyneitä taulukkolaskennan ominaisuuksia annettujen ohjeiden mukaisesti (kuten ehto- ja hakufunktiot, taulukon suojaus) • käyttää tietokantaohjelmaa tai tietojärjestelmää annettujen ohjeiden mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• luo uusia sekä käyttää ja muokkaa työpaikan valmiita asiakirja-, taulukko- tai esitysmalleja tai vastaavia • käyttää kehittyneitä tekstinkäsittelyn ominaisuuksia (kuten tyylit, vakioasettelu, joukkokirjeet, lomakkeet) • käyttää kehittyneitä esitysgrafiikan ominaisuuksia (kuten perustyylit, tehosteet, esityksen ajastaminen) • käyttää kehittyneitä taulukkolaskennan ominaisuuksia (kuten ehto- ja hakufunktiot, taulukon suojaus) • käyttää tietokantaohjelmaa tai tietojärjestelmää, luo tietoaaineistoja ja tekee kyselyjä tai suodattaa tietoja ehtojen mukaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• luo uusia sekä käyttää ja muokkaa työpaikan valmiita asiakirja-, taulukko- tai esitysmalleja tai vastaavia • käyttää kehittyneitä tekstinkäsittelyn ominaisuuksia itsenäisesti ja monipuolisesti (kuten asiakirjamallit, tyylit, asiakirjan osat, vakioasettelu, yhdistäminen, lomakkeet) • käyttää kehittyneitä esitysgrafiikan ominaisuuksia itsenäisesti ja monipuolisesti (kuten perustyylit, tehosteet, esityksen ajastaminen) • käyttää kehittyneitä taulukkolaskennan ominaisuuksia itsenäisesti ja monipuolisesti (kuten ehto- ja hakufunktiot, taulukon suojaus) • käyttää tietokantaohjelmaa tai tietojärjestelmää, luo itsenäisesti tietokantoja tai muita aineistoja ja tekee kyselyjä virheettömästi ja monipuolisesti.

Opiskelija laatii tietotekniikkaohjeita ja esittelee ohjelmien käyttöä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• laatii tietotekniikkaohjeen • esittelee tietotekniikkaohjelman tai -ympäristön käyttöä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• laatii selkeän ja ulkoasultaan hyvän tietotekniikkaohjeen • käyttää ohjeessa monipuolisesti työvälineohjelman kehittyneempiä ominaisuuksia (kuten asiakirjan osat tai automaattinen sisällysluettelo) • esittelee sujuvasti tietotekniikkaohjelman tai -ympäristön käyttöä ja ottaa huomioon esityksen vastaanottajan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• laatii itsenäisesti selkeän ja ulkoasultaan hyvän tietotekniikkaohjeen • käyttää ohjeessa työvälineohjelman kehittyneempiä ominaisuuksia (kuten automaattinen sisällysluettelo tai osanvaihdot) • esittelee sujuvasti ja selkeästi tietotekniikkaohjelman tai -ympäristön käyttöä ja ottaa huomioon esityksen vastaanottajan ja tämän lähtötilanteen.

Opiskelija toimii erilaisissa verkkoympäristöissä ja sosiaalisen median palveluissa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• luo verkkoympäristöön aihekokonaisuuden annettujen ohjeiden mukaan ja päivittää verkkoympäristön materiaaleja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• luo verkkoympäristöön aihekokonaisuuden ja tuottaa siihen itsenäisesti materiaalia • muokkaa kuvatiedostoja ja muita materiaaleja verkkoympäristöön soveltuviksi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• luo verkkoympäristöön aihekokonaisuuden ja tuottaa siihen itsenäisesti materiaalia • muokkaa kuvatiedostoja ja muita materiaaleja verkkoympäristöön soveltuviksi ja varmistaa niiden toimivuuden käytännön tilanteessa.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.16. Tuoteryhmän ylläpito, 10 osp (105548)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- huolehtia tuoteryhmän ylläpidosta
- hankkia tietoa tuoteryhmästä
- opastaa ja kouluttaa muita työntekijöitä tuoteryhmästä.

Arviointi

Opiskelija huolehtii tuoteryhmän ylläpidosta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• huolehtii tuoteryhmän (kuten kosmetiikan) varaston riittävydestä esimerkiksi tilaamalla tuotteita varastoon ohjeen mukaan • seuraa tuotteiden menekkiä • ylläpitää tuotevarastoa ohjeiden mukaan • huolehtii työtilojen siisteydestä (kuten varastoissa tai työpisteellä) ohjeiden mukaan • toimii yhteistyökykyisesti työryhmässä • arvioi omaa toimintaansa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• huolehtii tuoteryhmän varaston riittävydestä omatoimisesti • seuraa aktiivisesti tuotteiden menekkiä • ylläpitää tuotevarastoa • huolehtii omatoimisesti työtilojen siisteydestä • toimii yhteistyökykyisesti työryhmässä ja yhteistyökumppanien kanssa • suunnittelee ja arvioi omaa toimintaansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• huolehtii itsenäisesti ja aktiivisesti tuoteryhmän varaston riittävydestä • seuraa aktiivisesti tuotteiden menekkiä ja kilpailutilannetta • ylläpitää aktiivisesti tuotevarastoa ja minimoi hävikin syntymisen • huolehtii itsenäisesti ja aktiivisesti työtilojen siisteydestä • toimii yhteistyökykyisesti, vastuullisesti ja joustavasti työpaikalla ja yhteistyökumppanien kanssa • suunnittelee, arvioi ja kehittää omaa toimintaansa.

Opiskelija hankkii tietoa tuoteryhmästä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• hankkii tietoa tavanomaisista tietolähteistä kuten tuotteen valmistajalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• hankkii tietoa eri tietolähteistä • arvioi tietolähteiden luotettavuutta • tekee ehdotuksia tuoteryhmän valikoimasta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• hankkii monipuolisesti tietoa eri tietolähteistä • arvioi kriittisesti tietolähteiden luotettavuutta • kehittää tuoteryhmän valikoimaa.

Opiskelija opastaa ja kouluttaa muita työntekijöitä tuoteryhmästä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• opastaa muita työntekijöitä tuoteryhmästä päivittäisessä työssä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• opastaa muita työntekijöitä tuoteryhmästä päivittäisessä työssä • järjestää infotilaisuuksia tai tuotekoulutuksia muille työntekijöille tai yhteistyökumppaneille yhdessä muiden työntekijöiden kanssa • laatii materiaaleja opastamisen tai koulutuksen tueksi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• opastaa muita työntekijöitä tuoteryhmästä päivittäisessä työssä • järjestää itsenäisesti infotilaisuuksia tai tuotekoulutuksia muille työntekijöille tai yhteistyökumppaneille • laatii monipuolisesti materiaaleja opastamisen tai koulutuksen tueksi.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla lääkealan tai muussa soveltuvassa ympäristössä lääketeknikon tehtävissä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.17. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (400011)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- perehtyä ammatillisen koulutuksen järjestämisuotoihin ja tutkintoihin
- toimia yhteyshenkilönä koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välillä
- ohjata muita opiskelijoita työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ja muussa osaamisen hankkimisessa
- antaa palautetta osaamisen kehittymisestä.

Arviointi

Opiskelija perehtyy ammatillisen koulutuksen järjestämismuotoihin ja tutkintoihin.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- määrittää ammatillisen koulutuksen järjestämisen keskeisimpiä muotoja - tuntee oman alan ammatillisen koulutuksen tutkintoja - tutustuu ohjattuna oman alan tutkintojen perusteisiin - tunnistaa ohjattuna työpaikan työtehtävien yhteyden oman alan tutkintojen perusteisiin
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- määrittää kattavasti koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välisen työnjaon ammatillisen koulutuksen järjestämisessä - tiedottaa työpaikalla ammatillisen koulutuksen järjestämisestä yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- hankkii johdonmukaisesti tietoa ammatillisen koulutuksen järjestämisessä mukana olevien tahojen toiminnasta - määrittää monipuolisesti koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välisen työnjaon ammatillisen koulutuksen järjestämisessä - tiedottaa monipuolisesti työpaikalla ammatillisen koulutuksen järjestämisestä yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa.

Opiskelija toimii yhteyshenkilönä koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välillä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- kartoittaa ohjattuna mahdollisuuksia toteuttaa työpaikalla järjestettävää koulutusta ja näyttöjä - keskustelee ohjattuna työyhteisössä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja näyttöjen järjestämisestä toisen opiskelijan, työntekijöiden, työpaikkaohjaajan ja arvioijan kanssa - toimii erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- kartoittaa mahdollisuuksia toteuttaa työpaikalla järjestettävää koulutusta ja näyttöjä - keskustelee vastuullisesti työyhteisössä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja näyttöjen järjestämisestä toisen opiskelijan, työntekijöiden, työpaikkaohjaajan ja arvioijan kanssa - toimii erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- kartoittaa vastuullisesti mahdollisuuksia toteuttaa työpaikalla järjestettävää koulutusta ja näyttöjä - keskustelee itsenäisesti ja vastuullisesti työyhteisössä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja näyttöjen järjestämisestä toisen opiskelijan, työntekijöiden, työpaikkaohjaajan ja arvioijan kanssa - toimii joustavasti erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa.

Opiskelija ohjaa muita opiskelijoita työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ja muussa osaamisen hankkimisessa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• perehtyy ohjattuna opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan • kertoo opiskelijan työturvallisuuteen ja työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin liittyvistä keskeisistä asioista • ohjaa opiskelijaa osaamisen hankkimisen tavoitteiden saavuttamiseen • arvioi omaa ohjausosaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• perehtyy opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan ja muuhun osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin • perehdyttää opiskelijan työturvallisuuteen ja työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin • kannustaa opiskelijaa vuorovaikutteisesti osaamisen hankkimisen tavoitteiden saavuttamiseen • arvioi omaa ohjausosaamistaan ja määrittää kehittämistarpeensa saadun palautteen perusteella
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• perehtyy kattavasti opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan ja muuhun osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin • perehdyttää opiskelijan kattavasti työturvallisuuteen ja työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin • edistää opiskelijaa saavuttamaan osaamisen hankkimiselle asetut tavoitteet • arvioi omaa ohjausosaamistaan monipuolisesti ja kehittää sitä saadun palautteen perusteella.

Opiskelija antaa palautetta osaamisen kehittämisestä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• keskustelee opiskelijan kanssa osaamisen kehittämisestä • vertaa ohjattuna opiskelijan hankkimaa osaamista asetettuihin tavoitteisiin • antaa opiskelijalle palautetta osaamisen kehittämisestä • huomioi palautteen antamisessa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• perehtyy opiskelijan osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa • vertaa opiskelijan hankkimaa osaamista asetettuihin tavoitteisiin • antaa opiskelijalle palautetta osaamisen kehittämisestä työpaikalla järjestettävän koulutuksen aikana • huomioi palautteen antamisessa vastuuntuntoisesti erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• perehtyy opiskelijan osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ja muussa osaamisen hankkimisessa • vertaa monipuolisesti opiskelijan hankkimaa osaamista asetettuihin tavoitteisiin • antaa opiskelijalle palautetta osaamisen kehittämisestä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja muun osaamisen hankkimisen aikana • huomioi palautteen antamisessa vuorovaikutteisesti ja vastuuntuntoisesti erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä valmentautumalla perehdyttämis-, ohjaus- ja palautteenantotilanteisiin käytännön työtilanteissa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.18. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (400012)

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue suoritetaan ja sitä opetetaan siten, että äidinkielenä on koulutuksen järjestäjän opetus- ja tutkintokielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieli. Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue voidaan opiskelijan valinnan mukaan suorittaa ja sitä voidaan opettaa myös opiskelijan toisena kielenä olevalla suomen tai ruotsin kielellä, romanikielellä, viittomakielellä tai muulla opiskelijan äidinkielellä, mikäli koulutuksen järjestäjä tarjoaa tämän mahdollisuuden.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • ilmaisee asiallisesti mielipiteitä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa • käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa • perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita - tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti - hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan - tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti - hyödyntää hankkimaansa tietoa - noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti - arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti - tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset - hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen - tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta - hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti - noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti - arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä - tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua - hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen - tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta - hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti - noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin - kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan - hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet - tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä - tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä - arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta - hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet - tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä - kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi - arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistuen vahvuuksiinsa ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta - hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta - tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä - käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen - kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti • ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon • osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset • ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa • soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä • kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tutustuu eri tekstilajeihin - tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia - tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti - tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta - antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti - tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta - muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta - kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen - tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin - lukee kaunokirjallisia tekstejä - tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan - tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin - lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia - arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan - osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja - hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia - arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, saame

Pakolliset osaamistavoittet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa saamen kielellä
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä saamen kielellä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa saamen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • ilmaisee asiallisesti mielipiteitä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa • käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa • perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita - tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti - hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan - tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti - hyödyntää hankkimaansa tietoa - noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti - arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti - tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset - hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen - tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta - hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti - noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti - arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä - tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua - hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen - tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta - hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti - noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin - kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä saamen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan - hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet - tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä - tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä - arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta - hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet - tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä - kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi - arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistaen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta - hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta - tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä - käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen - kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamen kielessä
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia saamenkielisiä tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamen kielessä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti • ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon • osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset • ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa • soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä • kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia saamenkielisiä tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tutustuu eri tekstilajeihin - tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia - tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti - tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta - antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti - tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta - muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta - kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen - tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin - lukee kaunokirjallisia tekstejä - tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan - tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin - lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia - arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan - osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja - hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia - arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, viittomakieli

Pakolliset osaamistavoittet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomalaisella viittomakielellä
- tulkita erilaisia viitottuja tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa viitottuja tekstejä eri muodoissaan ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä suomalaisella viittomakielellä.

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomalaisella viittomakielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää suomalaista viittomakieltä tutuissa viestintätilanteissa tilanteeseen sopivalla tavalla • selviytyy tutuissa viestintäympäristöissä, esimerkiksi kuulevien kanssa • hyödyntää viittomakielen tulkkausta vuorovaikutustilanteissa • osallistuu yhteistyö- ja ryhmätilanteisiin ja ilmaisee asiallisesti mielipiteitään • esittelee omaan ammattialaansa liittyvän ilmiön tai asian • tiedostaa viittomakielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käyttää suomalaista viittomakieltä alan viestintätilanteissa vuorovaikutteisesti ja asiallisesti • toimii ammatillisissa vaihtelevissa viestintäympäristöissä, esimerkiksi viittomakielisten ja kuulevien kanssa • käyttää viittomakielen tulkkausta tarkoituksenmukaisesti erilaisissa tilanteissa • vie viestintätilannetta tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä sekä toimii vuorovaikutustilanteissa eettisesti kestäväällä tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja rekistereitä sujuvasti esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • ymmärtää viittomakielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja yhteiskunnassa • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käyttää suomalaista viittomakieltä aktiivisesti alan viestintätilanteissa ja on viestinnässään luontevasti vuorovaikutteinen ja vakuuttava • toimii joustavasti erilaisissa multimodaalisissa viestintäympäristöissä • käyttää viittomakielen tulkkausta sujuvasti erilaisissa tilanteissa • toimii ryhmässä aktiivisesti ja rakentavasti • edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta • perustelee näkemyksiään ja väitteitään monipuolisesti ja toimii vuorovaikutustilanteissa eettisesti kestäväällä tavalla • suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti esitellessään alaansa liittyviä ilmiöitä yleiskielellä ja käyttää alan käsitteistöä ja rekistereitä joustavasti • arvioi viittomakielen ja vuorovaikutustaitojen merkitystä omalla alallaan ja laajemmin yhteiskunnassa sekä yksilön että työelämän kannalta • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia viitottuja tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tuntee työelämän tekstilajeja - hakee tietoa alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä - ymmärtää suomalaisella viittomakielellä ammattialansa keskeisten viestien ydinasiat - tekee päätelmiä tekstien merkityksistä sekä eri tietolähteiden luotettavuudesta - hyödyntää hankkimaansa tietoa tekstien tulkinnassa viestinnässään - noudattaa tekijänoikeuksia osittain itsenäisesti - arvioi tekstin tulkitsemisen taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien tavoitteen ja tulkitsee tekstien merkityksiä - hakee tietoa ammattialansa kannalta monipuolisista tietolähteistä - ymmärtää alansa keskeisten viestien pääsisällön suomalaisella viittomakielellä ja osaa suhteuttaa niitä omiin kokemuksiinsa - arvioi tiedon ja tietolähteiden luotettavuutta - hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti tekstien tulkinnassa - noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti - arvioi tekstin tulkitsemisen taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tulkitsee tekstien merkityksiä ja tavoitteita sekä kykenee arvioimaan tekstien sisältöä ja ilmaisua - hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä - ymmärtää alansa viestien pääsisällön suomalaisella viittomakielellä ja osaa tehdä niiden perusteella vertailuja ja johtopäätöksiä - arvioi tiedon ja tietolähteen luotettavuutta asiantuntevasti - hyödyntää hankkimaansa tietoa sujuvasti tekstien tulkinnassa - noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin - kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa viitottuja tekstejä eri muodoissaan ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä suomalaisella viittomakielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- asettaa viitotuille teksteilleen tavoitteita ja kykenee joiltakin osin suuntamaan ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti - hyödyntää viitottuja tekstejä tuottaessaan tieto- ja viestintäteknologiaa ja harjoittaa monilukutaitoaan - tuntee viittomakielen eri tyylejä, esimerkiksi kerronnallinen, asia- ja uutistyyli, ja käyttää ammattiin liittyviä viittomia ohjatusti - hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet - tuottaa mallin mukaisia asiakirjoja viitottuna, esimerkiksi raportti, toimintaohje, CV ja muita ammatissa tarvittavia tyypillisiä tekstejä - tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita esitetyn, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi viitottujen tekstien tuottamisen taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- asettaa viitotuille teksteilleen tavoitteita ja ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti - käyttää viitottuja tekstejä tuottaessaan tieto- ja viestintäteknologiaa ja osaa arvioida eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta ja kehittää monilukutaitoaan - hallitsee yleisviittomiston ja viestii alansa tilanteissa suomalaisella viittomakielellä - hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet ja tekstin jaksottelun ja sidostaa tekstiä luontevasti - laatii viitottuja asiakirjoja asianmukaisesti ja tuottaa tyypillisiä tekstejä alansa käytänteiden mukaisesti - tekee muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa - arvioi viitotun tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- asettaa viitotuille teksteilleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta - käyttää viitottuja tekstejä tuottaessaan tieto- ja viestintäteknologiaa ja medioita monipuolisesti ja edistää monilukutaitoaan - viestii ammatillisesti suomalaisella viittomakielellä ja tuntee hyvin ammattiin liittyvän viittomiston - hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja tekstin rakentamisen - muokkaa tuottamiensa viitottujen tekstien ilmaisua ja rakennetta - tuottaa sujuvasti alansa käytänteiden mukaisia viitottuja tekstejä - laatii viitottuja asiakirjoja asianmukaisesti ja kykenee myös soveltamaan asiakirjamalleja luovasti - kehittää viitottujen tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan ja suomalaisen viittomakielen ilmaisutapoja
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia viitottuja tekstejä

- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan ja suomalaisen viittomakielen ilmaisutapoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ilmaisee mielipiteensä asiallisesti ja vaikuttavasti perustellen • ottaa vuorovaikutuksessa huomioon toisen näkemykset • ymmärtää sanattoman viestinnän ja eleiden merkityksen vuorovaikutuksessa sekä niiden vaikutuksen sanoman vastaanottoon • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa kieliympäristöissä • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset • käyttää yleisviittomistoa ja ammattiin liittyvää viittomistoa luontevasti • ottaa huomioon sanattoman viestinnän ja eleiden merkityksen ja tiedostaa niiden vaikutuksia omassa ilmaisussaan • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ylläpitää viittoessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • käyttää rakenteeltaan sujuvaa ja ilmaisultaan rikasta viittomakieltä monipuolisesti • viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa • soveltaa sanattoman viestinnän, eleiden ja ei-manuaalisuuden sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee merkityksiä myös eri kulttuurien välillä • kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• saa esiintyessään kontaktin yleisöön ja osaa rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen haastavastakin aiheesta, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan viittomakielisessä viestintäympäristössä • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt huomioiden viittomakielen kulttuuriset piirteet • kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia viitottuja tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tuntee viitottujen kielten tyylejä ja tekstilajeja sekä tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia - käyttää mallin mukaan eri ammatillisia ilmaisutyylejä - tuottaa tekstiä yksin ja yhdessä muiden kanssa - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa viitottuja tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tarkastelee viitottujen kielten tyylejä ja eri tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti - muokkaa tuottamiaan ammatillisia tekstejä palautteen perusteella - antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta yhdessä tuotetusta tekstistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- soveltaa vaihdellen eri ilmaisutapoja ja viitottujen kielten tyylejä ja tekstilajeja omissa teksteissään ja erilaisissa kieliympäristöissä - tekee havaintoja ammatillisista tekstilajeista, muokkaa niitä ja arvioi kielellisten valintojen vaikutuksia - toimii joustavasti osana tuottamisprosessia tuottaessaan tekstiä yhdessä muiden kanssa - kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tuntee ja tunnistaa oman kielen sekä kulttuurisen moninaisuuden ja identiteettien merkityksen vuorovaikutuksessa - tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin - lukee fiktiivisiä tekstejä ja tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan - tulkitsee ja arvioi lukemiaan kirjoja ja kokemiaan muita taidesityksiä sekä arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- soveltaa monipuolisesti kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvää osaamistaan ja arvostaa kulttuurista moninaisuutta - hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä arvioi kirjallisuuden ja muiden taidemuotojen merkitystä sekä arvioi omaa monilukutaitoaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, opiskelijan oma äidinkieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa omalla äidinkielellään
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä omalla äidinkielellään.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa omalla äidinkielellään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • ilmaisee asiallisesti mielipiteitä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa • käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa • perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita - tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti - hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan - tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti - hyödyntää hankkimaansa tietoa - noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti - arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti - tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset - hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen - tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta - hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti - noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti - arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä - tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua - hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen - tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta - hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti - noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin - kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä omalla äidinkielellään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan - hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet - tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä - tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä - arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta - hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet - tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä - kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi - arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistaen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta - hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta - tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä - käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen - kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan omassa äidinkielessä
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia äidinkielisiä tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan omassa äidinkielessä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti - ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon - osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon - arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä - ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset - ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan - arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi - ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa - soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä - kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksia ja kehittämiskohteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia äidinkielisiä tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tutustuu eri tekstilajeihin - tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia - tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti - tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta - antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti - tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta - muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta - kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen - tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin - lukee kaunokirjallisia tekstejä - tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan - tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin - lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia - arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan - osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja - hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia - arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi viittomakielisille

Pakolliset osaamistavoittet, 4 osp

Opiskelija osaa

- viestiä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomen kielellä
- hankkia ja tulkita tietoa viestintänsä perusteeksi
- ilmaista käsitteitä, ajatuksia, tunteita, faktoja ja mielipiteitä suomen kielellä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii tutuissa viestintäympäristöissä tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan toimiessaan tutuissa kieliympäristöissä, esimerkiksi kuulevien kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • tiedostaa suomen kielen taidon merkityksen omalla alallaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii erilaisissa viestintätilanteissa vuorovaikutteisesti ja asiallisesti • käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan toimiessaan vaihtelevissa kieliympäristöissä, esimerkiksi kuulevien kanssa, ja osallistuu vuorovaikutustilanteisiin • ymmärtää suomen kielen merkityksen omalla alalla ja yhteiskunnassa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• on viestinnässään luontevasti vuorovaikutteinen ja vakuuttava • viestii ryhmätilanteissa aktiivisesti ja rakentavasti • käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan ja osallistuu aktiivisesti erilaisiin multimodaalisiin vuorovaikutustilanteisiin • arvioi suomen kielen merkitystä omalla alalla ja laajemmin yhteiskunnassa sekä yksilön että työelämän kannalta.

Opiskelija hankkii ja tulkitsee tietoa viestintänsä perusteeksi.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ymmärtää yleisluontoisten ja alan keskeisten tekstien päätarkoituksen • hakee tietoa ammattialansa kannalta keskeisistä tietolähteistä suomen kielellä osittain itsenäisesti • tekee päätelmiä eri tietolähteiden luotettavuudesta • hyödyntää hankkimaansa tietoa viestinnässään noudattaen tekijänoikeuksia osittain itsenäisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ymmärtää yleisluontoisten ja ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien päätarkoituksen ja vertailee kirjakielistä, yleiskielistä ja arkikielistä tekstiä • hakee tietoa ammattialansa kannalta monipuolisista tietolähteistä suomen kielellä • arvioi tiedon ja tietolähteiden luotettavuutta • hyödyntää hankkimaansa tietoa tulkinnan ja oman ilmaisunsa apuna • noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ymmärtää sujuvasti sekä yleisluontoisia että alaan liittyviä tekstejä • hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä suomen kielellä • arvioi tiedon ja tietolähteen luotettavuutta asiantuntevasti • hyödyntää hankkimaansa tietoa sujuvasti tulkinnan ja oman ilmaisunsa apuna • noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin.

Opiskelija ilmaisee käsitteitä, ajatuksia, tunteita, faktoja ja mielipiteitä suomen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- asettaa viestinnälleen tavoitteita ja kykenee joiltakin osin suuntamaan viestintäänsä tavoitteiden mukaisesti - hyödyntää viestinnässään erilaisia viestintävälineitä ja medioita - kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä ja käyttää ymmärrettävää kieltä, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta - tuottaa mallin mukaisia asiakirjoja ja tuottaa ammatissa tarvittavia tavanomaisia tekstejä - arvioi suomen kielen taitoaan ja lukutaitoaan saamansa palautteen pohjalta ja kuvailee, miten voisi kehittää osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- asettaa viestinnälleen tavoitteita ja ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti - käyttää viestinnässään erilaisia viestintävälineitä ja medioita, arvioi viestintävälineiden käytössä eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta - kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä suomen kielen oikeinkirjoituksen perussääntöjen mukaisesti - laatii asiakirjat asianmukaisesti ja tuottaa ammatin kannalta keskeisiä tekstejä alansa tekstikäytänteiden mukaisesti - arvioi suomen kielen ilmaisutaitoaan, kielenkäyttöään ja lukutaitoaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- asettaa viestinnälleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta - käyttää viestinnässään eri viestintävälineitä ja medioita monipuolisesti edistäen viestinnällisiä tavoitteitaan - kirjoittaa sujuvasti ymmärrettävää ja selvää suomen kielen yleiskieltä oikeinkirjoituksen perussääntöjen mukaisesti - laatii asiakirjat asianmukaisesti ja kykenee myös soveltamaan asiakirjamalleja - arvioi omaa suomen kielen ilmaisutaitoaan, kielenkäyttöään ja lukutaitoaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan - kehittää taitojaan palautteen pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää suomen kielen viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- tulkita erilaisia tekstilajeja sekä tuntee kirjallisuutta
- kehittää suomenkielisten ammatillisten tekstien tuottamistaan
- arvioida kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä ja vertailla eri modaliteettien, kuten viitotun ja puhutun tai kirjoitetun kielen ilmaisukeinoja.

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää suomen kielen viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- ilmaisee mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti tutuissa viestintätilanteissa tilanteeseen sopivalla tavalla - toimii yhteistyökykyisesti työtehtävissä tarvittaessa apuvälineitä käyttäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- saa viestiessään kontaktin yleisönsä ja rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata - toimii yhteistyökykyisesti tiimin jäsenenä ja välittää viestejä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- ylläpitää vuorovaikutusta, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi - viestii ammattimaisesti ja vastuuntuntoisesti multimodaalisessa vuorovaikutusympäristössä (sekä kuulevien että kuurojen kanssa).

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstilajeja sekä tuntee kirjallisuutta.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- käyttää mallin mukaan eri tekstilajeja ja tuntee niiden ympäristöjen vaatimuksia, missä tekstejä käytetään - tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja saa lukukokemuksia
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- noudattaa tekstilajiin kuuluvia vaatimuksia oikein niissä ympäristöissä, joissa tekstit esiintyvät - arvioi lukemiaan kirjoja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- toimii kielenkäytön perusnormien mukaisesti ja selittää kirjoitettuja tekstejä viittomakielellä - hankkii monipuolisia lukukokemuksia ja arvioi kirjallisuuden merkitystä.

Opiskelija kehittää suomenkielisten ammatillisten tekstien tuottamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	tuottaa ammatillisia tekstejä ja käyttää asianmukaista kieltä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	tuottaa ammatillisia tekstejä ja ottaa niissä huomioon työelämän vaatimukset
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	tuottaa sujuvaa ja ymmärrettävää ammatillista tekstiä sekä kehittää taitojaan palautteen pohjalta.

Opiskelija arvioi kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä ja vertailee eri modaliteettien, kuten viitotun ja puhutun tai kirjoitetun kielen ilmaisukeinoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ymmärtää eri kielimodaliteettien keskeisiä piirteitä ja ominaisuuksia • arvioi kirjoitetun kielen merkitystä viittomakielisille ammatin harjoittamisen kannalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tarkastelee erilaisia viestinnän ja kielenkäytön ilmaisutapoja kriittisesti • arvioi kirjoitetun kielen asemaa suhteessa viittomakieleen yhteiskunnassa ja työelämässä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• vertailee ja tekee havaintoja eri kielten ja eri modaliteettien tyypillisistä rakenteista • vertailee monikielisuuden ja multimodaalisuuden merkitystä ja asemaa yhteiskunnassa sekä työelämässä ja yksilön näkökulmasta.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi toisena kielenä

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ymmärtää jossain määrin oman alansa puhetilanteiden viestintää • pyrkii viestimään vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • pyrkii ilmaisemaan mielipiteitä • pyrkii käyttämään yleiskieltä esitellessään alaansa liittyvän ilmiön tai asian • tunnistaa kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• ymmärtää oman alansa tyypillisiin puhetilanteisiin liittyvää viestintää • viestii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa melko sujuvasti • ilmaisee mielipiteitään asiallisesti • käyttää yleiskieltä ja jossain määrin alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alalla ja yhteiskunnassa • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ymmärtää monipuolisesti oman alansa puhetilanteisiin liittyvää viestintää • viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa melko sujuvasti • ilmaisee näkemyksiään ja väitteitään ja pyrkii perustelemaan niitä • käyttää yleiskieltä sekä alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alalla ja yhteiskunnassa sekä yksilön että työelämän kannalta • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa tavallisimmat omalla alallaan ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat pääosin itsenäisesti - hakee tietoa oman alansa tietolähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta pääosin itsenäisesti - tekee joitakin muistiinpanoja ja pyrkii tiivistämään ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - hyödyntää monilukutaitoaan pääosin itsenäisesti - ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien pääasialliset sisällöt - hyödyntää hankkimaansa tietoa tekstien tulkinnassa pääosin itsenäisesti - noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti - arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tunnistaa keskeiset omalla alallaan ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat - hakee tietoa ammattialansa kannalta monipuolisista tietolähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta - tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - hyödyntää monilukutaitoaan - ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien sisällön ja tarkoituksen - hyödyntää hankkimaansa tietoa tekstien tulkinnassa - noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti - arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tunnistaa omalla alallaan ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat ja arvioi niiden käyttöä - hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä ja arvioi tietolähteen luotettavuutta asiantuntevasti - tekee itsenäisesti muistiinpanot ja tiivistää keskeiset ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - hyödyntää monilukutaitoaan monipuolisesti - tulkitsee tekstien merkityksiä ja tavoitteita sekä arvioi tiedon luotettavuutta - hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti tekstien tulkinnassa - noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin - kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa tekstejä eri muodoissaan ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja pyrkii suuntamaan ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä pääosin itsenäisesti hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan - tunnistaa kirjoitetun kielen käytänteitä - tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä - ilmaisee itseään ymmärrettävästi tavanomaisissa puhetilanteissa - arvioi tekstien tuottamisen taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja pääosin ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan - pyrkii käyttämään kirjoitetun kielen käytänteitä - laatii tyypillisiä tekstejä alansa tekstikäytänteiden mukaisesti - ilmaisee itseään ymmärrettävästi puhetilanteissa - arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja pyrkii arvioimaan eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta - käyttää pääosin kirjoitetun kielen käytänteitä ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta - tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä - käyttää puhekieltä vuorovaikutteisesti - kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- kehittää omalla alallaan tarvittavaa kielitaitoaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• ilmaisee mielipiteensä asiallisesti ja pyrkii perustelemaan ne • pyrkii ottamaan viestinnässään toisten näkemykset huomioon • havainnoi sanattoman viestinnän merkityksiä ja vaikutuksia sanoman vastaanottoon • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• viestii asiallisesti ja joustavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan ja tilanteen • ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa loogisesti ja havainnollisesti • viestii toiset huomioiden myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa • osaa tulkita sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä • pyrkii kehittämään viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää omalla alallaan tarvittavaa kielitaitoaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• laajentaa alansa käsitteistön hallintaa ja kielellisiä käytänteitä • esittää valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii pääosin itsenäisesti työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti ja pyrkii käyttämään tilannesidonnaisia ilmauksia • arvioi omaan alaansa liittyvää kielitaitoaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• hallitsee alansa keskeisen käsitteistön ja kielelliset käytänteet • esittää valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen alaansa liittyvästä aiheesta • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä ja käyttää tilannesidonnaisia ilmauksia • arvioi omaan alaansa liittyvää kielitaitoa realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käyttää monipuolisesti alansa käsitteistöä ja kielellisiä käytänteitä • esittää sekä spontaanin että valmistellun, havainnollisen esityksen omaan alaansa liittyvästä aiheesta • noudattaa sujuvasti työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä ja käyttää tilannesidonnaisia ilmauksia • kehittää alaansa liittyvää kielitaitoaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tutustuu eri tekstilajeihin - tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia - tuottaa ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja - tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta - antaa ja vastaanottaa palautetta tuotetusta tekstistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja monipuolisesti - tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - antaa rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta - muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta - kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden vuorovaikutuksessa - tunnistaa kielen keskeisiä rakenteita, rekistereitä ja tyylejä - tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin - tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen omassa vuorovaikutuksessaan - tunnistaa monipuolisesti kielen rakenteita, rekistereitä ja tyylejä - lukee kirjallisuuden eri lajeja - arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- soveltaa kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan vuorovaikutuksessa - tunnistaa monipuolisesti kielen rakenteita, rekistereitä ja tyylejä ja ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen teksteihin - lukee kirjallisuuden eri lajeja ja analysoi lukemaansa - arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, romani

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa romanikielellä
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä romanikielellä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa romanikielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • ilmaisee asiallisesti mielipiteitään yhteistyö- ja ryhmätilanteissa • käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa • perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita - tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti - hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan - tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti - hyödyntää hankkimaansa tietoa - noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti - arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti - tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset - hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen - tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta - hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti - noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti - arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä - tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua - hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen - tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta - arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta - hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti - noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin - kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä romanikielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan - hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet - tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä - tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä - arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta - hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet - tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä - kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi - arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistaen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta - tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta - hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta - tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä - käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen - kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan romanikielessä
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia romanikielisiä tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan romanikielessä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti - ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon - osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon - arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä - ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset - ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan - arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi - ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa - soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä - kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia romanikielisiä tekstejä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tutustuu eri tekstilajeihin - tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia - tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti - tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta - antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä - arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksia ja kehittämiskohteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti - tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa - antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta - muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta - kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen - tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin - lukee kaunokirjallisia tekstejä - tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan - tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin - lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia - arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan - osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja - hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia - arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä, ruotsi

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- käyttää toista kotimaista kieltä työtehtävissään ja työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija käyttää toista kotimaista kieltä työtehtävissään ja työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- ymmärtää suppeiden omaan työhön ja työturvallisuuteen liittyvien tekstien ja viestien sisällön - kertoo suullisesti ja kirjallisesti lyhyesti itsestään ja tutuista asioista omassa työssään ja selviytyy tuttuihin aiheisiin liittyvistä vuorovaikutustilanteista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tulkitsee työhön liittyviä suppeita tekstejä, kuten työ- ja turvallisuusohjeita, sekä tuottaa lyhyitä viestejä käyttäen alan ammattisanastoa - selviytyy rutiininomaisista päivittäiseen elämään liittyvistä puhetilanteista, jos puhekuppani puhuu hitaasti ja käyttää selkeää kieltä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tulkitsee erityyppisiä työhön liittyviä tekstejä ja tuottaa ammatillisia viestejä, ohjeita tai tilauksia - viestii tavanomaisimmissa viestintätilanteissa sekä kasvotusten että digitaalisesti ja tarvittaessa pyytää tarkennusta tai selvennystä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- käyttää toista kotimaista kieltä alaan liittyvissä vuorovaikutustilanteissa ja työtehtävissä
- selviytyä arkipäivän tilanteissa toisella kotimaisella kielellä
- kirjoittaa työhönsä liittyviä suppeita tekstejä
- hyödyntää kielenkäytössä erilaisia tietolähteitä
- ymmärtää molempien kansalliskielten ja kulttuurien merkityksen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija käyttää toista kotimaista kieltä alaan liittyvissä vuorovaikutustilanteissa ja työtehtävissä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	selviytyy alan vuorovaikutustilanteissa hyödyntäen erilaisia apukeinoja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	käyttää kieltä melko luontevasti alan vuorovaikutustilanteissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- selviytyy hyvin alan vuorovaikutustilanteissa ja viestii kohteliaasti - käyttää keskustelussa kielelle ja kulttuurille ominaisia ilmaisuja.

Opiskelija selviytyy arkipäivän tilanteissa toisella kotimaisella kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	käyttää keskustelussa tuttua sanastoa ja saa selvää hitaahkosta puheesta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	selviytyy jokapäiväiseen elämään liittyvistä tilanteista toisella kotimaisella kielellä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	viestii tilanteeseen sopivalla tavalla ja ottaa vastapuolen reaktion huomioon.

Opiskelija kirjoittaa työhönsä liittyviä suppeita tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	kirjoittaa työhön liittyviä tekstejä käyttäen yksinkertaisia lauseita
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	kirjoittaa keskeisistä työtehtäviin liittyvistä asioista käyttäen tavallisimpia kielelle ominaisia ilmauksia
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	tuottaa sujuvasti työtehtäviin liittyviä tekstejä käyttäen keskeisintä sanastoa.

Opiskelija hyödyntää kielenkäytössä erilaisia tietolähteitä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	etsii yhdessä muiden kanssa tietoa erilaisista tietolähteistä toisella kotimaisella kielellä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	hyödyntää toisella kotimaisella kielellä tuotettuja tekstejä ja julkaisuja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	käyttää joustavasti sähköisiä sanakirjoja ja muuta lähdeaineistoa oman alansa kysymysten selvittämiseen.

Opiskelija ymmärtää molempien kansalliskielten ja kulttuurien merkityksen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	on tietoinen ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksestä Suomessa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksen pohjoismaisessa yhteistyössä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	tuntee Suomen kansalliskieliin liittyvät oikeudet ja velvoitteet.

Det andra inhemska språket, finska

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Den studerande kan

- använda det finska språket i sin kommunikation på ett interaktivt sätt
- förstå olika slags texter och skriva enklare texter på finska
- kan söka information från olika finskspråkiga källor och använda dem i sin kommunikation
- förstå betydelsen av att kunna finska i arbetslivet.

Arvioinnin kohteet

Den studerande använder det finska språket i sin kommunikation på ett interaktivt sätt.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	- förstår enkla instruktioner och tilltal på en arbetsplats - gör sig förstådd i interaktionen med kunder eller kollegor - deltar i vardagliga samtal i en finskspråkig arbetsmiljö
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- förstår tydliga instruktioner och samtal i normalt tempo på en arbetsplats - uttrycker sig tydligt och agerar ändamålsenligt i interaktionen med kunder och kollegor - deltar i olika slags diskussioner i en finskspråkig arbetsmiljö
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- förstår även i snabbt tempo olika slags instruktioner och diskussioner på en arbetsplats - uttrycker sig väluttryckt och agerar flexibelt i interaktionen med kunder och kollegor - deltar aktivt i olika slags diskussioner i en finskspråkig arbetsmiljö.

Den studerande förstår olika slags texter och skriver enklare texter på finska.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	- förstår innebörden i olika slags texter - skriver korta texter och gör enkla dokument enligt mall
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- förstår innebörden och det centrala innehållet i olika slags texter - skriver texter och gör ändamålsenliga dokument
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- förstår genomgående innebörden och innehållet i olika slags texter - skriver och bearbetar texter enligt respons och gör självständigt ändamålsenliga dokument.

Den studerande söker information från olika finskspråkiga källor och använder dem i sin kommunikation.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	söker information från enklare källor och använder dem i sin kommunikation.
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	söker information från olika källor och använder dem på ett mångsidigt sätt i sin kommunikation.
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	söker information från olika källor, också svårare, och använder dem på ett flexibelt och kritiskt sätt i sitt arbete.

Den studerande förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet och gör sig förstådd i en finskspråkig arbetsmiljö
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet och arbetar väl i en finskspråkig arbetsmiljö
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet och deltar aktivt i en finskspråkig arbetsmiljö.

Valinnaiset osaamistavoittet, 3 osp

Den studerande kan

- diskutera och argumentera på ett säkert och kreativt sätt
- förstå och skriva arbetslivsrelaterade texter
- känna till sina strategier för språkinläring.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Den studerande diskuterar och argumenterar på ett säkert och kreativt sätt.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	- uttrycker och motiverar sina åsikter och beaktar även andras åsikter i en diskussion - presenterar muntligt ett bekant ämne på ett kreativt sätt
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- uttrycker och motiverar på ett övertygande sätt sina åsikter och beaktar även olika åsikter i en diskussion - muntligt presentera ett ämne på ett förståeligt och kreativt sätt
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- uttrycker och analyserar på ett självkritiskt sätt sina åsikter och kommunicerar på ett konstruktivt sätt i en diskussion - kan muntligt presentera även ett mer krävande ämne på ett logiskt och kreativt sätt.

Den studerande förstår och skriver arbetslivsrelaterade texter.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	- förstår innebörden i en arbetslivsrelaterad text och kan kortfattat återge dess innehåll - skriver korta och enkla yrkesinriktade texter
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- förstår innebörden och det centrala innehållet i en arbetslivsrelaterad text och anknyter informationen till egna erfarenheter - skriver yrkesinriktade texter på ett tydligt sätt
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- förstår både innebörden och budskapet i en arbetslivsrelaterad text och analyserar textens innehåll - skriver väl strukturerade yrkesinriktade texter.

Den studerande känner till sina strategier för språkinläring.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	är medveten om sin personliga inlärningsstrategi
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	känner till de svaga och starka sidorna i sin inlärningsstrategi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	prövar nya inlärningsstrategier och inlärningsstilar.

Viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä

Pakolliset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- käyttää vierasta kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- hakea tietoa erilaisista vieraskielisistä lähteistä
- toimia monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija käyttää vierasta kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• selviytyy yleensä vuorovaikutustilanteissa kieltä käyttäen ja osoittaa ymmärtävänsä yksinkertaista, hidastempoista puhetta • kertoo itsestään ja tehtävistään vastaamalla hänelle esitettyihin kysymyksiin ennakoitavissa olevissa ja tutuissa tilanteissa • tuottaa vuorovaikutuksessa tarvittavia lyhyitä viestejä ja tekstejä • tulkitsee oikein toimintaansa koskevaa tavallista sanastoa, viestejä ja ohjeita • pyrkii arvioimaan ja kehittämään kielitaitoaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• selviytyy yleensä vuorovaikutustilanteissa kieltä käyttäen ja osoittaa ymmärtävänsä tavanomaista, normaalitempoista puhetta • kertoo itsestään ja tehtävistään siten, että tulee ymmärretyksi, ja osallistuu keskusteluun, mikäli keskustelukumppani puhuu selkeästi • tuottaa vuorovaikutuksessa tarvittavia viestejä ja tekstejä • tulkitsee oikein ja noudattaa toimintaansa ja sen kohteita koskevia tekstejä ja ohjeita sekä tekee tarkentavia kysymyksiä • arvioi ja kehittää kielitaitoaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii vuorovaikutustilanteissa luontevasti kieltä käyttäen ja osoittaa ymmärtävänsä tavanomaista, normaalitempoista puhetta • kertoo tutuissa tilanteissa toiminnastaan ja siihen liittyvistä normeista ja tavoista sekä hankkii kysymällä toimintaansa liittyviä lisäohjeita • tuottaa sujuvasti tavanomaisia viestejä ja tekstejä sekä täyttää erilaisia asiakirjoja • tulkitsee oikein toimintaansa ja sen kohteita koskevia tekstejä, ohjeita ja saamaansa palautetta • arvioi ja kehittää kielitaitoaan monipuolisesti ja oma-aloitteisesti.

Opiskelija hakee tietoa erilaisista vieraskielisistä lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• hakee vieraskielistä tietoa ohjatusti toimintaansa liittyvistä materiaaleista ja ohjeista • arvioi ja valikoi tietoa ohjatusti tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• hakee monipuolisesti toiminnassaan tarpeellista vieraskielistä tietoa • arvioi ja valikoi tietoa tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• hakee itsenäisesti ja monipuolisesti toimintaansa liittyvää vieraskielistä tietoa, soveltaa tietojaan ja taitojaan sekä perustelee tiedon valikoimista ja soveltamista koskevat ratkaisunsa • arvioi ja valikoi monipuolisesti ja kriittisesti tietoa tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta.

Opiskelija toimii monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii tietoisena opiskelemansa kielen ja sen edustaman kulttuurin merkityksestä • pyrkii kohtaamaan ihmiset tasavertaisesti ja positiivisella asenteella
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii kohdekielellä monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä • kohtaa ihmiset tasavertaisesti ja positiivisella asenteella
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• soveltaa vieraan kielen ja kulttuurin tietojaan ja taitojaan joustavasti • kohtaa ihmiset esimerkillisen tasavertaisesti ja positiivisella asenteella.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- viestiä vieraalla kielellä työelämän tilanteissa
- toimia aktiivisena kansalaisena vieraskielisissä yhteyksissä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija viestii vieraalla kielellä työelämän tilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• kertoo itsestään ja työtehtävistään sekä vastaa hänelle esitettyihin yksinkertaisiin kysymyksiin • selviytyy yleiskielisistä vuorovaikutustilanteista, joissa käsitellään myös tavanomaisimpia työtehtäviin liittyviä aiheita • ilmaisee itseään tilanteen vaatimalla tavalla, mutta tarvitsee toisinaan ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• kertoo ymmärrettävästi itsestään ja alan työtehtävistä, osallistuu keskusteluun sekä hankkii kysymällä työhönsä liittyviä lisäohjeita • selviytyy monenlaisista työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista • ilmaisee itseään tilanteen vaatimalla tavalla
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• kertoo työpaikastaan, työstään ja siihen liittyvistä normeista ja tavoista melko laajaa sanavarastoa käyttäen sekä ottaen lisäksi selvää muiden maiden vastaavista asioista • selviytyy luontevasti työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista, joissa käsitellään vaativampiakin aiheita • ilmaisee itseään joustavasti tilanteen vaatimalla tavalla.

Opiskelija toimii aktiivisena kansalaisena vieraskielisissä yhteyksissä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa, miten vieraalla kielellä voi vaikuttaa eri medioita käyttäen - toimii vieraskielisissä yhteyksissä sovellettavien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti työssä ja arkielämässä yhteiskunnallisen päätöksenteon keskeisimmät periaatteet ymmärtäen - pyrkii ottamaan toiminnassaan huomioon eri kulttuurien keskeisiä piirteitä niitä ymmärtäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- käyttää vierasta kieltä vaikuttamiseen eri medioita käyttäen - toimii johdonmukaisesti vieraskielisissä yhteyksissä sovellettavien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti työssä ja arkielämässä yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteet ymmärtäen - ottaa toiminnassaan huomioon eri kulttuurien keskeiset piirteet niitä ymmärtäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- käyttää vierasta kieltä vaikuttamiseen argumentoivasti ja eri medioita luovasti käyttäen - toimii johdonmukaisesti ja esimerkillisesti vieraskielisissä yhteyksissä sovellettavien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti työssä ja arkielämässä yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteet laajasti ymmärtäen - ottaa toiminnassaan monipuolisesti huomioon eri kulttuurit niitä ymmärtäen.

Toiminta digitaalisessa ympäristössä

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- käyttää yleisimpiä tieto- ja viestintätekniisiä laitteita ja tekee niihin liittyviä valintoja
- käyttää digitaalisia palveluita ja sovelluksia.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija käyttää tieto- ja viestintätekniisiä laitteita ja tekee niihin liittyviä valintoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• valitsee tarkoituksenmukaiset laitteet käyttökohteen mukaisesti osittain ohjatusti • käyttää yleisimpiä tieto- ja viestintätekniisiä laitteita kansalaistaitojen edellyttämällä tavalla osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• valitsee tarkoituksenmukaiset laitteet käyttökohteen mukaisesti • käyttää yleisimpiä tieto- ja viestintätekniisiä laitteita kansalaistaitojen edellyttämällä tavalla
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• valitsee tarkoituksenmukaiset laitteet eri käyttökohteiden mukaisesti • käyttää sujuvasti ja monipuolisesti yleisimpiä tieto- ja viestintätekniisiä laitteita kansalaistaitojen edellyttämällä tavalla.

Opiskelija käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• hankkii tietoa tarkoituksenmukaisista digitaalisista palveluista ja sovelluksista osittain ohjatusti • käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia työtehtävissään osittain ohjatusti • käyttää ja jakaa digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia osittain ohjatusti • noudattaa tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää ohjeistusta • ymmärtää oman verkkoidentiteetin muodostamisen ja suojaamisen periaatteet
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• hankkii tietoa tarkoituksenmukaisista digitaalisista palveluista ja sovelluksista • käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia työtehtävissään • käyttää ja jakaa digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia • noudattaa tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää ohjeistusta • ymmärtää oman verkkoidentiteetin muodostamisen ja suojaamisen periaatteet
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• hankkii järjestelmällisesti tietoa tarkoituksenmukaisista digitaalisista palveluista ja sovelluksista • käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia työtehtävissään sujuvasti ja monipuolisesti • käyttää ja jakaa monipuolisia digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia • noudattaa tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää ohjeistusta järjestelmällisesti • ymmärtää oman verkkoidentiteetin muodostamisen ja suojaamisen periaatteet.

Valinnaiset osaamistavoittet, 3 osp

Opiskelija osaa

- hyödyntää erilaisia digitaalisia ympäristöjä ja sovelluksia työtehtävissään
- tuottaa ja jakaa digitaalista aineistoa ammattiinsa liittyvissä verkostoissa.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija hyödyntää erilaisia digitaalisia ympäristöjä ja sovelluksia työtehtävissään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii digitaalisissa ympäristöissä ja verkostoissa osittain ohjatusti • hyödyntää sovelluksia ammatillisissa verkostoissa toimiessaan tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii digitaalisissa ympäristöissä ja verkostoissa • hyödyntää sovelluksia ammatillisissa verkostoissa toimiessaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii digitaalisissa ympäristöissä ja verkostoissa • hyödyntää monipuolisesti sovelluksia ammatillisissa verkostoissa toimiessaan.

Opiskelija tuottaa ja jakaa digitaalista aineistoa ammattiinsa liittyvissä verkostoissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• tuottaa digitaalista aineistoa ammatillisissa verkostoissa osittain ohjatusti • jakaa aineistoja työryhmän sisäisesti ja noudattaa tekijänoikeusohjeistusta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• tuottaa digitaalista aineistoa ammatillisissa verkostoissa • jakaa aineistoja ja noudattaa tekijänoikeusohjeistusta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tuottaa monipuolista digitaalista aineistoa ammatillisissa verkostoissa • jakaa aineistoja ja noudattaa järjestelmällisesti tekijänoikeusohjeistusta.

Taide ja luova ilmaisu

Pakolliset osaamistavoittet, 1 osp

Opiskelija osaa

- tunnistaa kulttuurien ja taiteen merkityksen hyvinvoinnille
- ilmaista itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin
- ilmaista itseään luovasti kirjoittamalla ja hyödyntää kuvitteellisia tekstejä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija tunnistaa kulttuurien ja taiteen merkityksen hyvinvoinnille.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa kulttuurien ja taiteen muotoja työssään - tunnistaa esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja eurooppalaisesta kulttuurista ja taiteesta ohjatusti - havainnoi taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- hyödyntää kulttuurien ja taiteen eri muotoja työssään - tunnistaa esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja eurooppalaisesta kulttuurista ja taiteesta - tunnistaa taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- hyödyntää monipuolisesti kulttuurin ja taiteen muotoja monipuolisesti työssään - tunnistaa monipuolisia esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja eurooppalaisesta kulttuurista ja taiteesta - tunnistaa monipuolisesti taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille.

Opiskelija ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- kehittää omaa luovaa ilmaisuaan osittain ohjatusti - ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- kehittää omaa luovaa ilmaisuaan - ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- kehittää tavoitteellisesti omaa luovaa ilmaisuaan - ilmaisee itseään monipuolisesti taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa.

Opiskelija ilmaisee itseään luovasti kirjoittamalla ja hyödyntää kuvitteellisia tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• kokeilee luovaa kirjoittamista • hyödyntää kirjoittaessaan kuvitteellisia tekstejä • tunnistaa kaunokirjallisuudesta esimerkkejä työnsä tueksi
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• kokeilee luovan kirjoittamisen erilaisia tapoja • hyödyntää kirjoittaessaan erilaisia kuvitteellisia tekstejä • käyttää kaunokirjallisuutta työnsä tukena
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• kokeilee luovan kirjoittamisen monipuolisia tapoja • hyödyntää kirjoittaessaan monipuolisia kuvitteellisia tekstejä • käyttää monipuolista kaunokirjallisuutta työnsä tukena.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- havainnoida ja kerätä tietoa kulttuuriympäristöstä ja sen ilmiöistä
- suunnitella ja kokeilla teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija havainnoi ja kerää tietoa kulttuuriympäristöstä ja sen ilmiöistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• havainnoi kulttuuriympäristöään yhdessä muiden kanssa • kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä työskentelynsä tueksi
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• havainnoi kulttuuriympäristöään • kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä valitsemastaan näkökulmasta työskentelynsä tueksi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• havainnoi monipuolisesti kulttuuriympäristöään • kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä valitsemistaan näkökulmista työskentelynsä tueksi.

Opiskelija suunnittelee ja kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- suunnittelee pienimuotoisen teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen luovan ilmaisun keinoja - kokeilee pienimuotoisen teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- suunnittelee teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen luovan ilmaisun keinoja - kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- suunnittelee teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen monipuolisesti luovan ilmaisun keinoja - kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista monipuolisesti luovan ilmaisun keinoin.

2.19. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (400014)

Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- toimia osana suomalaista yhteiskuntaa
- toimia yhteiskunnan palveluiden käyttäjänä ja kuluttajana
- suunnitella omaa talouttaan ja arvioida siihen liittyviä riskejä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii osana suomalaista yhteiskuntaa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- noudattaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita - tuntee kansalaisen perusoikeuksia ja velvollisuuksia - selvittää joitain yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimii aktiivisena kansalaisena
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- noudattaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita - tuntee kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet - tuntee erilaisia yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimii aktiivisena kansalaisena
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- toimii tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita noudattaen ja edistäen - tuntee hyvin kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet - tuntee monipuolisesti erilaisia yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimii aktiivisena kansalaisena.

Opiskelija toimii yhteiskunnan palveluiden käyttäjänä ja kuluttajana.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- käyttää tarvitsemiaan yhteiskunnallisia palveluja - toimii vastuullisesti tiedostaen oikeutensa ja velvollisuutena kuluttajana - hankkii tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa osittain ohjattuna
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- käyttää tarvitsemiaan yhteiskunnallisia palveluja tarkoituksenmukaisesti - toimii vastuullisesti tiedostaen oikeutensa ja velvollisuutensa kuluttajana - hankkii tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- toimii tiedostavana yhteiskunnallisten palveluiden käyttäjänä - toimii vastuullisesti tiedostaen hyvin oikeutensa ja velvollisuutensa kuluttajana - hankkii aktiivisesti tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa.

Opiskelija suunnittelee omaa talouttaan ja arvioi siihen liittyviä riskejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa yhteiskuntaan ja omaan taloudelliseen tilanteeseensa keskeisesti vaikuttavia tekijöitä - seuraa tulojaan ja menojaan - suunnittelee hankintoja ja vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja - asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita - ennakoi talouttaan erilaisissa elämäntilanteissa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- arvioi omaan taloudelliseen tilanteeseensa keskeisesti vaikuttavia tekijöitä - seuraa tulojaan ja menojaan suunnitelmallisesti - suunnittelee hankintoja ja vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja - asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita sekä seuraa niiden toteutumista - ennakoi talouttaan erilaisissa elämäntilanteissa tunnistuen eri tilanteiden riskitekijöitä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- arvioi ja ennakoi omaan taloudelliseen tilanteeseensa vaikuttavia tekijöitä - seuraa tulojaan ja menojaan suunnitelmallisesti ja järjestelmällisesti - suunnittelee hankintoja ja vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja järjestelmällisesti ja monipuolisesti - asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita, seuraa niiden toteutumista ja tarvittaessa tarkentaa tavoitteitaan - ennakoi talouttaan erilaisissa elämäntilanteissa, toimii suunnitelmallisesti tavoitteiden saavuttamiseksi ja ottaa huomioon eri tilanteiden riskitekijöitä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- arvioida alansa merkitystä yhteiskunnassa
- tulkita kansantalouden peruskäsitteitä ja tunnistaa keskeiset toimijat.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• hakee tietoa joistakin yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa • osallistuu yhteiskunnalliseen toimintaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• hakee tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa • osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tähtäävään toimintaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• hakee monipuolisesti tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja seuraa aktiivisesti yhteiskunnallista päätöksentekoa • osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tähtäävään toimintaan tavoitteellisesti.

Opiskelija arvioi alansa merkitystä yhteiskunnassa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• seuraa alan yhteiskunnallista keskustelua • arvioi toimialansa merkitystä yhteiskunnassa osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• seuraa ja arvioi alan yhteiskunnallista keskustelua • arvioi toimialansa merkitystä yhteiskunnassa ja tulevaisuuden näkymiä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• seuraa ja arvioi alansa yhteiskunnallista keskustelua osallistuen siihen jollakin tavalla • arvioi ja seuraa monipuolisesti toimialansa merkitystä yhteiskunnassa ja tulevaisuuden näkymiä.

Opiskelija tulkitsee kansantalouden peruskäsitteitä ja tunnistaa keskeiset toimijat.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• seuraa taloutta koskevaa uutisointia • selvittää yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen heijastumista oman alan työpaikkoihin ja työllisyyteen • kertoo esimerkkejä kansantalouden peruskäsitteistä ja keskeisistä toimijoista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• seuraa taloutta koskevaa uutisointia ja ymmärtää talouden merkityksen yhteiskunnassa • ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen heijastumista oman alan työpaikkoihin, työllisyyteen ja tulevaisuuteen • tuntee kansantalouden peruskäsitteet ja tunnistaa keskeiset toimijat
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• seuraa aktiivisesti taloutta koskevaa uutisointia ja ymmärtää talouden merkityksen yhteiskunnassa • ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen heijastumista oman alan työpaikkoihin ja työllisyyteen ja pohtii monipuolisesti teemaa • tuntee kansantalouden peruskäsitteet ja keskeiset toimijat ja arvioi niiden merkitystä kansantaloudelle.

Työelämässä toimiminen

Pakolliset osaamistavoittet, 2 osp

Opiskelija osaa

- selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta ja alan osaamistarpeita
- solmia työsopimuksen työnantajan kanssa
- toimia osana työyhteisöä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta ja alan osaamistarpeita.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta osittain ohjatusti • tuntee työmarkkinajärjestelmän keskeisiä periaatteita • tietää esimerkkejä alansa ammatillisista verkostoista • tunnistaa alansa työtehtävissä tarvittavaa osaamista osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta • tuntee työmarkkinajärjestelmän keskeiset periaatteet • tietää alansa keskeiset ammatilliset verkostot • tunnistaa alansa eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• selvittää monipuolisesti alan työmarkkinoiden tilannetta • tuntee ja ymmärtää työmarkkinajärjestelmän keskeiset periaatteet • tietää alansa ammatilliset verkostot ja osallistuu niiden toimintaan • tunnistaa monipuolisesti eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista.

Opiskelija osaa solmia työsopimuksen työnantajan kanssa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• perehtyy oman alan työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön osittain ohjattuna • tarkistaa työsopimuksen sisällön yhteistyössä asiantuntijan kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• perehtyy oman alan työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön • tarkistaa työsopimuksen sisällön käyttäen tarvittaessa asiantuntija-apua
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• perehtyy kattavasti oman alan työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön • tarkistaa työsopimuksen sisällön itsenäisesti ja keskustelee työehdoista työnantajan kanssa.

Opiskelija toimii osana työyhteisöä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja - noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita osittain ohjatusti - käyttää työssään tarkoituksenmukaista suojavaatetusta ja noudattaa työturvallisuusohjeita - työskentelee osana monimuotoista ja -kulttuurista työyhteisöä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja sekä toimii joustavasti erilaisissa tilanteissa - noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita - käyttää työssään tarkoituksenmukaista suojavaatetusta ja noudattaa työturvallisuusohjeita - työskentelee luontevasti osana monimuotoista ja -kulttuurista työyhteisöä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja ja toimii joustavasti erilaisissa ja muuttuvissa tilanteissa - noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita ottaen huomioon myös erityistilanteet - käyttää ja huolehtii työssään tarkoituksenmukaisesta suojavaatetuksesta ja noudattaa työturvallisuusohjeita - työskentelee luontevasti osana monimuotoista ja -kulttuurista työyhteisöä edistäen yhteisön hyvinvointia.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- toimia työyhteisön jäsenenä
- toimia erilaisissa työelämän vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa
- selvittää oman alansa työtehtäviä kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii työyhteisön jäsenenä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa oman roolinsa työyhteisön jäsenenä osittain ohjattuna - työskentelee pääsääntöisesti työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti - noudattaa sovittuja toimintatapoja ja tunnistaa omien toimintatapojensa kehittämiskohteita
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tunnistaa oman roolinsa työyhteisön jäsenenä - työskentelee työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti - noudattaa sovittuja toimintatapoja ja kehittää omia toimintatapojaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tunnistaa oman ja muiden roolit työyhteisön jäsenenä - työskentelee työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti arvioiden sitä ja esittäen kehittämisideoita - noudattaa sovittuja toimintatapoja ja kehittää aktiivisesti omia toimintatapojaan.

Opiskelija toimii erilaisissa työelämän vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- toimii erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa - kehittää vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti osittain ohjattuna - toimii ryhmätilanteissa oman työtehtävän ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti - käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- toimii rakentavasti erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa - kehittää vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti - toimii erilaisissa ryhmätilanteissa oman työtehtävän ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti - käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- toimii rakentavasti ja joustavasti erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa ottaen muut huomioon - kehittää aktiivisesti vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti - toimii luontevasti erilaisissa ryhmätilanteissa oman työtehtävän ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti - käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi ja kehittämiseksi.

Opiskelija selvittää oman alansa työtehtäviä kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- etsii tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla osittain ohjatusti - löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- etsii itsenäisesti tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla - löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- etsii itsenäisesti ja monipuolisesti tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla - löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta.

Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- tunnistaa omia kiinnostuksen kohteitaan, mahdollisuuksiaan ja tuen tarpeitaan
- tehdä tutkintoaan ja uraansa koskevia valintoja
- hankkia tutkinnon suorittamisen aikana tietoa erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista ja koulutustarjonnasta
- valmistautua tutkinnon suorittamisen aikana työnhakuun ja oman osaamisensa esittelyyn.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija tunnistaa omia kiinnostuksen kohteitaan, mahdollisuuksiaan ja tuen tarpeitaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• selvittää omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan • tunnistaa kiinnostuksensa kohteita ja omia mahdollisuuksiaan ammattialalla tarviton rohkaisua • seuraa satunnaisesti oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista • arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• selvittää ja tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan • tunnistaa itsenäisesti kiinnostuksensa kohteita ja omia mahdollisuuksiaan ammattialalla • seuraa oma-aloitteisesti oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista tunnistuen mahdollisen tuen tarpeen • arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan säännöllisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• selvittää monipuolisesti ja tunnistaa itsenäisesti omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan • tunnistaa kiinnostuksensa kohteita ja arvioi realistisesti omia mahdollisuuksiaan ammattialalla • ottaa vastuun omasta oppimisestaan ja sen edistämisestä • seuraa sitoutuneesti oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista dokumentoimalla ja tunnistuen mahdollisen tuen tarpeen • arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti sekä tekee tarvittavia muutoksia.

Opiskelija tekee tutkintoaan ja uraansa koskevia valintoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• perehtyy itselleen sopiviin uravaihtoehtoihin hyödyntäen tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja • perehtyy oman tutkinnon muodostumiseen, tutkinnossa vaadittaviin suorituksiin ja valinnan mahdollisuuksiin, jotka edistävät omaa työelämäänsä sijoittumista • seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä ohjatusti • tunnistaa ja kokeilee erilaisia oppimisympäristöjä osaamisen hankkimisessa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• selvittää itselleen sopivia vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa tueksi käyttäen erilaisia tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja • tietää oman tutkinnon muodostumisen, tutkinnossa vaadittavat suoritukset ja valinnan mahdollisuudet, jotka edistävät työelämäänsä sijoittumista ja omaa urasuunnitelmaa • seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä oma-aloitteisesti • käyttää erilaisia oppimisympäristöjä osaamisensa hankkimisessa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• selvittää monipuolisesti ja itsenäisesti vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa pohjalta käyttäen aktiivisesti erilaisia tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja • tietää oman tutkinnon muodostumisen, tutkinnossa vaadittavat suoritukset ja valinnan mahdollisuudet tehden itsenäisesti uraansa edistäviä valintoja ja päätöksiä • seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä aktiivisesti ja sitoutuneesti • käyttää ja valitsee omaa ammatillista kehittymistään tukevia oppimisympäristöjä.

Opiskelija hankkii tutkinnon suorittamisen aikana tietoa erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista ja koulutustarjonnasta.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• käyttää jatkokoulutukseen liittyviä tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä • hankkii tietoa erilaisista jatkokoulutuksen vaihtoehtoista ja mahdollisuuksista ja suunnittelee omaa urasuunnitelmaansa • perehtyy jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• käyttää sujuvasti jatkokoulutukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä • hankkii monipuolisesti tietoa itselleen sopivista erilaisista jatkokoulutuksen vaihtoehtoista ja tekee urasuunnitelman • perehtyy monipuolisesti jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• käyttää itsenäisesti jatkokoulutukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä • hankkii aktiivisesti tietoa erilaisista jatkokoulutuksen vaihtoehtoista ja hyödyntää tietoa omassa urasuunnitelmassaan • perehtyy aktiivisesti ja oma-aloitteisesti jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin.

Opiskelija valmistautuu tutkinnon suorittamisen aikana työnhakuun ja oman osaamisensa esittelyyn.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- perehtyy erilaisten työpaikkojen tarjoamiin mahdollisuuksiin, työympäristöihin ja uravaihtoehtoihin - tekee omaa osaamistaan esittelevän tuotoksen työnhakua varten ja harjoittelee osaamisensa esittelyä - hakee työpaikkoja tarviten ajoittain ohjausta hakujärjestelmien ja -menetelmien käytössä - päivittää urasuunnitelmaansa työllistymistä varten
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- perehtyy monipuolisesti erilaisten työpaikkojen tarjoamiin mahdollisuuksiin, työympäristöihin ja kartoittaa itselleen sopivia uravaihtoehtoja - tekee omaa osaamistaan esittelevän tuotoksen työnhakua varten ja esittelee osaamistaan kattavasti - hakee työpaikkoja ja käyttää erilaisia hakujärjestelmiä ja -menetelmiä sujuvasti - päivittää omatoimisesti urasuunnitelmaansa työllistymistä varten
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- selvittää systemaattisesti erilaisten työpaikkojen tarjoamat mahdollisuudet, niiden työympäristöt ja realistiset uravaihtoehdot oman suunnitelman pohjalta - tekee persoonallisen ja myyvän omaa osaamistaan esittelevän tuotoksen työnhakua varten ja esittelee osaamistaan innostavasti ja kattavasti - hakee itsenäisesti työpaikkoja ja hyödyntää erilaisia hakujärjestelmiä ja -menetelmiä monipuolisesti ja sujuvasti - päivittää aktiivisesti ja itsenäisesti urasuunnitelmaansa työllistymistä edistäen.

Valinnaiset osaamistavoitteet

Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- toimia yrityksen tavoitteita edistäen
- ideoida liikeidean ja arvioida sen toteuttamismahdollisuuksia.

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii yrityksen tavoitteita edistään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa yritystoiminnan merkitystä yhteiskunnassa - kuvaa organisaation liiketoimintamallin osittain ohjatusti - toimii taloudellisesti tunnistuen toimintansa merkityksen osana työyhteisöä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- kuvaa yritystoiminnan merkityksen yhteiskunnassa - kuvaa organisaation liiketoimintamallin - toimii tehtävissään taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti tunnistuen toimintansa merkityksen osana työyhteisöä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- kuvaa alansa yritystoiminnan merkitystä yhteiskunnassa ja ennakoii alan tulevia kehitysnäkymiä - kuvaa organisaation liiketoimintamallin itsenäisesti - toimii tehtävissään oma-aloitteisesti, taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti tunnistuen työnsä vaikutukset organisaation tulokseen.

Opiskelijaideoi liikeidean ja arvioi sen toteuttamismahdollisuuksia.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- ideoi liikeidean osittain ohjatusti - löytää yrityksen perustamista tukevia palveluita ja tietolähteitä - selvittää liikeidean edellyttämiä taloudellisia resursseja - kuvaa liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja - arvioi valmiuksiaan toimia yrittäjänä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ideoi liikeidean asiakaslähtöisesti - löytää yrityksen perustamista tukevat keskeiset palvelut ja tietolähteet - arvioi liikeidean edellyttämiä taloudellisia ja toiminnallisia resursseja - kuvaa liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja - arvioi valmiuksiaan toimia yrittäjänä ja tunnistaa yritystoiminnan riskejä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- ideoi liikeidean asiakaslähtöisesti ja arvioi sen toimivuutta - löytää yrityksen perustamista tukevia palveluita ja tietolähteitä hyödyntäen eri kanavia - arvioi liikeidean edellyttämien taloudellisten ja toiminnallisten resurssien saatavuuden - kuvaa liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja ja arvioi yhteistyömahdollisuuksia - arvioi realistisesti valmiuksiaan toimia yrittäjänä tiedostaen yritystoiminnan riskit.

Valinnaiset osaamistavoittet

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

Pakolliset osaamistavoittet, 2 osp

Opiskelija osaa

- huolehtia terveydestään ja toimintakyvystään
- arvioida toimintaympäristönsä ja toimintansa turvallisuutta ja terveellisyyttä
- edistää liikunnan avulla opiskelu- ja työkykyään sekä hyvinvointiaan
- ehkäistä tapaturmien syntymistä ja antaa ensiapua.

Arvioinnin kohteet

Opiskelija huolehtii terveydestään ja toimintakyvystään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- etsii osittain ohjattuna tietoa ikäluokkansa terveydestä ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi - laatii itselleen toteuttamiskelpoisen suunnitelman oman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä huomioon mm. liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, tupakoimattomuuden (sis. kaikki nikotiiniuotteet) ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden sekä ihmissuhteiden merkityksen päivittäisissä toiminnoissa - edistää osittain ohjattuna terveyttään ja hyvinvointiaan suunnitelman mukaisesti ja arvioi tavoitteidensa toteutumista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- etsii tietoa ikäluokkansa terveydestä ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi - laatii itselleen yksilöllisen suunnitelman oman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä monipuolisesti huomioon liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, tupakoimattomuuden (sis. kaikki nikotiiniuotteet) ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden sekä ihmissuhteiden merkityksen opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämiseksi - edistää terveyttään ja hyvinvointiaan suunnitelman mukaisesti ja arvioi realistisesti oman toimintansa vaikutuksia ja tavoitteidensa toteutumista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- etsii monipuolista tietoa ikäluokkansa terveyseroista ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi - laatii itselleen tilannekohtaisesti päivitettävän ja monipuolisen suunnitelman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä huomioon liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, tupakoimattomuuden (sis. kaikki nikotiiniuotteet) ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksen opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämiseksi - edistää terveyttään ja hyvinvointiaan aktiivisesti ja arvioi realistisesti suunnitelman toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista hyödyntäen arvioinnissa myös muilta saamaansa palautetta.

Opiskelija arvioi toimintaympäristönsä ja toimintansa turvallisuutta ja terveellisyyttä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti, yhteistyössä muiden kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • ottaa työssään huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja työkyvyn kehittämisen merkityksen tarvitessa ajoittain ohjausta • selvittää ohjattuna ergonomian vaikutukset työkykyyn
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa • ottaa työssään huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja edistää työkykyään • selvittää ergonomian vaikutukset työkykyyn
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa ja arvioi toimintatapojensa kehittämistarpeita • ottaa työssään monipuolisesti huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja edistää työkykyään • selvittää ergonomian vaikutukset työkykyyn erilaisissa työympäristöissä.

Opiskelija edistää liikunnan avulla opiskelu- ja työkykyään sekä hyvinvointiaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• hakee tietoa liikkumisen tavallisimmista hyödyistä ja vaatimuksista opiskelu- ja työkyvylle sekä ottaa tiedot joiltain osin huomioon terveyttä ja hyvinvointia edistävässä suunnitelmassaan • harjoittaa joiltakin osin opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan • liikkuu liikuntatilanteissa ylläpitäen opiskelu- ja työkykyään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• hakee tietoa liikkumisen hyödyistä ja vaatimuksista terveydelle sekä opiskelu- ja työkyvylle ja ottaa tiedot huomioon terveyttä ja hyvinvointia edistävässä suunnitelmassaan • kehittää opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan • liikkuu monipuolisesti erilaisissa liikuntatilanteissa ylläpitäen opiskelu- ja työkykyään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• hakee monipuolisesti tietoa liikkumisen hyödyistä ja vaatimuksista terveydelle sekä opiskelu- ja työkyvylle ja ottaa tiedot huomioon fyysisistä toimintakykyä edistävässä suunnitelmassaan huomioiden myös alakohtaiset vaatimukset opiskelu- ja työkyvyn ylläpitoon • kehittää oma-aloitteisesti ja monipuolisesti opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan • liikkuu monipuolisesti ja parhaansa yrittäen kaikissa liikuntatilanteissa edistäen opiskelu- ja työkykyään.

Opiskelija ehkäisee tapaturmien syntymistä ja antaa ensiapua.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- ennakoi mahdollisia tapaturmariskejä liikuntatilanteissa - antaa ensiapua tavallisimmissa ensiapua vaativissa tilanteissa, tunnistaa osaamisensa rajat ja hakee lisääpua nopeasti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ehkäisee toiminnallaan liikuntatapaturmien syntymistä - antaa ensiapua ja hakee tilanteen niin vaatiessa lisääpua nopeasti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- toimii huolellisesti ja ehkäisee liikuntatapaturmien syntymistä - antaa ensiapua ja hakee oikea-aikaisesti lisääpua - estää toiminnallaan lisätapaturmien syntymistä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- ylläpitää ja edistää työkykyään ja hyvinvointiaan liikunnan avulla
- edistää oppilaitosyhteisön ja opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija ylläpitää ja edistää työkykyään ja hyvinvointiaan liikunnan avulla.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- pitää yllä fyysistä toimintakykyään ja osallistuu liikuntatilanteisiin annettujen ohjeiden mukaan ja noudattaa reilun pelin periaatteita - käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja - seuraa kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä ohjattuna
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- pitää yllä fyysistä toimintakykyään ja osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti reilun pelin periaatteita noudattaen - soveltaa monipuolisesti liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja - seuraa itsenäisesti kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- seuraa, arvioi ja pitää yllä fyysistä toimintakykyään sekä osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti edistäen reilun pelin periaatteiden toteutumista - soveltaa monipuolisesti liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja ja liikunnan lajitaitoja - arvioi perustellusti kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä.

Opiskelija edistää oppilaitosyhteisön ja opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	toimii opiskelijaryhmän jäsenenä osallisuutta edistävästi ja osallistuu opiskelijoille järjestettyihin liikunta- ja muihin tapahtumiin sekä tilaisuuksiin
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä hyvinvointia edistävästi sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin sekä tilaisuuksiin
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin ja tilaisuuksiin hyvinvointia ja osallisuutta edistävästi.

Kestävän kehityksen edistäminen

Pakolliset osaamistavoittet, 1 osp

Opiskelija osaa

- toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
- ottaa huomioon elinkaariajattelun periaatteet
- pohtia ratkaisuja eettisistä näkökulmista.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyiden keskeiset tavoitteet - ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja kestävän käytön merkityksen kansallisesti - tunnistaa keskeiset toimintatavat kestävän kehityksen edistämiseen käyttäen apuna asiantuntijoita
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyiden keskeiset tavoitteet ja näiden vaikutuksen toisiinsa - ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja kestävän käytön merkityksen kansallisesti suhteessa globaaliin toimintaympäristöön tuoden esille esimerkkejä näistä - tunnistaa keskeiset toimintatavat kestävän kehityksen edistämiseen itsenäisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyiden keskeiset tavoitteet ja näiden vaikutuksen toisiinsa kokonaisvaltaisesti - ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja kestävän käytön merkityksen kansallisesti suhteessa globaaliin toimintaympäristöön esittäen soveltamiskohteita - tunnistaa keskeiset toimintatavat kestävän kehityksen edistämiseen itsenäisesti ja eri ulottuvuuksien näkökulmasta.

Opiskelija ottaa huomioon elinkaariajattelun periaatteet.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- ymmärtää kiertotalouden periaatteen - tunnistaa tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalihokkuuden - määrittää jonkin tuotteen elinkaaren yleisellä tasolla
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- ymmärtää kiertotalouden periaatteen ja arvioi sen merkitystä - arvioi tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalihokkuuden - määrittää jonkin tuotteen elinkaaren itsenäisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- ymmärtää kiertotalouden periaatteen, arvioi sen merkitystä ja esittää kehittämismahdollisuuksia - arvioi tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalihokkuuden esittäen tarvittavia uudistamistarpeita - määrittää jonkin tuotteen elinkaaren ymmärtäen kokonaisvaikutukset.

Opiskelija pohtii ratkaisuja eettisistä näkökulmista.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa työhön liittyviä joitakin vaiheita ja tilanteita, joihin sisältyy eettisiä valintoja - pohtii omien ratkaisujen vaikutusta eettisestä näkökulmasta yhdessä muiden kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- tunnistaa työhön liittyviä vaiheita ja tilanteita, joihin sisältyy eettisiä valintoja - pohtii omien ja muiden ratkaisujen vaikutusta eettisestä näkökulmasta itsenäisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tunnistaa monipuolisesti työhön liittyviä vaiheita ja tilanteita, joihin sisältyy eettisiä valintoja - pohtii ja analysoi omien ja muiden ratkaisujen vaikutusta erilaisten eettisten näkökulmien mukaisesti.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- arvioida kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät työssään tai alallaan
- suunnitella kestävä kehityksen edistämiseen liittyviä toimintatapoja
- toimia kestävä kehityksen edistäjänä työssään tai alallaan
- arvioida kestävä kehityksen edistämisen onnistumista työssään tai alallaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija arvioi kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät työssään tai alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- perehtyy työpaikan tai alan toimintaan siten, että osaa arvioida sitä kestävän kehityksen jostakin näkökulmasta (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen tai kulttuurinen) työyhteisön jäsenten kanssa yhdessä - arvioi keskeiset työpaikan tai alan kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät ohjeiden mukaisesti - valitsee yhdessä työyhteisön jäsenten kanssa, mitä kestävän kehityksen näkökulmaa erityisesti tulisi kehittää
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- perehtyy työpaikan tai alan toimintaan siten, että osaa arvioida sitä kestävän kehityksen eri näkökulmista (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen) itsenäisesti - arvioi keskeiset työpaikan tai alan kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät - valitsee, mitä kestävän kehityksen näkökulmaa erityisesti tulisi kehittää tehden joitakin aloitteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- perehtyy työpaikan tai alan toimintaan siten, että osaa arvioida sitä kestävän kehityksen eri näkökulmista (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen) kattavasti - arvioi työpaikan tai alan kestävään kehityksen vaikuttavat tekijät kokonaisvaltaisesti - valitsee, mitä kestävän kehityksen näkökulmaa erityisesti tulisi kehittää perustellen ratkaisunsa ja tehden tarvittavia aloitteita.

Opiskelija suunnittelee kestävän kehityksen edistämiseen liittyviä toimintatapoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• määrittelee tavoitteet kestävän kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen yhteistyössä työyhteisön jäsenten kanssa • valitsee kestävää kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat ohjeiden mukaisesti • aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit yhteistyössä muiden kanssa • osallistuu tarvittavan yhteistyön määrittämiseen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• määrittelee tavoitteet kestävän kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen itsenäisesti • valitsee kestävää kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat • aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit • suunnittelee tarvittavan yhteistyön
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• määrittelee selkeät ja konkreettiset tavoitteet kestävän kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen • valitsee kestävää kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat realistisesti • aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit realistisesti • suunnittelee yhteistyön muodot ja osallistamistavat.

Opiskelija toimii kestävän kehityksen edistäjänä työssään tai alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• toteuttaa suunnitelmaa työyhteisön jäsenten kanssa • toimii itse kestävän kehityksen periaatteita noudattaen • osallistuu yhteistyöhön muiden kanssa pyrkien muiden motivoimiseen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• toteuttaa suunnitelmaa • toimii itse kestävän kehityksen periaatteita noudattaen välittäen muille tietoa toimintatapojen muutostarpeista • kannustaa ja motivoi muita osallistumaan ennalta määritellyllä menetelmällä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• toteuttaa suunnitelmaa tehden siihen tarvittavat muutokset tilanteen edellyttäessä • toimii itse kestävän kehityksen periaatteita noudattaen, välittää muille tietoa toimintatapojen muutostarpeista ja esittää aktiivisesti muutosehdotuksia • kannustaa ja motivoi muita osallistumaan tilanteeseen sopivia menetelmiä käyttäen.

Opiskelija arvioi kestävän kehityksen edistämisen onnistumista työssään tai alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• arvioi, miten toimintatavat tai tuotokset ovat muuttuneet prosessin aikana käyttäen apuna tarvittavaa tukea • esittää kehittämistarpeita ja jatkosuunnitelman kestävän kehityksen edistämiseksi
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• arvioi, miten toimintatavat tai tuotokset ovat muuttuneet prosessin aikana, ja vertaa niitä entiseen • esittää selkeät kehittämistarpeet ja jatkosuunnitelman kestävän kehityksen edistämiseksi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• arvioi, miten toimintatavat tai tuotokset ovat muuttuneet prosessin aikana, ja vertaa niitä entiseen ja arvioi prosessin onnistumista • esittää selkeät ja kehittämistarpeet ja perustellun jatkosuunnitelman kestävän kehityksen edistämiseksi.

2.20. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (400009)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella yrityksen liiketoimintaa
- rakentaa liiketoimintaa edistäviä yhteistyöverkostoja
- harjoittaa yritystoimintaa
- arvioida ja kehittää yrityksen toimintaa.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee yrityksen liiketoimintaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• hankkii yrityksen liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa • hyödyntää tietoa yritystoimintaa tukevista palveluista • asettaa yritykselle strategisia tavoitteita • tunnistaa yritystoimintaan liittyviä riskejä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• täsmentää yritykselle strategiset tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen toimenpidesuunnitelman • laatii budjetit ja rahoitussuunnitelman tiedostaen yrittäjän aseman • tunnistaa yritystoimintaan liittyvät keskeiset riskit
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• täsmentää ennakoivasti ja perustellen yritykselle strategiset tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen suunnitelman ja toteuttaa suunnitelmaa tavoitteiden saavuttamiseksi • laatii budjetit ja rahoitussuunnitelman itsenäisesti tiedostaen yrittäjän aseman • tunnistaa ja arvioi yritystoimintaan liittyvät riskit.

Opiskelija rakentaa liiketoimintaa edistäviä yhteistyöverkostoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• täsmentää toiminnan kannalta keskeisiä yhteistyökumppaneita • suunnittelee yhteistyötä keskeisten kumppaneiden kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• hankkii yksin tai ryhmän jäsenenä keskeisen yhteistyökumppanin • sopii yhteistyön muodosta hankkimansa yhteistyökumppanin kanssa • solmii tarvittaessa yhteistyösopimuksen vastuut ja velvollisuudet huomioiden
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• hankkii yksin tai ryhmän jäsenenä yhteistyökumppaneita ja sopii yhteistyön muodoista • solmii yhteistyösopimuksia vastuut ja velvollisuudet huomioiden.

Opiskelija harjoittaa yritystoimintaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• harjoittaa yritystoimintaa yksin tai osana yhteisöä • hoitaa sovittua liiketoiminnan osa-aluetta • ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita, mutta tarvitsee jonkin verran tukea • toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• harjoittaa yritystoimintaa yksin tai osana yhteisöä • hoitaa itsenäisesti sovittua liiketoiminnan osa-aluetta • ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita • toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• harjoittaa yritystoimintaa yksin tai osana yhteisöä • hoitaa itsenäisesti eri liiketoiminnan osa-alueita osoittaen toiminnassa joustavuutta ja hyvää ajankäytön hallintaa • ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita varmistaen asiakastyytyväisyyden • toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti.

Opiskelija arvioi ja kehittää yrityksen toimintaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• arvioi omaa toimintaansa yrityksessä osana kokonaisuutta • arvioi yksin tai ryhmän jäsenenä yrityksen toimintaa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• arvioi toimintaansa ja asettaa toiminnalleen tavoitteita yrityksen strategisten tavoitteiden mukaisesti • tekee yksin tai ryhmän jäsenenä ehdotuksia yrityksen toiminnan kehittämiseksi huomioden asiakkaiden ja sidosryhmien odotukset sekä laatu- ja kustannustavoitteet
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• arvioi toimintaansa yrityksessä suhteessa yrityksen strategiaan tavoitteisiin • tekee aktiivisesti perusteltuja ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä yritystoiminnan kehittämiseksi strategisten tavoitteiden suuntaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä harjoittamalla yritystoimintaa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.21. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (400008)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- arvioida omia vahvuuksia ja osaamistaan
- etsiä ja ideoida liiketoimintamahdollisuuksia
- kehittää liikeidean ja laatia sille liiketoimintasuunnitelman
- verkostoitua sidosryhmien kanssa
- laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat.

Arviointi

Opiskelija arvioi omia vahvuuksiaan ja osaamistaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• kartoittaa omia vahvuuksiaan toimia yrittäjänä • tuo esiin oman osaamisensa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• kartoittaa omat vahvuutensa toimia yrittäjänä • esittelee yritystoiminnassa tarvittavan osaamisensa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• tuo esiin omat vahvuutensa ja niiden hyödyntämismahdollisuudet yrittäjänä toimittaessa • arvioi omaa osaamistaan ja kehittymistarpeitaan.

Opiskelija etsii ja etsii liiketoimintamahdollisuuksia.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• kartoittaa omien vahvuksiensa pohjalta, millaisia liiketoimintamahdollisuuksia on löydettävissä • kartoittaa valitsemallaan alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• kartoittaa valitsemallaan alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita • arvioi kartoituksen pohjalta liiketoimintamahdollisuuksia
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• arvioi itsenäisesti, millaisia innovatiivisia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilta on löydettävissä • esittelee yhden tai useamman yritysideoita tai liiketoimintamahdollisuuden.

Opiskelija kehittää liikeidean ja laatii sille liiketoimintasuunnitelman.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	• selvittää markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä • kehittää toteuttamiskelpoisen liikeidean • esittää suunnitelman yrityksen toiminnoista, mutta tarvitsee jonkin verran ohjausta • selvittää yritystoiminnan käynnistämisen vaatimaa rahantarvetta • ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	• selvittää ja ennakoii markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä • esittää liikeidean pohjalta suunnitelman eri toimintojen hallinnoinnista ja resursoinnista • laskee yritystoimintaan liittyviä kustannuksia ja suunnittelee rahoitusta • ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	• ennakoii ja analysoi markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä • esittää liikeidean pohjalta realistisen ja perustellun suunnitelman eri toimintojen hallinnoinnista ja resursoinnista • laatii budjetit ja rahoitusuunnitelman • tekee yrityksen riskienhallinta-analyysin ja turvallisuusuunnitelman • ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön.

Opiskelija verkostoituu sidosryhmien kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- tunnistaa yritystoimintaansa liittyviä sidosryhmiä - esittelee yrityksen toimintamallin jollekin sidosryhmälle
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- valitsee oman toimintansa kannalta keskeisiä sidosryhmiä - esittelee havainnollisesti ja myyvästi yrityksen toimintamallin jollekin keskeiselle sidosryhmälle
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- tekee aloitteellista yhteistyötä valittujen sidosryhmien kanssa - esittää havainnollisesti ja perustellen yrityksen toimintamallin valituille sidosryhmille.

Opiskelija laatii yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	- valitsee ohjattuna yritykselle yritysmuodon - laatii ohjattuna yrityksen perustamisasiakirjat
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	- valitsee sopivan yritysmuodon - selvittää yrityksen keskeiset perustamisasiakirjat ja laatii ne
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	- valitsee itsenäisesti ja perustellen yritysmuodon - laatii itsenäisesti yrityksen perustamisasiakirjat ja muut tarvittavat sopimusasiakirjat.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä laatimalla yksin tai ryhmän kanssa liiketoimintasuunnitelman kehittämälleen liikeidealle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

3. Arviointiasteikko

T2 = Opiskelijan osaamisen taso ylittää selkeästi T1-tason, mutta ei yllä H3-tasolle.

H4 = Opiskelijan osaamisen taso ylittää selkeästi H3-tason, mutta ei yllä K5-tasolle.